

Koostanud Statistikaameti rahvastiku- ja sotsiaalstatistika osakonna analüütik Kutt Kommel.

Compiled by Kutt Kommel, Analyst of the Population and Social Statistics Department of Statistics Estonia

Toimetanud Kairit Pöder
Inglise keelde tõlkinud OÜ Triangular
Inglise keele toimetanud Elina Härsing
Küljendanud Nele Sõstra, Alar Telk
Kaane kujundanud Maris Valk

*Edited by Kairit Pöder
Translation into English by Triangular OÜ
English edited by Elina Härsing
Layout by Nele Sõstra, Alar Telk
Cover design by Maris Valk*

Kirjastanud Statistikaamet Endla 15, 15174 Tallinn
Trükkinud Ofset OÜ, Paldiski mnt 25, 10612 Tallinn
Detsember 2012

*Published by Statistics Estonia, Endla 15, 15174 Tallinn
Printed by Ofset OÜ, Paldiski mnt 25, 10612 Tallinn
December 2012*

ISBN 978-9985-74-518-2

Autoriõigus/Copyright: Statistikaamet, 2012

Kaanefoto / Cover photo: Bulls

Väljaande andmete kasutamisel või tsiteerimisel palume viidata allikale.
When using or quoting the data included in this issue, please indicate the source.

SAATEKS

Rõõm on teile pakkuda selles kogumikus esitatud statistiliste näitajate aegridu. Tegemist on ühega esimestest katsetest kasutada üle Euroopa harmoneeritud ESSnet Culture'i kultuuristatistika raamistiku meetodikat. Lihtsamalt öeldes tähendab see, et samadel alustel saaksid oma kultuurstatistikat teha ka teised Euroopa maad ja neid saaks omavahel võrrelda. Olgugi et selles kogumikus on veel ainult Eestit puudutav statistika, siis tõenäoliselt saab peatselt Eesti kultuurisektori majandusnäitajaid ja kultuuritööhõivet võrrelda ka teiste riikide omadega.

Oleme püüdnud Eesti kohta esitada mitte ainult viimaste aastate andmeid, vaid kui vähegi võimalik, siis koostada aegread alates aastatuhande vahetusest. Paraku, nagu elus kõik muutub, nii arenevad ka statistika tegemise vahendid. Kuna aegridadesse ei saa panna omavahel võrreldamatuid andmeid, ei ole kõikide soovitud aegridade koostamine alati täies mahus võimalik.

Kogumik koosneb kahest osast: ESSnet Culture'i kultuuristatistika raamistiku ja selle meetodika üldisest tutvustusest ning sama meetodika põhjal väljatöötatud loomemajandusnäitajatest, mis siin keskenduvad peamiselt kultuurisektori ettevõtlusele (sh ekspordile) ja kultuuritööhõivele. Peale selle on kogumikus viited meetodika ja näitajate poliitilistele tagamaadele. Segi ei tohiks ajada poliitilisi eesmärgi ja poliitiliselt asjakohaseid näitajaid. Kogumikus esitatud näitajad on üldised loomemajanduse näitajad, mis on poliitiliselt asjakohased, s.t neid on võimalik kasutada poliitiliste eesmärkide seadmiseks ja nende eesmärkidega seotud muutuste jälgimiseks ja analüüsimiseks. See ei tähenda, et mõni tööühm Eestis või kaugemal ei võiks pakkuda enda väljatöötatud näitajaid või vaadata samu majandusüksuste ja töötajate rühmi kitsamas lõikes.

Mõned olulised näitajad, mis küll ESSnet Culture'i lõppraportis olid, on siit kogumikust välja jäänud. Üks neist on kultuurisektori lisandväärtus Eesti sisemajanduse koguproduktis, mille saamiseks tuleb veel arendada kultuurisektori satelliitarvepidamist. Teine oluline näitaja on elektroonilise kaubanduse areng kultuurisektoris. Ka selle näitaja jaoks ei ole senistest uuringuandmetest piisanud ja seda peab käsitlema eraldi.

Head tutvumist!

Kutt Kommel

kogumiku koostaja

FOREWORD

We are glad to present you this collection of time series of statistical indicators. It is one of the first attempts to use the ESSnet Culture European harmonised methodology of culture statistics. Simply put, it means that other European countries are able to produce their own culture statistics according to the same principles, making it mutually comparable. Although so far this collection includes only statistics concerning Estonia, most likely it will soon be possible to compare the economic characteristics of the cultural sector and cultural employment of Estonia with the respective indicators of other countries.

In case of Estonia, we have tried to go beyond the data of recent years and, if at all possible, to compile time series starting from the turn of the millennium. Unfortunately, as things always change in life, the statistical tools are also constantly evolving. As time series cannot include incomparable data, it is sometimes impossible to compile all the desired time series in full extent.

This collection consists of two parts: a general presentation of the ESSnet Culture statistical framework and its methodology and a presentation of the time series of cultural industries, developed according to this methodology and focusing in this case mainly on cultural entrepreneurship (incl. export) and cultural employment. In addition, the collection includes references to the political context of the methodology and indicators. Political objectives should not be mistaken for politically relevant indicators. The indicators presented here are general indicators of cultural industries, which are politically relevant, i.e., they can be used to establish political objectives and to monitor and analyse the developments connected to these objectives. This does not mean that a working group in Estonia or elsewhere cannot propose their own indicators or to examine the same groups through a finer lens.

Some important indicators, included in the ESSnet Culture final report, did not make it into this collection. One of them is the share of the value added produced by the cultural sector in Estonia's gross domestic product, which requires further development of satellite accounts on culture. Another significant indicator concerns the development of e-commerce in the cultural sector. The current survey data are not sufficient for this indicator, either, and it requires separate treatment.

Enjoy reading!

Kutt Kommel

Compiler of the collection

SISUKORD

Saateks	3
Sisukord	5
Projekti ESSnet Culture ülevaade ja üldine raamistik	7
Kultuurisektori ja kultuuritööhõive meetodika	18
1. Kultuuriettevtõtluse näitajad	25
1.1. Kultuurisektori üksuste osatähtsus kogumajanduses	25
1.2. Kultuuriettevtõtetõ osatähtsus teenindussektoris	28
1.3. Kultuurisektori ettevõtete müügitulu osatähtsus kogu ettevõtõluses	30
1.4. Kultuurisektori ettevõtete müügitulu osatähtsus teenindussektoris	34
1.5. Mikroüksuste osatähtsus kultuurisektoris	36
1.6. Mikroettevtõtetõ osatähtsus kultuurisektoris võrreldes teenindussektoriga	38
1.7. Üksikettevtõjtõ osatähtsus kultuurisektoris	40
1.8. Turule orienteeritud kultuuriettevtõtetõ ja -organisatsioonide hinnanguline osatähtsus kultuurisektoris	43
1.9. Kultuurisektori toodete ja teenuste eksport	46
2. Kultuuritõõhõive näitajad	50
2.1. Kogu kultuuritõõhõive	50
2.2. Kultuuritõõtõjtõ töõhõive	53
2.3. Kultuurisektori töõhõive	55
2.4. Kultuurisektori isemajandavate üksuste töõhõive	56
2.5. Kultuuritõõtõjtõ osatähtsus kultuurisektoris	59
2.6. Kultuuritõõtõjtõ osatähtsus kultuurisektori isemajandavates ettevõtetes ja organisatsioonides	61
2.7. Palgatõõtõjtõ osatähtsus kultuuritõõhõives	63
2.8. Ajutise lepinguga töõtõjtõ kultuuritõõhõives	65
2.9. Kultuuritõõhõive sooti	67
2.10. Kolmanda taseme haridusega töõtõjtõ osatähtsus kultuuritõõhõives	69
2.11. Mitte-eestlaste osatähtsus kultuuritõõhõives	70
2.12. Kultuuritõõtõjtõ palgadetsiilid	72
Kokkuvõte	74
Mõisted	76
Märkide seletus	126

CONTENTS

Foreword	4
Contents	6
OVERVIEW AND GENERAL FRAMEWORK OF THE ESSNET CULTURE PROJECT	77
Methodology of the cultural sector and cultural employment	88
1. Indicators of cultural entrepreneurship	95
1.1. Share of cultural units in overall economy	95
1.2. Share of the cultural enterprises in the service sector	97
1.3. Share of the sales revenue of enterprises of the cultural sector in the overall economy's sales revenue	98
1.4. Share of the sales revenue of the cultural sector's enterprises in the service sector	99
1.5. Share of micro-units in the cultural sector	100
1.6. Share of micro-enterprises in the cultural sector compared to the service sector	101
1.7. Share of the self-employed without employees in the cultural sector	102
1.8. Estimated share of the market-oriented cultural enterprises and organisations in the cultural sector	103
1.9. Export of cultural products and services	105
2. Indicators of cultural employment	107
2.1. Total cultural employment	107
2.2. Employment of culturally employed persons	109
2.3. Employment in the cultural sector	110
2.4. Total employment in the profit-oriented enterprises/organisations of the cultural sector	111
2.5. Percentage of culturally employed persons in the cultural sector	113
2.6. Percentage of culturally employed persons working in profit-oriented enterprises and organisations of the cultural sector	114
2.7. Share of the employees among the culturally employed persons	115
2.8. Share of persons with temporary contract in cultural employment	117
2.9. Culturally employed persons by gender	118
2.10. Share of persons with tertiary education in cultural employment	119
2.11. Share of non-Estonians in cultural employment	120
2.12. Deciles of the net salary of the cultural employment	121
Summary	123
Definitions	125
Explanation of symbols	126

PROJEKTI ESSnet CULTURE ÜLEVAADE JA ÜLDINE RAAMISTIK

Aastatel 2009–2011 osalesid Euroopa riigid kultuuristatistika projektis ESSnet Culture (European Statistical System Network on Culture)^a, mille peamine eesmärk oli välja töötada Euroopa kultuuristatistika raamistik ja ühtlustada metoodikat. Ühtne metoodika võimaldab teha võrreldavat ja asjakohast kultuuristatistikat.

Projektis osales 25 Euroopa Liidu (EL) liikmesriiki: Austria, Belgia, Bulgaaria, Tšehhi, Saksamaa, Taani, Eesti, Hispaania, Soome, Prantsusmaa, Kreeka, Ungari, Itaalia, Läti, Leedu, Luksemburg, Malta, Holland, Poola, Portugal, Rumeenia, Slovakkia, Sloveenia, Rootsi ja Suurbritannia. Peale nimetatute osalesid projektis ka EL-i kandidaatriik Türgi ja Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni (European Free Trade Association – EFTA) liige Šveits. Projekti peamine eestvedaja oli Luksemburg, töö oli jaotatud nelja rakkerühma vahel. Esimene rühm töötas välja üldise raamistiku ja definitsioonid (eestvedajaks Prantsusmaa), teine rühm tegeles kultuuri finantseerimise statistikaga (eestvedajaks Tšehhi), kolmas rühm loomemajanduse statistikaga (eestvedajaks Eesti) ja neljas rühm kultuuritarbimise ja kultuuri sotsiaalsete aspektide statistikaga (eestvedajaks Holland). Rakkerühmades osalesid aktiivselt 11 riiki – Austria, Belgia, Tšehhi, Taani, Eesti, Soome, Prantsusmaa, Holland, Suurbritannia, Rootsi ja Luksemburg – ja Eurostati esindaja. Teised riigid said tehtu kohta informatsiooni, said jagada teavet oma riigis kogutavate asjakohaste statistiliste andmete kohta ja anda tagasisidet pakutud metoodika kohta. Projekti rahastas Euroopa Komisjon Eurostati kaudu. Suure osa tööst tegid projektis osalenud eksperdid vabatahtlikuna, saamata selle eest eraldi tasu.

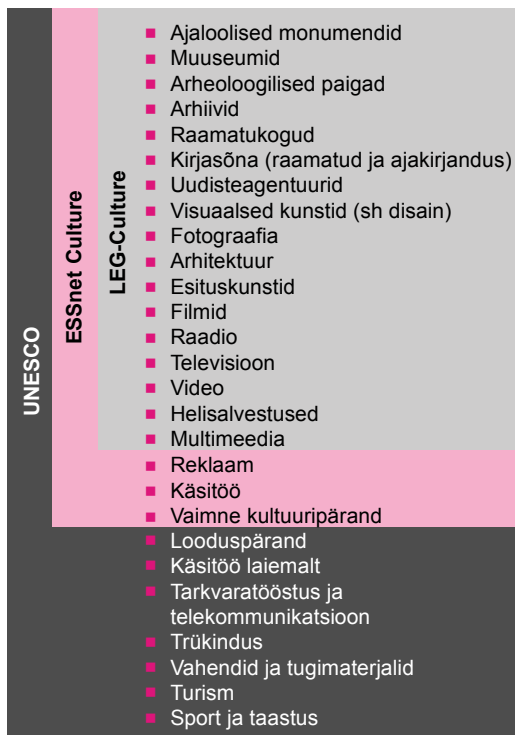
ESSnet Culture'i projekt ei saanud alguse tühjalt kohalt. 1997. aastal tegeles Eurostati juures kultuuristatistika töörühm nimega LEG-Culture (Leadership Group Culture), kelle töö põhjal avaldati 2007. aastal kultuuristatistika taskuraamat^b. Kuigi projekti raames analüüsiti ka teiste rahvusvaheliste organisatsioonide (UNESCO, OECD jt) kultuuristatistika metoodikaid, keskenduti lõppkokkuvõttes siiski Euroopa kultuuristatistika vajadustele ja selle ühtlustamisele. ESSnet Culture'i, LEG-Culture'i ja UNESCO kultuuristatistika raamistike peamised erinevused on esitatud joonisel nr 1.

Selleks et teha võrreldavat kultuuristatistikat, on vaja ühtset ja üldaktsepteeritud raamistikku sellele, mille kohta kultuuristatistikat tehakse. Töö käigus kerkisid ka küsimused, kas mõni varasem kultuurikontseptsioon vajaks tänapäevastamist ja kas peaks vastama küsimusele, mis on kultuur. Üldine seisukoht on, et kultuurisektorit ei saa defineerida lihtsa, homogeense, loogilise ja selgelt kirjeldatud sektorina, millele saaks anda täielikku tagasisidet statistikaga. Siiski saab kultuurisektori kohta välja tuua mõned sellele iseloomulikud jooned.

- Kultuur ei ole ühe majandussektori tegevuse tulemus, mis hõlmab endas tooteid ja teenuseid, ei nende tootmise ega levitamise seisukohast. Kultuuritegevused on tihti seotud mitme teise majandussektori (nt tööstuse, teenuste, kommunikatsiooni, kaubanduse jne) tegevusega.
- Kultuur hõlmab paljusid sotsiaalseid tavasid ja tegevusi, mida peetakse mõnedes inimrühmades kultuuriliseks ja mis arenevad ja muutuvad pidevalt. Kultuur väljendab inimeste väärtusi, nende esteetilist ja filosoofilist eneseväljendust ja kollektiivsel tasemel ka võimalusi mõista inimeste identiteeti.

^a ESSnet Culture'i lõppraport 2012. <http://ec.europa.eu/culture/our-policy-development/documents/ess-net-report-oct2012.pdf>
^b http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-77-07-296/EN/KS-77-07-296-EN.PDF

Joonis 1. Euroopa ja UNESCO kultuuristatistika raamistike valdkondade võrdlus

ESSnet Culture'i kultuuristatistika raamistik

Euroopa kultuuristatistika raamistik koosneb kolmest peamisest komponendist:

- kultuurivaldkonnad;
- funktsioonid;
- dimensioonid.

Kultuurivaldkonnad tähendavad harrastusi ja harjumusi ning tegevusi ja kultuuritooteid, mis on koondunud ühte tüüpi kultuurilise ja kunstilise eneseväljenduse ümber, ja need valdkonnad on omased igale uuritavale dimensioonile (majanduslik, sotsiaalne jne).

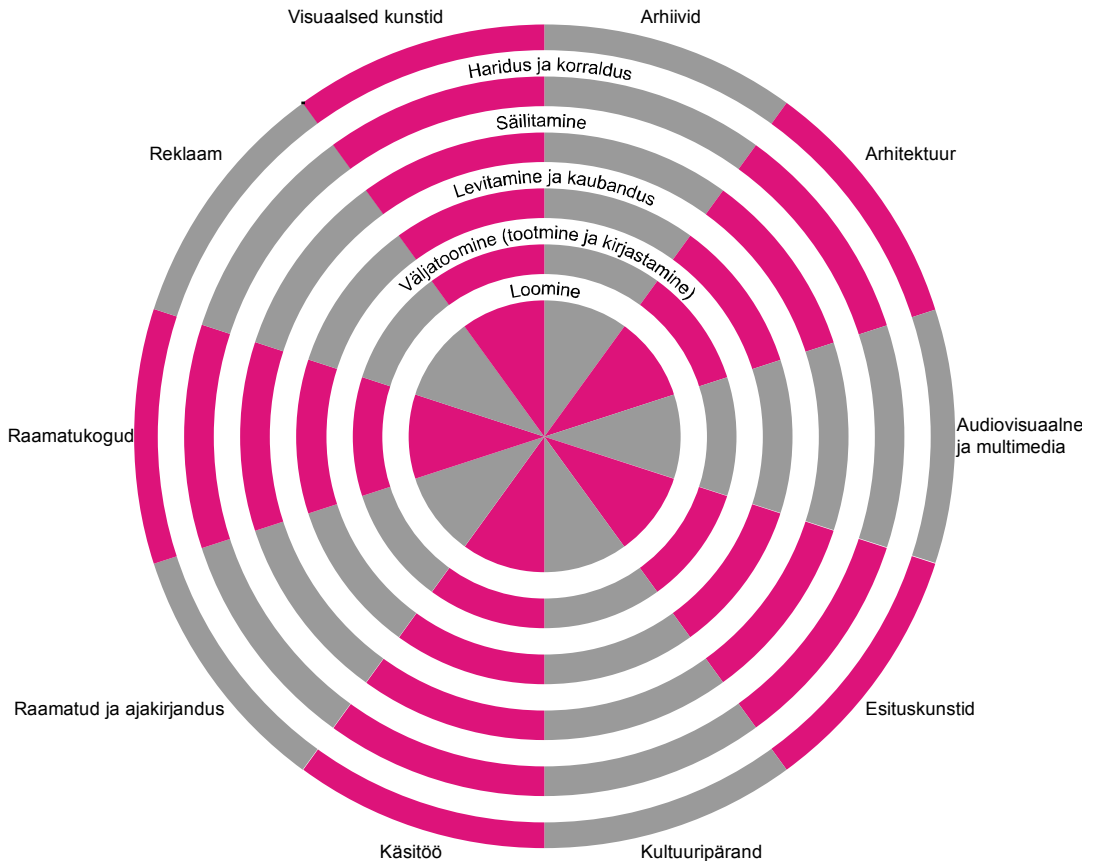
ESSnet Culture'i raamistikus pakutud kümme valdkonda on järgmised:

- arhiivid;
- arhitektuur;
- audiovisuaalne ja multimeedia;
- esituskunstid;
- kultuuripärand;
- käsitöö;
- raamatukogud;
- reklaam;
- trükisõna (raamatud ja trükiajakirjandus);
- visuaalne kunst.

Raamistikus pakutud olulisimad funktsioonid, mis on kasutatavad ka kultuuri kirjeldamisel statistikas kasutatavate klassifikaatorite kaudu, on järgmised:

- loomine;
- väljatoomine (tootmine ja kirjastamine);
- levitamine ja kaubandus;
- säilitamine;
- haridus;
- korraldus ja regulatsioonid.

Joonis 2. ESSnet Culture'i mandala ehk kultuuristatistika raamistiku visuaalne väljendus

ESSnet Culture'i raamistik lähtub kahest olulisest põhimõttest.

- See ei prioriseeri ühtegi kultuurivaldkonda, s.t ükski valdkond ei ole kesksemal positsioonil ja olulisem kui mõni muu, nii nagu see on paljudes teistes raamistikutes, kus näiteks klassikalised kunstid on rohkem loovuse südames ja paljud tänapäevased tegevused asuvad südamest kaugemal. Need teooriad annavad mõista, et on kriteeriumid, millega saab valdkondi võrrelda ja tekitada nende hierarhia, s.t et näiteks tantsuloomingus võiks olla rohkem loovust kui filmiloomingus või et reklaami puhul saab disainist rääkida rohkem kui arhitektuuri puhul. Statistiline analüüs saab sellest lähtudes olla üksnes agnostiline.

- Selle raamistiku väljendused põhinevad järjestatud funktsioonidel, mis asetavad statistilise raamistiku keskmesse kunsti loomise. Loomine ongi selle raamistiku esimene iseloomulik tunnus ja isegi pärandkultuur ei ole siinkohal erand, sest selle tegevused olenevad neile eelnenud loomistest.

Hierarhia puudumine kultuurivaldkondades ja loomist rõhutav käsitlus toob välja selge ja mõistliku raamistiku, mis hoiab väiksena ka riski, et kultuur võiks kaduda teistesse sektoritesse. Enamgi veel, see raamistik on avatud tulevikuarendustele, kuna sinna saab lisada uusi valdkondi. Valdkondade lisamine aga eeldab, et nende domineerivad faktorid on loomine ja kultuuriväärtused.

Funktsioonidest

Loomine. Loomisfunktsioon hõlmab kõiki tegevusi, mis on seotud kunstiliste ideede ja sisulise külje väljatöötamise ning originaalteoste loomisega. Paljudel juhtudel, näiteks kultuuripärandi puhul, on loov funktsioon vähem selgelt eristatav ja ilmneb näiteks levitamise funktsiooni sees. Näiteks stsenograafia, mis tegeleb väljapanekute ja etenduspaikade ruumi kujundamisega, on keskendunud kultuuripärandi ja kunstide vaatajate ette toomisele (levitamisele), aga baseerub sellegipoolest loomisel. Stsenograafia on kunst, mis seab kokku objekte, värve, valgust ja nende koguseid tehniliste ja kunstiliste oskuste kaudu^a. Loomist ei tohiks segi ajada loovusega (ingl k *creativity*), mis on laialt kasutusel kultuuri ja loovtööstuse (ingl k *cultural and creative industries*) paradigmatel.

Väljatoomine (tootmine ja kirjastamine). Kultuurikaupade ja teenuste väljatoomise funktsioon aitab teha originaalteost kättesaadavaks. Tootmine ehk produktsioon ja kirjastamine on mõlemad samas tsüklistadiumis, kuid tootmine on seotud mittepaljundatavate kultuuritoodetega (nt teatrilavastus) ja kirjastamine^b paljundatavate kultuuritoodetega. Väljatoomine võib toimuda eri formaatides, näiteks raamatu kirjastamine võib tähendada nii elektroonilise kui ka trükitud raamatu kirjastamist.

Tootmist on vahel kasutatud ka majandusstatistikas, aga mitte kultuuritegevusena. Näiteks rõivatööstuses tähendab tootmine rõivaste tootmist moekunstnike loodud kavandite põhjal, mis aga ei ole kultuuritegevus. Kuigi raamatute kirjastamine on kultuuritegevus, siis raamatute trükkimine mitte, ehkki see kuulub funktsioonide tsükklisse. ESSnet Culture'i raamistikus on trükitegevused esitatud kultuuriga seotud tegevustena. Tootmine on vahel seotud ka teenustega, näiteks tegevustega, mis puudutavad kogude väljapanekut muuseumides või raamatukogudes.

Levitamine ja kaubandus. Levitamine on loodud ja väljatoodud tööde kättesaadavaks tegemine. See hõlmab ka kommunikatsiooni (selle all ei ole mõeldud üksnes avalikkuse teavitamist toimuvatest sündmustest, vaid ka suhtlemist kunstnike, kriitikute ja teiste asjast huvitatud osalistega) ning tele- ja raadiosaadete (nii otseülekannete kui ka salvestuste) avaldamist, aga ka üldiselt kultuuritoodete ja -teenuste kättesaadavaks tegemist huvilistele näitustel, muuseumides või muul moel. See ei toimi siiski nii nagu kaubandustegevuses, mille peamine eesmärk on saada tulu.

Kultuurikaubandus on kaubandus, kus kolmandatele pooltele müüakse kultuuritooted või -teenused muutmata kujul või väikeste kohandustega. Kultuurivaldkonna kaubandustegevused on vahel klassifikaatorites eristatavad ainult kultuurikaupade müügina (nt raamatute müük), aga tihti on need ka teiste kaubandustegevuste all, millest ainult osa on kultuurikaupade müük (nt ajalehtede müük kioskitel^c). Tänapäeval on koos elektroonilise kaubanduse arenguga ulatuslikku metamorfoosi läbi tegemas ka kultuurikaubandus. Elektrooniliste kultuuritoodete müük, aga ka kultuuritoodete müümine e-lahenduste kaudu, on selle raamistiku kohaselt osa kultuurikaubandusest.

Need kolm funktsiooni koos arenevate tehnoloogiliste võimalustega ei ole üksteisest tingimata lahus. Kultuuritoodet (nt muusikapala) võib luua ja levitada ka üks inimene, olgu ta professionaal või

^a Majandustegevusalade klassifikaatoris EMTAK 2008 (NACE Rev 2) on stsenograafia lavakunsti abitegevuste (kood 9002) all.

^b Kirjastamise alla kuuluvad peale trükiste kirjastamise ka näiteks arvutimängude kirjastamine (EMTAK 5821) ja helisalvestiste kirjastamine (EMTAK 5920).

^c EMTAK-is koodi 4789 – muude kaupade jaemüük kioskitel ja turgudel – all.

amatöör, ning esitada oma loomingut publikule vahetult või kasutada selleks samal ajal ka mõnda meediumit (nt internetti).

Säilitamine. Säilitamiseks peetakse kõiki tegevusi, mille eesmärk on konserveerida, kaitsta, taastada või hooldada kultuuripärandit. Säilitavate tegevuste alla kuulub ka digiteerimine, isegi kui tema funktsioon on samal ajal levitamine.

Haridus. Hariduse all peetakse silmas nii formaalset kui ka mitteformaalset haridust kultuuri vallas. See võimaldab arendada ja edasi anda oskusi väljakujunenud kultuuritegevustes, ent sel on oluline osa ka teadlikkuse suurendamisel teiste kultuurivaldkondade kohta.

Kultuuriharidus hõlmab seega kõiki kultuurivaldkondi, mis viivad kokku professionaale, harrastajaid ja kultuurist osa saavaid kodanikke ehk tarbijaid.

Formaalharidust kultuuri vallas saab piiritleda ainult administratiivsetele allikatele tuginedes, kasutades selleks rahvusvahelist hariduse klassifikaatorit (ISCED). Kahjuks ei ole kultuuriharidust võimalik kindlaks määrata majandustegevusalade klassifikaatori EMTAK ega selle rahvusvahelise analoogi NACE Rev. 2 abil.

Korraldus ja regulatsioonid. See funktsioon on seotud mitmesuguste institutsioonide ning avalike ja eraorganisatsioonide tegevustega. Nende eesmärk on pakkuda vahendeid ja soodsat keskkonda kultuuritegevustele, kultuuriga tegelejatele ja tegevuspaikadele. Funktsioon hõlmab kultuuri administratiivset ja tehnilist tuge. Regulatsioonide roll on soodustada kultuuritegevusi ja tagada autoritele nende õigused.

Dimensioonidest

Kõik kultuurikäsitlused, näiteks selle sotsiaalsed aspektid, tarbimine, majandustegevus ja kultuuri-sektori tööhõive, on selles raamistikus vaadeldavad eri dimensioonidena. Igal dimensioonil on oma eesmärgid ja samuti oma vahendid nende saavutamiseks vajalike tegevuste mõõtmiseks. Visuaalselt on ESSnet Culture'i raamistikus dimensioone kujutatud üksteise suhtes paralleelselt asetsevate mandaladena, mis tähendab, et statistika eri aspektide puhul on kasutatav sama valdkondade ja funktsioonide skeem^a.

Esimene dimensioon väljendab esmaseid kultuuritegevusi, mis jaotuvad kuueks funktsiooniks (kujutatud kontsentriliste ringidena).

Ülejäänud kihid kujutavad teisi dimensioone, mis lubavad arvesse võtta spetsiifilisemate majanduslike ja sotsiaalsete analüüside vajadusi, näiteks kultuurisektori tööhõivet, finantseerimist, tarbimist, sotsiaalset osalemist ja teisi võimalikke aspekte. Kuigi iga kiht kirjeldab valdkondade ja funktsioonide kombinatsioonina sedasama kultuuristatistika raamistikku, on vajalik neid eristada, sest nad kasutavad erinevaid statistilisi mõõteinstrumente (klassifikaatoreid, uuringuvahendeid, *ad hoc*-terminoloogiat jm). Mõne dimensiooni puhul ei pruugi kõikide jaotuste eristamine olla võimalik ja otstarbekas (nt finantseerimise puhul), teiste puhul jällegi võib see olla asjakohane.

^a ESSnet Culture'i lõppraport 2012, lk47. <http://ec.europa.eu/culture/our-policy-development/documents/ess-net-report-oct2012.pdf>

Tabel 1. ESSnet Culture'i kultuuristatistika raamistiku valdkonnad ja funktsioonid

Valdkond/Funktsioon	Loomine	Väljatoomine (tootmine ja avaldamine)	Levitamine ja kaubandus
Kultuuripärand Muuseumid Ajaloolised paigad Arheoloogilised paigad		Muuseumide teadustöö (kollektsoonide koostamine); Ajaloolise kultuuripärandi tunnustamine	Muuseuminäitused; Museograafia- ja stsenaarioalaste tegevused; Kunstigaleriide tegevused (sh e-kaubandus); Antiigikaubandus (sh e-kaubandus)
Arhiivid		Dokumentide soetamine	Arhiivikonsultatsioonid; Arhiivi väljapanekud
Raamatukogud		Kollektsoonide soetamine ja organiseerimine	Laenutustegevused
Trükisõna (raamatud ja ajakirjandus)	Kirjandusteoste loomine; Kultuuriartiklite kirjutamine ajalehtedele ja ajakirjadele; Tõlketööd	Raamatute (sh e-raamatute) kirjastamine; Ajalehtede ja ajakirjade (sh e-väljaannete) kirjastamine; Uudisteagentuuride tegevused	Raamatu- ja kirjandushuviliste kokkusaamiste, messide ja sündmuste organiseerimine ja reklaamiteenused; Galeriid ja muud ajutised väljapanekud; Raamatute ja muude väljaannete kaubandus (sh e-kaubandus)
Visuaalsed kunstid Kujutavad kunstid ja skulptuur Fotograafia Disain	Graafiliste ja plastiliste tööde loomine; Fototööde loomine; Disaini loomine	Visuaalsete kunstiteoste loomine; Fotograafiliste teoste kirjastamine	Visuaalse kunsti huviliste kokkusaamiste ja sündmuste organiseerimine; Galeriid ja muud ajutised väljapanekud; Visuaalsete kunstidega kauplemine / kunstiturud (sh e-kaubandus)
Esituskunstid Muusika Tants Draama Tsirkus Kabaree Kombineeritud kunstid Muud elavad ettekanded	Muusikaliste, koreograafiliste, lüüriiliste, draama- ja muude lavastuste ja kontserdikavade loomine; Elava esituse tehniliste seadete loomine	Esituskunsti lavastuste ja kontserdikavade väljatoomine (produktsoon) ja organiseerimine; Esituskunsti lavastuste väljatoomise (produktsooni) tehnilised ja tugitegevused	Elavate etteastete tegevused (etendused ja kontserttegevused); Piletimüügi- ja broneerimisteenused
Audiovisuaalne ja multimeedia Film Raadio Televiioon Video Helisalvestused Multimeediateosed (sh videomängud)	Audiovisuaalsete teoste loomine; Multimeediateoste loomine	Kinofilmide ja videote ning muude audiovisuaalsete teoste ja programmide tootmine; Ringhäälinguprogrammide (televiioon ja raadio) tootmine (sh internetis avaldamiseks); Muusikasalvestuste, filmide ja videote kirjastamine (sh internetis avaldamiseks); Multimeediateoste kirjastamine; Arvutimängude kirjastamine; Audiovisuaalsete teoste tootmisjärgsed tegevused	Filmi- ja videohuviliste kokkusaamiste ja sündmuste organiseerimine; Ringhäälingu (televiioon ja raadio) ülekanded (sh interneti vahendusel); Filmilainastused; Filmi- ja videolevi; Videolaenus; Audiovisuaalsete teoste kaubandus (sh e-kaubandus); Ajutised audiovisuaalsed väljapanekud
Arhitektuur	Arhitektuuriteoste loomine		Ajutised arhitektuurinäitused; Galeriide väljapanekud
Reklaam	Reklaamiteoste loomine		Reklaamidisaini tööde levitamine
Käsitöö	Käsitööteoste loomine	Käsitööteoste tootmine	Käsitöönäitused ja kaubandus (sh e-kaubandus)

Säilitamine	Haridus	Korraldus ja regulatsioonid
Kultuuripaikade käitlemine; Vaimse kultuuripärandi säilitamine; Muuseumikollektsioonide restaureerimine; Kaitse all olevate monumentide restaureerimine; Arheoloogiategevused; Rakendusuuringud ja säilitustehnilised tegevused	Formaalsed ja mitte-formaalsed kunsti- ja kultuuriõppe tegevused	Administratiivne korraldus (riigi-, KOV-i ja muud institutsioonid)
Arhiveerimistegevused (sh digiteerimine)	Formaalsed ja mitte-formaalsed kunsti- ja kultuuriõppe tegevused	Administratiivne korraldus (riigi-, KOV-i ja muud institutsioonid)
Säilitustegevused	Formaalsed ja mitte-formaalsed kunsti- ja kultuuriõppe tegevused	Administratiivne korraldus (riigi-, KOV-i ja muud institutsioonid)
Raamatute ja ajalehtede kaitse; Raamatute restaureerimine	Formaalsed ja mitte-formaalsed kunsti- ja kultuuriõppe tegevused	Õiguste ja autoritasude korraldust toetavad tegevused; Administratiivne korraldus (riigi-, KOV-i ja muud institutsioonid); Kirjanike, ajakirjanike, tõlkijate, kunstnike jt loovtöötajate agendid ja kaasamisagentuurid
Kunstitööde kaitse; Kunstitööde restaureerimine	Formaalsed ja mitte-formaalsed kunsti- ja kultuuriõppe tegevused	Õiguste ja autoritasude korraldust toetavad tegevused; Administratiivne korraldus (riigi-, KOV-i ja muud institutsioonid)
Muusikainstrumentide restaureerimine	Formaalsed ja mitte-formaalsed kunsti- ja kultuuriõppe tegevused	Õiguste ja autoritasude korraldust toetavad tegevused; Administratiivne korraldus (riigi-, KOV-i ja muud institutsioonid); Kunstnike jt loovtöötajate agendid ja kaasamisagentuurid
Audiovisuaalsete ja multimeediateoste kaitse; Audiovisuaalsete ja multimeediateoste restaureerimine	Formaalsed ja mitte-formaalsed kunsti- ja kultuuriõppe tegevused	Õiguste ja autoritasude korraldust toetavad tegevused; Administratiivne korraldus (riigi-, KOV-i ja muud institutsioonid); Kunstnike jt loovtöötajate agendid ja kaasamisagentuurid
Arhitektuuri säilitamine	Formaalsed ja mitte-formaalsed kunsti- ja kultuuriõppe tegevused	Õiguste ja autoritasude korraldust toetavad tegevused; Administratiivne korraldus (riigi-, KOV-i ja muud institutsioonid)
	Formaalsed ja mitte-formaalsed kunsti- ja kultuuriõppe tegevused	Õiguste ja autoritasude korraldust toetavad tegevused
Käsitööteoste taastamine	Formaalsed ja mitte-formaalsed kunsti- ja kultuuriõppe tegevused	Administratiivne korraldus (riigi-, KOV-i ja muud institutsioonid)

Poliitikavajadused

Viimaste aastate tehnoloogilised muutused on jätnud jälje ka kultuurivaldkondadesse. Digitaliseerimine ei ole juhtiv jõud üksnes innovatsioonis ja tööstuslikes protsessides, vaid see mõjutab ka kultuurikaupade loomist, tootmist ja levitamist ning kultuuriharrastusi ja inimeste igapäevaharjumusi ehk seda, milliseid vahendeid kasutatakse töös, eneseväljenduses ja sotsiaalvõrgustikes suheldes, kultuuri tarbimisel jne, segades niimoodi omavahel professionaalide ja harrastajate ning tegijate ja tarbijate rolle. Enamgi veel, uued tehnoloogiad on toonud kaasa muutusi kultuurisektori majandamises ning kultuurivaldkondade tootmise ja levitamise mudelites. Seda arvestatakse ajakohastes üldsust puudutavates poliitilistes otsustes, mis puudutavad autoriõigusi, kultuuri rahastamist, juurdepääsu digitaalühiskonnale, haridust, sotsiaalset sidusust jne. Peale muutuvate vajaduste arenevad ka statistika tegemise vahendid, näiteks uuenevad klassifikaatorid, mis lubavad kultuuriga seotut paremini eristada. Seepärast on vajalik uuendada ka kultuuristatistika raamistikku. Viimati tegi seda 2000. aastal LEG-Culture'i töörühm. LEG-Culture'i projekt oli esimene katse teha Euroopas võrreldavat kultuuristatistikat ühise eesmärgiga.

Kultuuri defineerimist ja mõõtmist peetakse üldiselt raskeks ülesandeks. Samal ajal rõhutatakse üha enam vajadust kvaliteetse ja asjakohase kultuuristatistika järele. Ühtse ja uuendatud kultuuristatistika raamistiku arendamine on üks olulisemaid alussambaid selleks, et vajadusi parema statistika (informeerituse) järele kultuuri vallas saaks vajalike uuringute kaudu rahuldada ja seeläbi otsuste tegijaid aidata. Selle asjakohase ja kõigis Euroopa maades kasutatava statistikaraamistiku loomine oli ülesanne, millega ESSnet Culture'i projektis osalejad silmitsi seisisid.

Projektis tuli defineerida ja struktureerida kultuuritegevuste raamistik. Pidi valima tegevused, mida saab pidada kultuurilisteks, ja organiseerima need kontseptuaalsesse maatriksisse. See oli üks projekti esimese rakkerühma peamistest ülesannetest, millele oli vaja saada ka üldine heakskiit. Rakkerühmade töid esitleti mitmesugustele gruppidele: projekti liikmetele ja töös osalejatele ning projekti juhtkomiteele, samuti tutvustati tööd Eurostati kultuuristatistika töörühma koosolekul ja teistel koosolekutel, nt EL-i eesistujamaa omadel.

ESSnet Culture'i raamistik asetub ka Euroopa kultuuripoliitilisse konteksti. Ühest küljest kinnitati poliitikategijate vajadus kultuuristatistilise informatsiooni järele EL-i kultuuritegevuste tööplaanis aastateks 2011–2014, mis märgib ära kultuuristatistika arendamise kui ühe kuuest prioriteetsest alast^a. Teisest küljest on Euroopa Ühenduse majanduskasvustrateegia „Euroopa 2020“^b targa, jätkusuutliku ja kõike hõlmava-kaasava majanduskasvu strateegia: see propageerib majanduskasvu, mis toetub peamiselt teadmistele ja innovatsioonile ning soosib sotsiaalset sidusust ja jätkusuutlikku arengut. Samuti kutsub see üles leidma rohkem mõõdetavust ehk asjakohaseid näitajaid, et hinnata eesmärkide poole liikumist, nagu on mainitud Euroopa Nõukogu koosoleku pressiteates^c.

Kuigi majandustegevusalade arvamine kultuuristatistika raamistikku ja sealt välja lähtus samuti praktilistest kaalutlustest, siis sellesse loetellu jäetud majandustegevusalad vastavad enamasti hästi kultuuritegevustele. Samuti oli keeruline hoiduda pakkumast uusi kultuuri puudutavaid definitsioone lisaks neile paljudele, mis maailmas juba liikvel on. Projekt ESSnet Culture ei olnud mõeldud kordama Clyde Kluckhohni ja Alfred Kroeberi 1952. aastal tehtud tööd „Culture: A Critical Review of Concepts and Definitions“, milles nad vaatasid läbi üle 160 kultuuridefinitsiooni.

ESSnet Culture'i teine eesmärk oli töötada välja raamistik, mis lubaks regulaarselt teha võrreldavat statistikat Euroopa tasemel. Seepärast eelistati olemasolevaid vahendeid ja allikaid ehk juba harmoneeritud uuringuid nende kvaliteedi pärast. Võttes veel arvesse lünki kultuuristatistikas, oli tähtis ära hoida nende laienemist.

Kui tegevused olid välja valitud ja raamistikku asetatud, tehti kindlaks ka Euroopa võimalikud andmeallikad ja puuduvad andmed. Kui Euroopa ühtlustatud andmeallikad puudusid, kaaluti teisi

^a Nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate järeldused kultuurivaldkonna töökava kohta aastateks 2011–2014. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:325:0001:01:ET:HTML>

^b http://ec.europa.eu/europe2020/index_et.htm

^c Euroopa Nõukogu 19.–20. mai 2011. aasta koosoleku pressiteade. http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/educ/122118.pdf

võimalikke andmekogumisallikaid ja administratiivseid institutsioone (nt äriregister), kellelt oleks võimalik tänu nende tegevusele andmeid saada. Samal ajal peeti silmas ka andmete kvaliteeti ja riikide võrreldavust.

Käesolev kogumik keskendub mõnedele kultuuripoliitiliselt asjakohastele loomemajandusnäitajatele, mis toetuvad ka ESSnet Culture'i raamistikule ja kajastavad Eesti arengut aastatel 2000–2010. Siin esitatud näitajad ja nende meetodilised üksikasjad olid ESSnet Culture'i kolmanda rakkerühma töö, mille eestvedaja oli sedapuhku samuti Eesti. Tegemist on esmase andmekogumisega ühe riigi tasemel, mis ühest küljest on tähtis oma maa kultuuristatistika vajaduste rahuldamiseks, aga teisest küljest ka üks esimesi samme üleeuroopalise regulaarse andmekogumise ellurakendamiseks ESSnet Culture'i kultuuristatistika raamistiku alusel.

2010. aastal avaldas Euroopa Komisjon roheline raamatu kultuuri- ja loomemajanduse potentsiaali rakendamise kohta^a. Selles on uuritud võimalusi, kuidas tugevdada rahvusvahelist ja regionaalset koostööd ning arendada efektiivseid tegevusi kultuuri- ja loomemajanduse valdkonnas.

Roheline raamat algatas arutelu, mille eesmärk oli koguda arvamusi Euroopa kultuuri- ja loomemajandust mõjutavate tegurite kohta alates ettevõtluskeskkonnast ja lõpetades Euroopa ühise kultuuri sõnastamisega ning alates võimekuse ja oskuste arendamisest ja lõpetades Euroopa kultuuritegijate tuntuse suurendamisega maailmas. Sellest arutelust annavad aimu uued algatused, mida võib leida Euroopa Komisjoni veebilehelt^b.

Üks roheline raamatu järeldusi on, et kultuuri- ja loomemajanduse sektoris on potentsiaal, mis saab suuresti kaasa aidata strateegia „Euroopa 2020“ eesmärkide saavutamisele ja tugevdada Euroopa majanduse konkurentsivõimet. Selleks aga on oluline välja töötada mõned rahvusvaheliselt võrreldavad tõenduspõhiseid argumente, et hinnata, kuidas statistika saaks ühiseid eesmärke toetada ja millised võiksid olla lähituleviku kõige olulisemad suunised.

Üks oluline küsimus on, kuidas saaks mõõta kultuuri mõju majandusharuti. Viimasel kümnendil on kultuurivaldkonna kirjeldamiseks ja struktureerimiseks pakutud mitmesuguseid teoreetilisi raamistikke. Vaatamata neile empiirilisteoreetilistele pingutustele on küsimus jäänud samaks: millised andmed ja hindamissüsteemid annavad meile informatsiooni, millega saab mõõta kultuuri mõjusid ja kõrvalmõjusid? Tähtis on mõista selle töö olulisust, sest nii kogu EL-i kui ka riikide ja regioonide tasandil on saanud oluliseks tugimehhanismide mõju mõõtmine. Kultuuri mõjude ja kõrvalmõjude kindlakstegemine on ühtemoodi vajalik nii ettevõtjatele, investoritele kui ka poliitiliste raamistike väljatöötajatele.

Ent kultuuriline mõju ei ole ainus mõõde, mida tuleks silmas pidada. Oluline on saada ülevaade ka kultuurivaldkondade olukorrast ja arengust. Praegu puudub informatsioon mõnede alade kohta, mille puhul oletatakse, et need reageerivad kultuuriga seotud muutustele ja arengule paindlikult. Täpsemad ja süstemaatiliselt ajakohastatud arvanded on üks võtmelemente poliitika paremaks ja efektiivsemaks muutmisel.

Vaja on andmeid kultuurisektori majandustegevuse kohta. Loomemajanduse uuringutest on üks hea ja sageli kasutatud näide KEA uuringukeskuse 2007. aasta kultuuriuuring, mis annab ülevaate EL-i liikmesriikide kultuurimajandusest: kultuurisektori panusest majandusse, kultuuritarbimisest, tööhõivest ning kultuurisektori produktiivsusest, kasumlikkusest ja paljudest teistest aspektidest. Samal ajal aga ei maini uuringu autorid oma meetodilisi raskusi kirjeldades kordagi, et statistiliste andmete olemasolu ei ole piisav ning et seda on vaja parandada ja teha rohkem rahvusvahelist koostööd. Viimati selles vallas tehtud samm on just ESSnet Culture'i projekt, mis analüüsib samuti kultuuri (sh loomemajandust ja kultuuritööhõivet, aga ka kultuurile tehtud kulutusi ja kultuuriharrastusi) kirjeldavaid statistilisi allikaid.

Üks olulisi küsimusi puudutab tänapäeval tööhõivet. Majanduskriisi ajal oli töökohtade küsimus paljude valdkondade poliitikate tähelepanu keskpunktis. Eespool mainitud KEA uuringukeskuse uuringus on väidetud, et 2004. aastal oli EL-is kultuurisektori (sh kultuuriturismi sektori) tööhõive 5,885 miljonit inimest ehk 3,1% töötavast elanikkonnast. Pidades silmas kultuuri üleilmset loomust ja

^a http://ec.europa.eu/culture/our-policy-development/consultation-on-green-paper_en.htm

^b http://ec.europa.eu/culture/index_en.htm

kultuuritegijate liikuvust, on väga oluline jälgida ka kultuurisektori tööturu arengut, pakkudes niimoodi vajalikku tuge ettevõtjatele, et nad saaksid suurendada oma konkurentsivõimet ja parandada turupositsiooni. Samuti on vaja teada suhteid haridussüsteemis pakutavate kultuurierialade ja kultuurivaldkonna tööandjate ootuste vahel. Kui koguda andmeid ärikeskkonna elavdamise meetmete, sealhulgas näiteks kvalifitseeritud tööjõu leidmise võimaluste (kultuuritegijate liikuvuse) kohta, on nendele andmetele tuginedes ka paremad võimalused sektori potentsiaali rahvusvahelisel tasemel suurendada.

Lõpuks jääb küsimus andmete võrreldavuse kohta. Kultuuri- ja loomemajandust võib määratleda mitmeti. Neid on võimalik struktureerida alamvaldkondadega, kuid saab ka jälgida eri funktsioone, mis samuti aitab ettevõtjail ennast positsioneerida. Ka on mitmesuguseid arusaamu selle kohta, mis on ja mis ei ole kultuurisektori alamvaldkond. Paljud sarnased nimetused tähendavad tihtipeale tegelikult erinevaid ja võrreldamatuid andmeid. Nii et igasugused üldised näitajad (nt osatähtsus SKP-s) vajavad taustteavet, enne kui nende andmete põhjal saab otsuseid teha.

Teisest küljest ei ole erinevus tingimata negatiivne aspekt, sest kultuuritraditsioonide ja kultuuri-tarbimise tavad mõjutavad seda tüüpi ülevaateid alati ja neil on seal oma koht. Keerulisem on leida mõned olulised tegurid, mida peaks võrdlema, et mingis regioonis, riigis või kogu EL-is saaks luua mehhanismid, mis viiksid soovitud tulemusteni. Need näitajad ei pea hõlmama kultuurisektorit kogu EL-is. Oluline on, et need annaksid meile mõned klassifikatsioonid ja arvud, mida saaks tõlgendada ühtemoodi. ESSnet Culture'i projekt on üks neid meetodeid, mis aitab selliseid kontseptsioone luua.

Rääkides strateegia „Euroopa 2020“ poliitilistest vajadustest, tuleb meeles pidada, kuidas on seal sõnastatud Euroopa järgmise kümnendi arengueesmärgid. Strateegias on viis üldist eesmärki ja neist igauhe puhul oleks kasulik teada, milline on kultuurisektori panus valdkonniti.

Tööhõive. Milline on kultuurisektori ja selle töökohtade panus kogu tööhõivesse? Milline on kultuuri roll parema oskuste taseme ja kõrgema haridusega inimeste hõivamisel? Milline on kultuuri roll sotsiaalsete rühmade (nt soolised rühmad) tasakaalu säilitamisel?

Teadus- ja arendustegevus. Kuidas annab kultuur oma panuse Euroopa majanduskasvu ja konkurentsivõime suurendamisse? ESSnet Culture'i projekti raames tehtud kultuuri kõrvalmõjude uuring^a viitab kultuurisektori võimalikele innovaatilistele ideedele, mis aitavad kaasa teiste sektorite teadus- ja arendustegevusele ning innovatsioonile.

Kliimamuutused ja energaetika. Kultuuri osa kasvuhoonegaaside vähendamises ja taastuenergia kasutuselevõtus on peamiselt selles, kuidas ta aitab levitada jätkusuutliku majanduskasvu ja arengu, aga ka kasvuhoonegaaside vähendamise, säästmise ja taastuenergia kasutuse ideid.

Haridus. Kuidas on kultuur seotud koolist varajase väljalangemise vähendamise ja 30–34-aastaste kolmanda taseme hariduse omandamise suurendamisega? Üha enam tähelepanu pööratakse ka kultuuri osale hariduses ja elukestvas õppes.

Vaesus ja sotsiaalne tõrjutus. Vaesuses ja sotsiaalses tõrjutuses või nende ohus elavate inimeste osatähtsuse vähendamine puudutab kultuuri mitme tahu pealt, näiteks kultuurisektori tööhõive ja sotsiaalse osalemise kaudu.

Suurepäraste kogemuste ning Eurostati ja EL-i liikmesriikide koostöö tulemusena on praeguseks kultuurisektori kohta olemas juba mitu harmoneeritud andmeallikat (nt tööjõu-uuring). Nüüd on aeg neid edasi arendada, et luua veelgi parem tõendipõhine alus tõhusama kultuuripoliitika raamistikuks.

^a Creative industries spillovers. Tallinna Ülikooli Eesti Tuleviku-uuringute Instituut. (Estonian Institute for Futures Studies – EIFS). Tallinn 2011.

Kultuuristatistika juriidilised alusdokumendid ja Eesti kultuuripoliitika dokumendid

Euroopa Liidu toimimise leping.

<http://www.lisbon-treaty.org/wcm/the-lisbon-treaty/treaty-on-the-functioning-of-the-european-union-and-comments/part-3-union-policies-and-internal-actions/title-xiii-culture/455-article-167.html>

Conclusions of the Council and of the Representatives of the Governments of the Member States, meeting within the Council, on the Work Plan for Culture 2008–2010 (OJ C143, 10.6.2008).

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:143:0009:0016:EN:PDF>

Council Resolution of 20 November 1995 on the promotion of statistics on culture and economic growth (OJ C327, 7.12.1995, pp.1-1).

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:1995:327:0001:0001:EN:PDF>

Decision No°1578/2007/EC of the European Parliament and of the Council of 11 December 2007 on the Community Statistical Programme 2008 to 2012 (OJ L344, 28.12.2007, pp.15–43).

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2007:344:0015:0043:EN:PDF>

Kultuuripoliitika arengusuunad Eestis.

<http://www.kultuuripoliitika.ee/>

Nõukogu resolutsioon Euroopa kultuurivaldkonna tegevuskava kohta. Euroopa Liidu Teataja, 16. november 2007 (C 287, 29.11.2007, lk 0001–0004).

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2007:287:0001:01:ET:HTML>

KULTUURISEKTORI JA KULTUURITÖÖHÕIVE METOODIKA

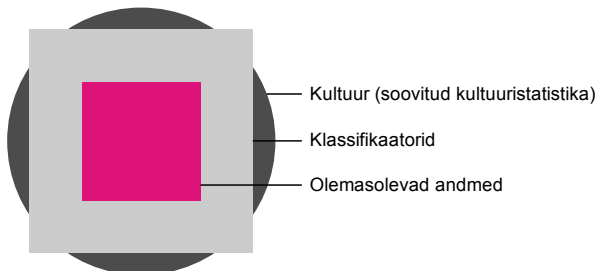
Kultuurisektori eristamiseks kasutatakse Eesti majandustegevusalade klassifikaatori 2008. aasta versiooni (EMTAK 2008), mis põhineb rahvusvahelisel klassifikaatoril Statistical Classification of Economic Activities in the European Community (NACE Rev. 2). Kultuuriametite määramise aluseks on rahvusvaheline ametite klassifikaator International Standard Classification of Occupations 2008 (ISCO-08).

Klassifikaatorid, mis võimaldavad koguda võrreldavaid andmeid, on küll vajalikud selleks, et eri piirkondade ja aastate andmeid saaks omavahel võrrelda (ilma selleta ei ole andmete võrdlemine teoreetiliselt võimalik), kuid samal ajal kaasnevad nendega ka mitmesugused piirangud.

Kuigi klassifikaatorid on aastakümnete jooksul läbi teinud suure arengu ja muutunud üha täpsemaks nii ametite kui ka tegevusalade määramisel, on nende kasutamisel endiselt ka kitsaskohti. Näiteks ei ole osa kultuuritegevusi majandustegevusalade seas eristatavad, kuna paljud kultuuritegevused ja -ametid, aga ka kultuuritooted ja -teenused on arvatud mõnede üldisemate tegevuste ja ametite hulka. See tähendab, et nende eristamiseks statistikas ei piisa eri tasemetel koodide ja definitsioonidega tegevuste või ametite valimisest. Mõned kultuuritegevused (nt käsitöö) jäävad majandustegevusalade klassifikaatorist hoopis välja.

Statistika tegemisel on probleem ka see, et tihti ei ole soovitud näitajate arvutamiseks veel olemas vajalikke andmeid ning mõnel juhul on nende kogumine raskendatud või koguni võimatu. Seepärast peab statistika kasutamisel arvestama piiranguid, mis statistika tegemisega kaasas käivad ja mida statistilised andmed endas sisaldavad. Statistika kajastab alati seda osa kultuurist, mida meetodiline raamistik võimaldab, ja alati on olemas osa (nt mõned vähem levinud ja uued tegevused või ametid), mida statistika ei kata.

Joonis 1. Kultuuristatistika peamised meetodilised kitsaskohad^a

^a Klassifikaatorid ei erista täpselt kultuuritegevusalasid, ameteid, kaupu jms objekte ning võimalikud kogutavad andmed katavad alati väiksemat osa kui vaja.

Kultuurisektor

Loomemajandusettevõtete ja -organisatsioonide tegevusalad kattuvad ESSnet Culture'i kultuurisektori tegevusaladega.

Kaetusega (täielikult, peamiselt, vähe) on näidatud ettevõtete ja organisatsioonide hinnanguline osatähtsus vastava tegevusala koodide all.

Kultuurisektori valdkonnad on ESSnet Culture'i kultuuristatistika raamistikus esitatud NACE Rev. 2 neljandal tasemel ehk neljakohalise numberkoodiga. Eesti kultuurisektori ja kultuuritööhõive statistika tegemisel on kasutatud EMTAK-i viiendat taset, mis on saadud NACE Rev. 2 neljanda taseme disagregeerimisel tegevusalade täpsemaks liigituseks. Tänu viiendale tasemele on EMTAK-is eraldi ka sellised tegevusalad nagu kasutatud raamatute jaemüük, antiikesemete jaemüük ning meenete, kunstiesemete ja -tarvete jaemüük, mille hulgas ESSnet Culture'i raamistiku kohaselt on vähe kultuuriüksusi.

Tabel 1. Kultuurisektor EMTAK-i viiendal tasemel

Kood	Nimetus	Kaetus
47611	Raamatute jaemüük	peamiselt
47621	Ajalehtede ja kirjatarvete jaemüük	peamiselt
47631	Muusika- ja videosalvestiste jaemüük	peamiselt
47783	Meenete, kunstiesemete ja -tarvete jaemüük	vähe
47791	Antiikesemete jaemüük	vähe
47792	Kasutatud raamatute jaemüük	vähe
58111	Raamatukirjastamine	täielikult
58112	Õpikute, sõnaraamatute jm teatmeteoste kirjastamine	täielikult
58131	Ajalehtede kirjastamine	täielikult
58141	Ajakirjade jm perioodika kirjastamine	täielikult
58211	Arvutimängude kirjastamine	täielikult
59111	Kinofilmide ja videote tootmine	täielikult
59112	Telesaadete tootmine	täielikult
59121	Kinofilmide, videote ja telesaadete tootmisjärgsed tegevusalad	täielikult
59131	Kinofilmide, videote ja telesaadete levitamine	täielikult
59141	Kinofilmide linastamine	täielikult
59201	Helisalvestiste ja muusika kirjastamine	täielikult
60101	Raadioringhääling	täielikult
60201	Teleringhääling	täielikult
60202	Kaabel-, satelliit- ja muud abonentprogrammid	täielikult
63911	Uudisteagentuuride tegevus	täielikult
71111	Arhitektitegevused	täielikult
73111	Reklaamiagentuurid	peamiselt
74101	Disainerite tegevus	täielikult
74201	Fotograafia	peamiselt
74301	Kirjalik ja suuline tõlge	peamiselt
77221	Videokassettide ja DVD-de laenutamine	peamiselt
85521	Muusika- ja kunstikoolitus	täielikult
85522	Tantsukoolide tegevus	täielikult
85529	Muu huvikoolitus	täielikult
90011	Teatri- ja tantsuetenduste lavastamine ja esitamine	täielikult
90012	Kontsertide lavastamine ja esitamine, muusikaline loometegevus jms tegevus	täielikult
90021	Lavakunsti abitegevused	täielikult
90031	Kunstialane loometegevus	täielikult
90041	Teatri-, kontserdi- jms hoonete käitus	täielikult
91011	Raamatukogude tegevus	täielikult
91012	Arhiivide tegevus	täielikult
91021	Muuseumide tegevus	täielikult
91031	Ajalooliste kohtade ja ehitiste jms vaatamisväärsuste käitus	täielikult
93291	Kultuurikeskused ja rahvamajad	vähe

Kultuurisektor kolmandal tasemel

Lihtsustatud statistika tegemiseks võib kultuurisektorit eristada ka majandustegevusalade klassifikaatori kolmandal tasemel. Siin on ainult need tegevusalad, mis on kolmandal tasemel täielikult eristatavad. Kolmanda taseme kasutamisel kultuurisektori statistika tegemiseks tuleb silmas pida, et tegemist on ainult osaga kogu kultuurisektorist ja seda peaks andmete juures ka märkima.

Kultuurisektor EMTAK-i kolmanda taseme koodidega

591	Kinofilmide, videote ja telesaadetega seotud tegevusalad
592	Helisalvestiste ja muusika kirjastamine
601	Raadioringhääling
602	Teleprogrammid ja ringhääling
741	Disainerite tegevus
900	Loome-, kunsti- ja meelelahutustegevus

Teisel tasemel on kultuurisektorist täielikult eristatavad üksnes programmid ja ringhääling (kood 60) ning loome-, kunsti- ja meelelahutustegevus (kood 90). Seepärast ei ole soovitatav teha kultuuri-sektori statistikat teisel tasemel.

Kultuurisektori valdkonnad
1. Kultuuripärand

91021	Muuseumide tegevus
91031	Ajalooliste kohtade ja ehitiste jms vaatamisväärsuste käitus

2. Arhiivid

91012	Arhiivide tegevus
-------	-------------------

3. Raamatukogud

91011	Raamatukogude tegevus
-------	-----------------------

4. Trükisõna (raamatud ja trükiajakirjandus)

47611	Raamatute jaemüük
47621	Ajalehtede ja kirjatarvete jaemüük
47792	Kasutatud raamatute jaemüük (ei ole rahvusvahelises statistikas, sest ei ole eristatav neljakohalisel tasemel)
58111	Raamatukirjastamine
58112	Õpikute, sõnaraamatute jm teatmeteoste kirjastamine
58131	Ajalehtede kirjastamine
58141	Ajakirjade jm perioodika kirjastamine
63911	Uudisteagentuuride tegevus
74301	Kirjalik ja suuline tõlge

5. Visuaalne kunst

74101	Disainerite tegevus
74201	Fotograafia
90031	Kunstialane loometegevus

6. Esituskunstid (kontserdid ja etenduskunstid)

90011	Teatri- ja tantsuetenduste lavastamine ja esitamine
90012	Kontsertide lavastamine ja esitamine, muusikaline loometegevus jms tegevus
90021	Lavakunsti abitegevused
90041	Teatri-, kontserdi- jms hoonete käitus

7. Audiovisuaalne ja multimeedia

47631	Muusika- ja videosalvestiste jaemüük
58211	Arvutimängude kirjastamine
59111	Kinofilmide ja videote tootmine
59112	Telesaadete tootmine
59121	Kinofilmide, videote ja telesaadete tootmisjärgsed tegevusalad
59131	Kinofilmide, videote ja telesaadete levitamine
59141	Kinofilmide linastamine
59201	Helisalvestiste ja muusika kirjastamine
60101	Raadioringhääling
60201	Teleringhääling
60202	Kaabel-, satelliit- ja muud abonentprogrammid
77221	Videokassettide ja DVD-de laenutamine

8. Arhitektuur

71111	Arhitektitegevused
-------	--------------------

9. Reklaam

73111	Reklaamiagentuurid
-------	--------------------

10. Käsitöö (rahvusvahelises statistikas ei ole, sest ei ole eristatavad neljakohaliste koodide tasemel)

47783	Meenete, kunstiesemete ja -tarvete jaemüük
47791	Antiikesemete jaemüük

11. Koolitus (katab interdistsiplinaarselt kõiki valdkondi)

85521	Muusika- ja kunstikoolitus
85522	Tantsukoolide tegevus (esituskunstid)
85529	Muu huvikoolitus (katab interdistsiplinaarselt kõiki valdkondi)

Kultuurisektori funktsioonid

Funktsioonid on ESSnet Culture'i kultuuristatistika raamistikus tegevustsükli osad, mis käivad kaasas iga kultuurivaldkonnaga. Paraku ei ole kõik kultuurisektori funktsioonid majandustegevusalade klassifikaatoris alati eristatavad. Näiteks kinofilmide, videote ja telesaadete tootmine puudutab nii loomist kui ka tootmist ja levitamist. Seepärast võib mõni tegevusala kuuluda korruga mitme funktsiooni alla.

1. Loomine

59111	Kinofilmide ja videote tootmine
59112	Telesaadete tootmine
71111	Arhitektitegevused
73111	Reklaamiagentuurid
74101	Disainerite tegevus
74201	Fotograafia
74301	Kirjalik ja suuline tõlge
90011	Teatri- ja tantsuetenduste lavastamine ja esitamine
90012	Kontsertide lavastamine ja esitamine, muusikaline loometegevus jms tegevus
90021	Lavakunsti abitegevused
90031	Kunstialane loometegevus

2. Väljatoomine (tootmine ja kirjastamine)

58111	Raamatukirjastamine
58112	Õpikute, sõnaraamatute jm teatmeteoste kirjastamine
58131	Ajalehtede kirjastamine
58141	Ajakirjade jm perioodika kirjastamine
58211	Arvutimängude kirjastamine
59111	Kinofilmide ja videote tootmine
59112	Telesaadete tootmine
59121	Kinofilmide, videote ja telesaadete tootmisjärgsed tegevusalad
59201	Helisalvestiste ja muusika kirjastamine
60101	Raadioringhääling
63911	Uudisteagentuuride tegevus
90011	Teatri- ja tantsuetenduste lavastamine ja esitamine
90012	Kontsertide lavastamine ja esitamine, muusikaline loometegevus jms tegevus
90021	Lavakunsti abitegevused
90031	Kunstialane loometegevus
91011	Raamatukogude tegevus
91012	Arhiivide tegevus
91021	Muuseumide tegevus
91031	Ajalooliste kohtade ja ehitiste jms vaatamisväärsuste käitus

3. Levitamine ja kaubandus

47611	Raamatute jaemüük
47621	Ajalehtede ja kirjatarvete jaemüük
47631	Muusika- ja videosalvestiste jaemüük
47783	Meenete, kunstiesemete ja -tarvete jaemüük
47791	Antiikesemete jaemüük
47792	Kasutatud raamatute jaemüük
59131	Kinofilmide, videote ja telesaadete levitamine
59141	Kinofilmide linastamine
60101	Raadioringhääling
60201	Teleringhääling
60202	Kaabel-, satelliit- ja muud abonentprogramm
73111	Reklaamiagentuurid
77221	Videokassettide ja DVD-de laenutamine
90041	Teatri-, kontserdi- jms hoonete käitus
91011	Raamatukogude tegevus
91012	Arhiivide tegevus
91021	Muuseumide tegevus
93291	Kultuurikeskused ja rahvamajad

4. Säilitamine

59121	Kinofilmide, videote ja telesaadete tootmisjärgsed tegevusalad
74201	Fotograafia
90031	Kunstialane loometegevus
91011	Raamatukogude tegevus
91012	Arhiivide tegevus
91031	Ajalooliste kohtade ja ehitiste jms vaatamisväärsuste käitus

5. Haridus ja koolitus

85521	Muusika- ja kunstikoolitus
85522	Tantsukoolide tegevus
85529	Muu huvikoolitus

6. Korraldus ja regulatsioonid

- 59131 Kinofilmide, videote ja telesaadete levitamine
- 59201 Helisalvestiste ja muusika kirjastamine

Kultuuriametid

Kultuuriametid on ametid, mis kuuluvad loomingu- ja kunstilis-majanduslikku tsüklisse, s.t loomise, väljatoomise (tootmise ja avaldamise), levitamise ja kaubanduse, talletamise, koolituse, korralduse ja regulatsioonide, aga ka kultuuripärandi kogumise ja säilitamise protsessi. Nende ametitega käivad kaasas järgmised ülesanded ja kohustused:

- kunstiline väljendus (nt visuaalne kunst, esituskunst, audiovisuaalne kunst jne);
- kultuurilise tähenduse tekitamine, arendamine, säilitamine ja reflekteerimine;
- enamasti autoriõigustega kaitstud kultuuritoodete ja -teenuste loomine, tootmine ja levitamine.

Kultuuritööhõive metoodika baseerub kahe klassifikaatori, majandustegevusalade ja kultuuriametite klassifikaatori kombinatsioonil. Kultuuritööhõive hõlmab kultuurisektori töötajaid ja kultuuritöötajaid väljaspool kultuurisektorit. Kultuuritöötajad on need, kes töötavad mõnel kultuuriametil kas kultuuri-sektoris või väljaspool seda.

Ametitest lähtudes võib kultuuritööhõives välja tuua kolm töötajate rühma:

- kultuurisektoris töötavad kultuuritöötajad (joonisel 2 lahter A);
- kultuurisektoris töötavad muud töötajad (joonisel 2 lahter C);
- väljaspool kultuurisektorit töötavad kultuuritöötajad (joonisel 2 lahter B).

Joonis 2. Kultuuritööhõive

	Kultuurisektor	Muud sektorid
Kultuuritöötajad	A – kuulub kultuuritööhõive alla	B – kuulub kultuuritööhõive alla
Muud töötajad	C – kuulub kultuuritööhõive alla	D – ei kuulu kultuuritööhõive alla

Järgnevalt on esitatud kultuuriametite loend rahvusvahelise ametite klassifikaatori ISCO järgi. Kaetus näitab, kas selle klassifikatsiooni koodide alla kuuluvad ametid tuleb lugeda täielikult kultuuriametiteks või kuulub sinna ka muid ameteid, mis ei ole klassifikaatoriga eristatavad. Eesti kultuuritööhõive statistika tegemisel on kasutatud ISCO klassifikaatori neljandat taset.

Tabel 2. Kultuuriametid ISCO-08 klassifikaatori järgi

Kood	Nimetus	Kaetus
1222	Juhid reklaami ja suhtekorralduse alal	osaliselt
1349	Juhid mujal liigitamata erialateenuseid osutavates asutustes	osaliselt
1431	Juhid spordi-, rekreatsiooni- ja kultuurialal	osaliselt
2161	Ehitusarhitektid	täielikult
2162	Maastikuarhitektid	täielikult
2163	Toote- ja rõivadisainerid	täielikult
2164	Linna- ja liiklusplaneerijad	osaliselt
2166	Kujundajad ja multimeediakunstnikud	täielikult
2310	Ülikoolide ja kõrgkoolide õppejõud	osaliselt
2320	Kutseõpetajad	osaliselt
2330	Üldhariduskoolide vanema astme õpetajad	osaliselt
2341	Alghariduse õpetajad	osaliselt
2354	Muud muusikaõpetajad	täielikult
2355	Muud kunstiõpetajad	täielikult
2513	Veebi- ja multimeediaarendajad	osaliselt
2621	Arhivaarid ja kuraatorid	täielikult
2622	Raamatukoguhoidjad jms teabe tippspetsialistid	täielikult
2632	Sotsioloogid, antropoloogid jms alade tippspetsialistid	osaliselt
2633	Filosoofid, ajaloolased ja politoloogid	osaliselt
2641	Kirjanikud jms kirjamehed	täielikult
2642	Ajakirjanikud	täielikult
2643	Tõlkijad, tõlgid jm keeleteadlased	täielikult
2651	Kujutavad kunstnikud	täielikult
2652	Muusikud, lauljad ja heliloojad	täielikult
2653	Tantsijad ja koreograafid	täielikult
2654	Filmi-, teatri- jms lavastajad ja produtsendid	täielikult
2655	Näitlejad	täielikult
2656	Raadio-, televisiooni jms saatejuhid	täielikult
2659	Mujal liigitamata loomingulised töötajad	täielikult
3339	Mujal liigitamata äriteenuste agendid	osaliselt
3431	Fotograafid	täielikult
3432	Sisekujundajad ja dekoraatorid	täielikult
3433	Galeriide, muuseumide ja raamatukogude tehnilised töötajad	täielikult
3435	Muud kunsti- ja kultuuriala keskastme spetsialistid	täielikult
3521	Ringhäälingu ja audiovisuaalala tehnikud	täielikult
4411	Raamatukogutöötajad	täielikult
5113	Giidid	osaliselt
7312	Muusikariistade valmistajad ja häälestajad	täielikult
7313	Juveeli- ja väärismetallitöötajad	täielikult
7314	Savi- ja portselanimeistrid	täielikult
7315	Klaasimeistrid, -lõikajad, -lihvijad ja -viimistlejad	täielikult
7316	Klaasi, keraamika jms materjalide dekoratiivmaalijad, graveerijad ja söövitajad	täielikult
7317	Käsitöölised, kes kasutavad puitu ning punumis- jms materjale	täielikult
7318	Käsitöölised, kes kasutavad tekstiile, nahka jms materjale	täielikult
7319	Mujal liigitamata käsitöölised	täielikult
7522	Tislerid jms töötajad	osaliselt

1. KULTUURIETTEVÕTLUSE NÄITAJAD

Järgnevalt esitatud näitajad on loomemajandusettevõtete ja -organisatsioonide majandustegevuse võtmenäitajad. Eesti olukorra kirjeldamiseks on kasutatud administratiivseid, mitte valikuuringu andmeid. Esitatud on näitajate paremat mõistmist võimaldav lisainformatsioon: definitsioon, eesmärk, uurimisküsimus, andmeallikas, kasutatud andmed ja arvutusmeetod.

Nagu allpool esitatud statistikast nähtub, mõjutavad kultuuriettevõtluse olukorda nii sisemised kui ka välised tegurid. Andmete tõlgenduse osas on antud vihjeid võimalike seoste kohta, mis näitaja kajastatud olukorda mõjutavad. Mõnel juhul on lisatud ka vihjeid selle kohta, mida näitaja kirjeldatud olukord võib omakorda mõjutada. Vihjed on olukorra kirjeldusest eraldi seepärast, et põhjuslikke seoseid mõjutajate ja kajastatud olukorra vahel on kas keeruline või neile andmetele toetudes võimatu nimetada. Et kõiki mõjutavaid tegureid ei ole andmete tõlgenduse osas nimetatud, jääb huvilistele alati võimalus interpreteerida näitajaid ka oma teadmiste ja kogemuste põhjal.

1.1. Kultuurisektori üksuste osatähtsus kogumajanduses

Definitsioon

Näitaja kajastab kultuurisektori ettevõtete ja organisatsioonide osatähtsust kõigi ettevõtete ja organisatsioonide seas. Lisanäitaja on kultuurisektori ettevõtete osatähtsus aktiivsete ettevõtete seas.

Ettevõtted on äriühingud. Organisatsioonid on kasumitaotluseta üksused ehk mittetulundusühingud, sihtasutused, riigiasutused ja kohaliku omavalitsuse asutused.

Kultuurisektori eristamiseks kasutatakse ESSnet Culture'i kultuurisektori majandustegevusalade loendit, mis põhineb majandustegevusalade klassifikaatoril (EMTAK) (vt lk 19 tabel 1).

Eesmärk

Võrrelda kultuurisektori üksuste arvu ettevõtete ja organisatsioonide koguarvuga. Võrrelda kultuurisektori ettevõtete ja organisatsioonide osatähtsust ettevõtete ja organisatsioonide koguarvus teiste Euroopa riikide sama näitajaga. Jälgida aastate jooksul kultuuriettevõtete ja -organisatsioonide koguarvu ja osatähtsuse muutusi.

Uurimisküsimus

Kui suur on kultuurisektori ettevõtete ja organisatsioonide arv ja nende osatähtsus kogu majanduses?

Kasutatavad andmed ja arvutusmeetod

Kultuurisektori ettevõtete ja organisatsioonide arv ning ettevõtete ja organisatsioonide koguarv.

Osatähtsuse saamiseks tuleb kultuurisektori ettevõtete ja organisatsioonide arv jagada ettevõtete ja organisatsioonide koguarvuga ning korrutada sajaga. Lisanäitaja saamiseks tuleb kultuurisektori ettevõtete arv jagada aktiivsete ettevõtete koguarvuga ja korrutada sajaga.

Andmeallikas ja andmekogumismeetod

Ärireister, ettevõtete ja organisatsioonide majandusaasta aruanded; administratiivsed andmed

Andmete tõlgendus

Kultuurisektori ettevõtete ja organisatsioonide arv ja osatähtsus riigi ettevõtete ja organisatsioonide koguarvus osutab kultuuritoodete ja -teenuste vajadusele vastavas piirkonnas, aga ka kultuurisektori üksuste tegevuseks vajalike tingimuste olemasolu. Kaudselt näitab see kultuurisektori otsest ja kaudset mõju teistele sektoritele. Kultuurisektori üksuste arvu kasvu võivad mõjutada suur nõudlus kultuuritoodete ja -teenuste järele, soodsad maksutingimused ja muud meetmed, aga ka vajaliku

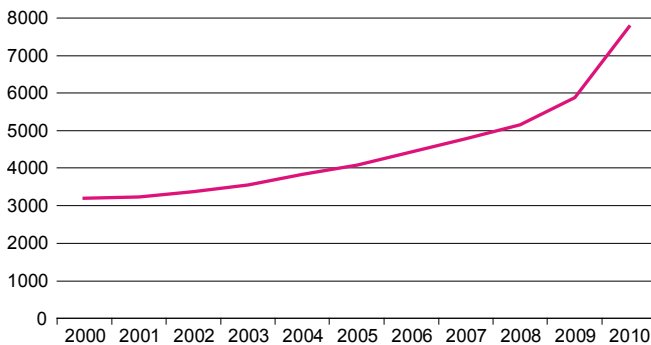
kvalifikatsiooni ja erialaga inimeste kättesaadavus piirkonnas ning muud tegurid. Üksuste arv kahanemist võib põhjustada üldine majanduslangus ja riigi toetavate meetmete vähenemine, aga ka elanike kahanev ostujõud ja elanike etnilisest kuuluvusest, vanusest ja haridusest tingitud eelistused ja muud tegurid.

Olukord Eestis aastatel 2000–2010

Kultuurisektori üksusi oli Eestis 2010. aastal üle 7700. Aastal 2000 oli neid 3200, mis tähendab, et kümnendi jooksul kasvas kultuurisektori ettevõtete ja organisatsioonide arv üle kahe korra. Tegutsevate üksuste arv jätkas kasvu ka majanduskriisi tingimustes. Kümnendi keskmine näitaja on 4500 ettevõtet ja organisatsiooni.

Joonis 1. Kultuurisektori ettevõtted ja organisatsioonid, 2000–2010

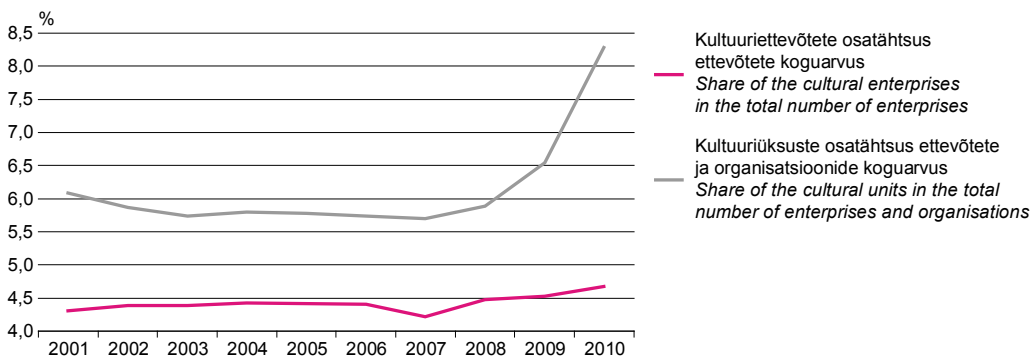
Figure 1. Enterprises and organisations of the cultural sector, 2000–2010

Kultuurisektori üksuste osatähtsus kõigi aktiivsete üksuste seas oli ajavahemikus 2001–2010 keskmiselt 6,1%. See vähenes veidi 2000. aastate algul ja püsis seejärel stabiilsena kuni majanduskriisi alguseni, millele aga järgnes kasv aastatel 2008–2010. Aastal 2010 oli kultuurisektori üksuste osatähtsus kõigi üksuste seas 8,3%. Kultuurisektori ettevõtete osatähtsus majanduslikult aktiivsete ettevõtete hulgas püsis kümnendi esimeses pooles üldiselt stabiilsena 4,4% peal, 2007. aastal aga vähenes see 4,2%-ni, mis tähendab, et ettevõtete üldarv kasvas sel aastal kiiremini kui kultuurisektori ettevõtete arv. 2008. aastal hakkas kiiremini kasvama ka kultuuriettevõtete arv ja nende osatähtsus ettevõtete üldarvus hakkas jälle suurenema. Kui 2001. aastal oli kultuuriettevõtete osatähtsus ettevõtete koguarvus 4,3%, siis 2010. aastal 4,7%. Kümnendi keskmine näitaja oli 4,4%.

Joonis 2. Kultuurisektori ettevõtete ja organisatsioonide osatähtsus kõigi ettevõtete ja organisatsioonide seas, 2001–2010

Figure 2. Share of enterprises and organisations of the cultural sector among all enterprises and organisations, 2001–2010

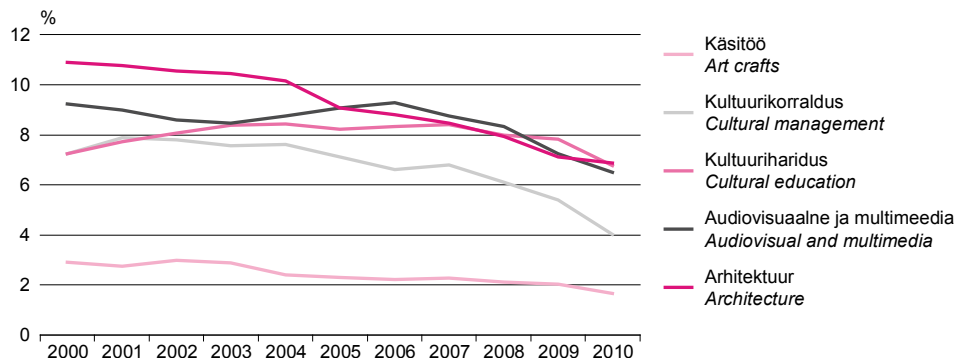
Kõigis kultuurisektori valdkondades aastatel 2000–2010 ettevõtete ja organisatsioonide arv suurenes. Kõige kiiremini kasvas visuaalne kunstiga tegelevate üksuste arv – umbes 25-st 2000. aastal 1700-ni 2010. aastal. Sellele järgneb esituskunstiga tegelevate üksuste arv, mis kasvas 230-st peaaegu 1600-ni. Järjekorras kolmas on trükisõnaüksuste arv, mis kasvas 440-st 980-ni. Kõige vähem suurenes käsitööga tegelevate üksuste arv – umbes 90-st 130-ni.

Mõnede valdkondade kiirem kasv on toonud kaasa muutusi ka kultuurisektori jaotuses valdkonniti. Käesoleva aastatuhande alguses oli domineeriv valdkond kultuuripärandiga seotud asutused, raamatukogud ja arhiivid. See valdkond oli 2000. aastal kokku ligi 20% kultuurisektorist. Kuigi tegemist on kolme valdkonna – muuseumid, arhiivid ja raamatukogud – koondandmetega, vähenes nende osatähtsus 2010. aastaks peaaegu 10%-ni.

Kasvanud on seevastu esituskunsti ehk elavate etenduste ja kontsertidega tegelevate üksuste osa, mis kümnendi algul oli 7,3% ja lõpus ületas 20% piiri. Kõige kiiremini on aga suurenenud kujutava kunsti üksuste osatähtsus – 7,7%-st 2000. aastal 22%-ni 2010. aastal.

Joonis 3. Kultuurisektori ettevõtete ja organisatsioonide jagunemine valdkonna järgi, 2000–2010^a

Figure 3. Distribution of enterprises and organisations of the cultural sector by domain, 2000–2010^a

^a Valdkonnad, mille kümnendi keskmine näitaja on alla 10%.

^a Domains with decade's average share below 10%.

Joonis 4. Kultuurisektori ettevõtete ja organisatsioonide jagunemine valdkonna järgi, 2000–2010^a

Figure 4. Distribution of enterprises and organisations of the cultural sector by domain, 2000–2010^a

^a Valdkonnad, mille kümnendi keskmine näitaja on üle 10%.

^a Domains with decade's average share over 10%.

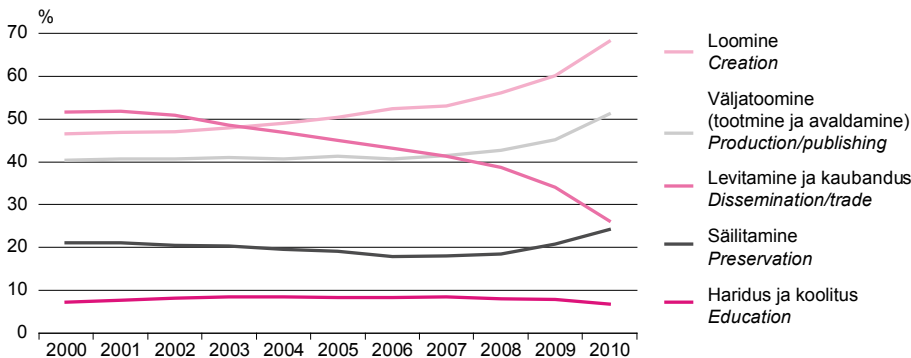
Muutused on toimunud ka kultuurisektori funktsioonide jaotuses. Funktsioonide puhul tuleb meeles pidada, et mõnede kultuurivaldkondade puhul ei ole võimalik eri funktsioone lahutada, seepärast võib osa üksusi olla korraga mitme funktsiooni all, mis tähendab, et nende osatähtsus kultuurisektoris on kokku üle 100%.

Kuigi kõigi funktsioonide alla kuuluvate üksuste arv on tegelikult suurenenud, on siingi kasvanud mõnede funktsioonide all olevate ettevõtete ja organisatsioonide arv kiiremini, mistõttu mõne teise funktsiooni osatähtsus kultuurisektoris on vähenenud.

Kui muuseumide, arhiivide ja raamatukogude osatähtsus on kahanenud, siis säilitava funktsiooniga üksuste osa on suurenenud 21%-st 24%-ni. Väljatoomise funktsiooni ehk etenduste, kontsertide ja filmide tootmise ning raamatute, muusika ja arvutimängude kirjastamisega tegelevate üksuste osa on suurenenud 40%-st 51%-ni. Kõige suurema kasvu on aga teinud loomise funktsiooni alla kuuluvate üksuste osatähtsus, mis on suurenenud 47%-st 68%-ni.

Joonis 5. Kultuurisektori ettevõtete ja organisatsioonide jagunemine kultuurifunktsiooni järgi, 2000–2010^a

Figure 5. Distribution of enterprises and organisations of the cultural sector by cultural function, 2000–2010^a

^a Et üks ettevõtte võib olla korraga mitme funktsiooniga, on osatähtsuste summa üle 100%.

^a As one enterprise can be listed under several functions simultaneously, the sum of the total of shares is over 100%.

1.2. Kultuuriettevõtete osatähtsus teenindussektoris

Definitsioon

Näitab kultuurisektori ettevõtete osatähtsust teenindussektoris. Teenindussektor on Eesti majandustegevusalade klassifikaatoris (EMTAK) osad J kuni S ehk tegevusalad, mis jäävad infost ja sidest kuni muude teenindavate tegevusteni. Ettevõtted on äriühingud.

Kultuurisektori eristamiseks kasutatakse ESSnet Culture'i kultuurisektori majandustegevusalade loendit, mis põhineb majandustegevusalade klassifikaatoril (EMTAK) (vt lk 19 tabel 1).

Eesmärk

Võrrelda kultuurisektori ettevõtete arvu aktiivsete teenindusettevõtete koguarvuga. Võrrelda kultuurisektori ettevõtete osatähtsust teenindussektoris teiste Euroopa riikide sama näitajaga. Jälgida aastate jooksul kultuurisektori ettevõtete arvu ja osatähtsuse muutusi.

Uurimisküsimus

Kui suur on kultuurisektori ettevõtete arv ning nende osatähtsus teenindussektori ettevõtete hulgas?

Kasutatavad andmed ja arvutusmeetod

Kultuurisektori ettevõtete arv ja teenindussektori aktiivsete ettevõtete koguarv.

Osatähtsuse saamiseks tuleb kultuurisektori ettevõtete arv jagada teenindussektori aktiivsete ettevõtete koguarvuga ja korrutada sajaga.

Andmeallikas ja andmekogumismeetod

Ärregister, ettevõtete ja organisatsioonide majandusaasta aruanded; administratiivsed andmed

Andmete tõlgendus

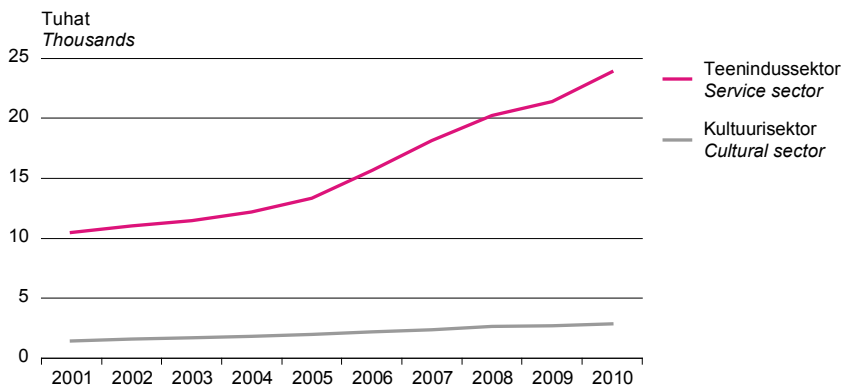
Teenindussektor on paljudes regioonides juhtiv majandussektor. Kultuurisektori ettevõtete osatähtsus teenindussektoris näitab, milline on nende roll teenindussektori majandustegevuses. Kultuurisektori ettevõtete arvu kasvu võivad mõjutada suur nõudlus kultuuritoodete ja -teenuste järele, soodsad maksutingimused ja muud meetmed, aga ka vajaliku kvalifikatsiooni ja erialaga inimeste kättesaadavus piirkonnas ning muud tegurid. Ettevõtete arvu kahanemist võib põhjustada üldine majanduslangus ja riigi toetavate meetmete vähenemine, aga ka elanike kahanev ostujõud ja elanike etnilisest kuuluvusest, vanusest ja haridusest tingitud tarbimiseelistused ja muud tegurid.

Olukord Eestis aastatel 2000–2010

Aastatel 2004–2008 kultuuriettevõtete osatähtsus teenindussektoris vähenes, sest teiste sektorite ettevõtete arv kasvas kiiremini. Kultuurisektori ettevõtteid oli Eestis 2010. aastal umbes 2900, teenindussektori omi ligi 24 000. Kultuurisektori ettevõtete keskmine osatähtsus aastatel 2005–2010 oli 13%. Aastate jooksul on nende osatähtsus vähehaaval kahanenud: kui 2005. aastal oli see peaaegu 15%, siis 2010. aastal 12%.

Joonis 6. Kultuurisektori ja teenindussektori ettevõtted, 2001–2010^a

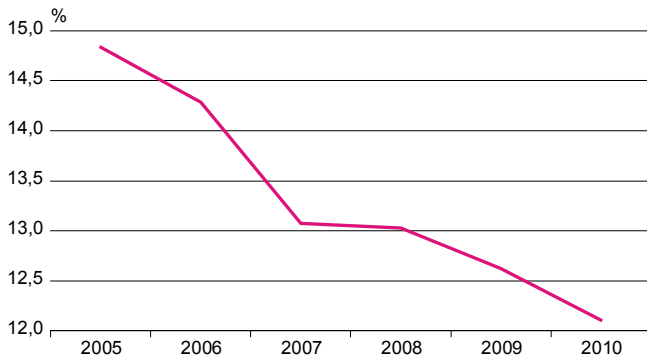
Figure 6. Enterprises of the cultural and service sector, 2001–2010^a

^a Teenindussektori ettevõtete arv aastatel 2001–2004 on hinnanguiline.

^a Number of enterprises of the service sector in 2001–2004 is estimated.

Joonis 7. Kultuurisektori ettevõtete osatähtsus teenindussektoris, 2005–2010
Figure 7. Share of enterprises of the cultural sector in the service sector, 2005–2010

1.3. Kultuurisektori ettevõtete müügitulu osatähtsus kogu ettevõtluses

Definitsioon

Müügitulu on kõikide, nii põhi- kui ka kõrvaltegevusena valmistatud toodete, teenuste ja kaupade müügist saadud või saadaolev müügitulu.

Ettevõtte on äriühingud. Organisatsioonid on kasumitaotluseta üksused ehk mittetulundusühingud, sihtasutused, riigiasutused ja kohaliku omavalitsuse asutused.

Kultuurisektori eristamiseks kasutatakse ESSnet Culture'i kultuurisektori majandustegevusalade loendit, mis põhineb majandustegevusalade klassifikaatoril (EMTAK) (vt lk 19 tabel 1).

Eesmärk

Võrrelda kultuurisektori ettevõtete müügitulu kogu ettevõtluse müügituluga. Võrrelda kultuurisektori müügitulu osatähtsust kogu ettevõtluses teiste Euroopa riikide sama näitajaga. Jälgida aastate jooksul kultuuriettevõtete müügitulu muutusi.

Uurimisküsimus

Kui suur on kultuurisektori ettevõtete müügitulu osatähtsus kogu ettevõtluses?

Kasutatavad andmed ja arvutusmeetod

Kultuurisektori ettevõtete müügitulu ja kogu ettevõtluse müügitulu.

Osatähtsuse saamiseks tuleb kultuurisektori müügitulu jagada aktiivsete ettevõtete kogumüügituluga ning korrutada sajaga.

Andmeallikas ja andmekogumismeetod

Äriregister, ettevõtete ja organisatsioonide majandusaasta aruanded; administratiivsed andmed. Lisanäitajana on võimalik leida ka kultuurisektori organisatsioonide müügitulu^a.

^a Alates 2009. aastast esitavad majandusaasta aruandeid ka kasumitaotluseta üksused, tänu millele on võimalik saada andmeid ka nende tulude kohta.

Andmete tõlgendus

Kultuurisektori ettevõtete müügitulu osatähtsus kogumajanduses näitab, millise osa kõikide toodete ja teenuste müügist moodustab kultuuritoodete ja -teenuste müük. Kultuurisektori müügitulu muutusi võivad mõjutada kultuurisektori ettevõtete arv ja nende osatähtsus ettevõtluses, nõudlus kultuuritoodete ja -teenuste järele, kultuuritoodete ja -teenuste hinnad, soodsad maksutingimused ja muud kultuuritoodete tootmist, kirjastamist, levitamist ja kaubandust puudutavad meetmed, aga ka kultuurihuviliste olemasolu piirkonnas ning muud tegurid. Ettevõtete arv võib kahaneda üldise majanduslanguse ja riigi toetavate meetmete vähenemise, aga ka elanike väheneva ostujõu ja elanike etnilisest kuuluvusest, vanusest ja haridusest tingitud tarbimisharjumuste, eelistuste ja muude tegurite tõttu.

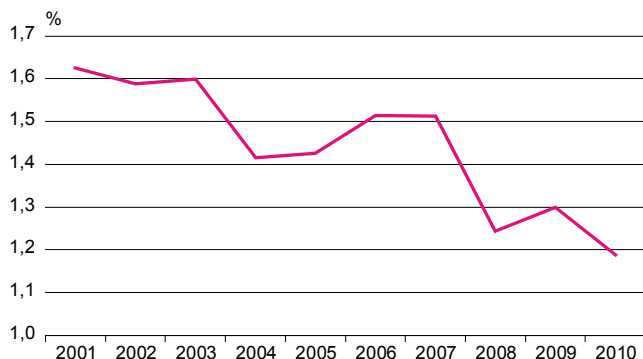
Olukord Eestis aastatel 2001–2010

2010. aastal oli kultuurisektori ettevõtete müügitulu majandusaasta aruannete kohaselt 451 miljonit eurot. Aastal 2000 oli see 303 miljonit eurot. Kõige suurem oli vaadeldud ajavahemikus müügitulu 2007. aastal, kui see ulatus 673 miljoni euroni. Keskmise müügitulu oli aastatel 2001–2010 samuti 451 miljonit eurot.

Kultuurisektori ettevõtete müügitulu aastatel 2001–2010 oli keskmiselt 1,4% ettevõtete kogumüügitulust. 2010. aastal oli see veidi alla 1,2% ja 2001. aastal 1,6%. Kultuurisektori müügitulu osatähtsuse vähenemine ettevõtete kogumüügitulus näitab, et ettevõtete kogumüügitulu kasv suureneb kiiremini või oli kultuurisektori ettevõtete müügitulu 2008. aastal, kui ettevõtete kogumüügitulu kasv peatus, juba langusesse jõudnud. See tähendab, et näiteks majanduskriis mõjutas kultuurisektori ettevõtete tegevust kui ettevõtluse suhteliselt väikest ja paindlikku osa veidi kiiremini kui kogu ettevõtlust. Kuigi pikemas perspektiivis on kultuurisektori ettevõtete müügitulu osatähtsus vähenenud, on sellel olnud ka väikesed kasvuperioodid: aastatel 2004–2006 ja 2009.

Joonis 8. Kultuurisektori ettevõtete müügitulu osatähtsus ettevõtete kogumüügitulus, 2001–2010

Figure 8. Share of the sales revenue of the cultural sector in the enterprises' total turnover, 2001–2010

Joonis 9. Kultuurisektori ettevõtete müügitulu ja asutuste tulud, 2001–2010

Figure 9. Sales revenue of the enterprises of the cultural sector and organisations' revenues, 2001–2010

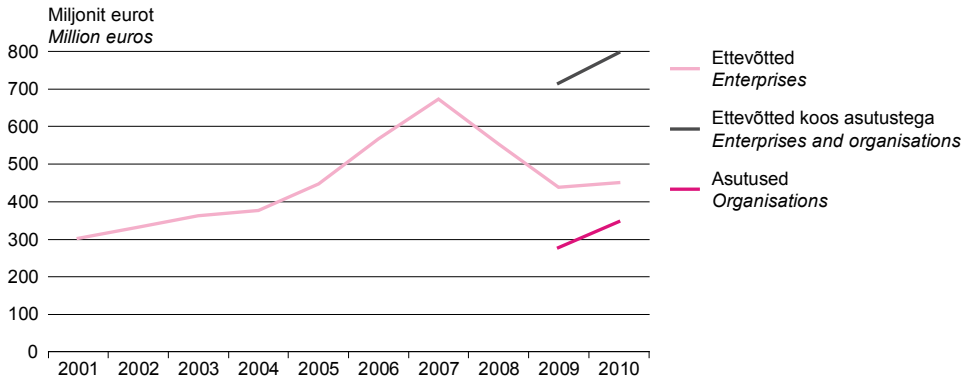
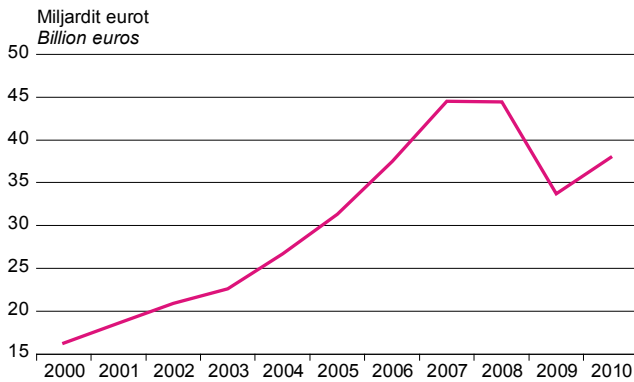
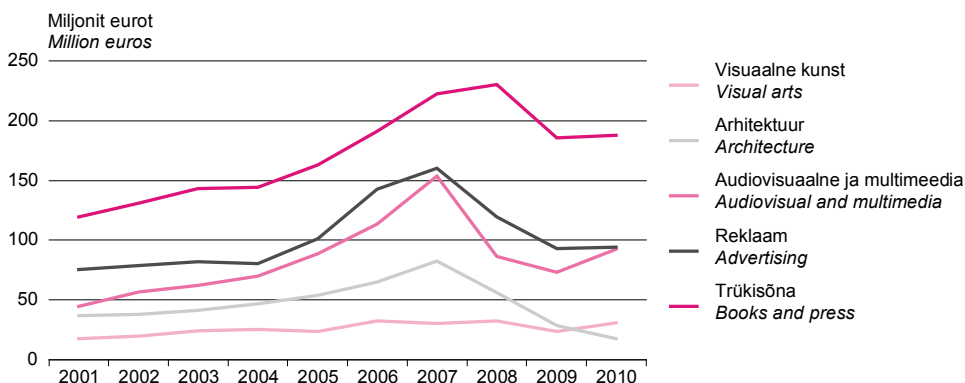
Joonis 10. Kultuuri- ja teiste sektorite ettevõtete kogumüügitulu, 2000–2010

Figure 10. Total sales revenue of the cultural sector and other sectors, 2000–2010

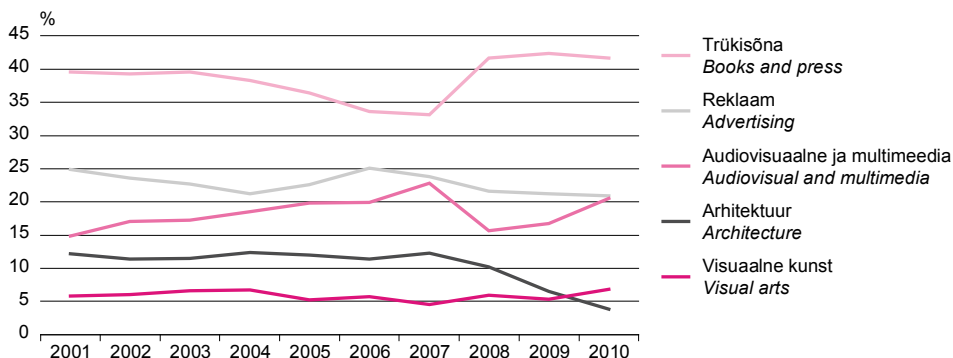

Kultuurisektori valdkondadest on kõige suurem müügitulu trükisõna ehk raamatute ja trükimeedia kirjastamisega tegelevatel ettevõtetel. Aastatel 2001–2010 oli see keskmiselt 172 miljonit eurot aastas. 2010. aastal oli trükisõnaettevõtete müügitulu 188 miljonit eurot ja 2008. aastal üle 230 miljoni euro ehk ajavahemiku suurim. Keskmise müügitulu poolest järgnes trükisõna valdkonnale reklaami valdkond, mille müügitulu oli aastatel 2001–2010 keskmiselt 103 miljonit eurot. Sellele järgnesid audiovisuaalse ja multimeedia valdkond, mille keskmine müügitulu oli 84 miljonit eurot, arhitektuur 47 miljoni euroga, visuaalne kunst 26 miljoni euroga ja esituskunstid 9 miljoni euroga.

Joonis 11. Kultuurisektori ettevõtete müügitulu valdkonna järgi, 2001–2010^a
Figure 11. Sales revenue of the enterprises of the cultural sector by domain, 2001–2010^a

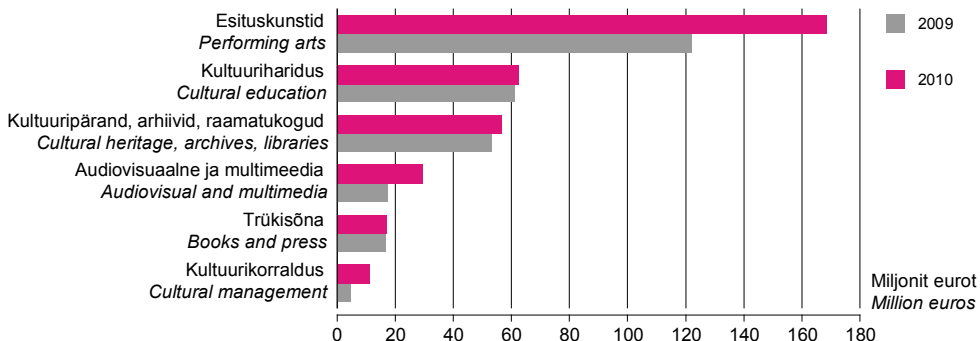
^a Valdkonnad, mille keskmine müügitulu on üle 25 miljoni euro aastas.

^a Domains with annual average sales revenue over 25 million euros.

Joonis 12. Kultuurisektori ettevõtete müügitulu jagunemine valdkonna järgi, 2001–2010^a
Figure 12. Distribution of the enterprises' sales revenues of the cultural sector by domain, 2001–2010^a

^a Valdkonnad, mille perioodi keskmine osatähtsus on vähemalt 5%.

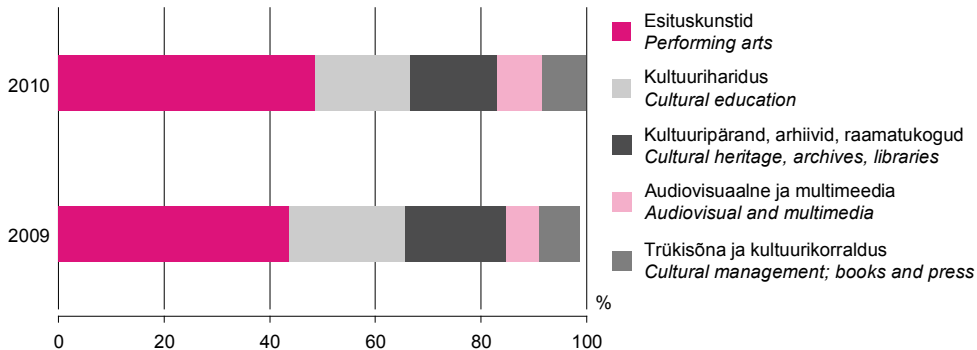
^a Domains with period's average share at least 5%.

Joonis 13. Kultuurisektori organisatsioonide tulud valdkonna järgi, 2009 ja 2010^a
Figure 13. Sales revenues of the organisations of the cultural sector by domain, 2009 and 2010^a

^a Üle seitsme miljoni euro suuruste tuludega mittetulundusühingud, sihtasutused ja teised mitteäriühingud.

^a Non-profit associations, foundations and other non-companies with revenues over seven million euros.

Joonis 14. Kultuurisektori organisatsioonide tulude jagunemine valdkonna järgi, 2009 ja 2010
Figure 14. Distribution of the organisations' sales revenues of the cultural sector by domain, 2009 and 2010

1.4. Kultuurisektori ettevõtete müügitulu osatähtsus teenindussektoris

Definitsioon

Teenindussektor on Eesti majandustegevusalade klassifikaatoris (EMTAK) osad J kuni S ehk tegevusalad infost ja sidest muude teenindavate tegevusteni.

Müügitulu on kõikide, nii põhi- kui ka kõrvaltegevusena valmistatud toodete, teenuste ja kaupade müügist saadud või saadaolev müügitulu. Ettevõtte on äriühingud.

Kultuurisektori eristamiseks kasutatakse ESSnet Culture'i kultuurisektori majandustegevusalade loendit, mis põhineb majandustegevusalade klassifikaatoril (EMTAK) (vt lk 19 tabel 1).

Eesmärk

Võrrelda kultuurisektori ettevõtete müügitulu teenindussektori omaga. Võrrelda kultuurisektori müügitulu osatähtsust teenindussektoris teiste Euroopa riikide sama näitajaga. Jälgida aastate jooksul kultuurisektori ettevõtete müügitulu muutusi.

Uurimisküsimus

Kui suur on kultuurisektori ettevõtete müügitulu osatähtsus teenindussektori müügitulus?

Kasutatavad andmed ja arvutusmeetod

Kultuurisektori ettevõtete müügitulu ja teenindussektori müügitulu.

Osatähtsuse saamiseks tuleb kultuurisektori müügitulu jagada kogu teenindussektori omaga ja korrutada sajaga.

Andmeallikas ja andmekogumismeetod

Äriregister, ettevõtete ja organisatsioonide majandusaasta aruanded; administratiivsed andmed

Andmete tõlgendus

Kultuurisektori müügitulu osatähtsus teenindussektoris näitab, kui suure osa teenindussektori toodete ja teenuste müügist moodustab kultuuriteenuste ja -kaupade müük. Kultuurisektori müügitulu muutusi võivad mõjutada kultuurisektori ettevõtete arv ja nende osatähtsus ettevõtluses, nõudlus kultuuritoodete ja -teenuste järele, kultuuritoodete ja -teenuste hinnad, soodsad maksutingimused ja muud kultuuritoodete tootmist, kirjastamist, levitamist ja kaubandust puudutavad meetmed, aga ka kultuurihuviliste olemasolu piirkonnas ning muud tegurid. Ettevõtete arv võib kahaneda üldise majanduslanguse ja riigi toetavate meetmete vähenemise, aga ka elanike vähenemise ostujõu ja

elanike etnilisest kuuluvusest, vanusest ja haridusest tingitud tarbimisharjumuste, eelistuste ja muude tegurite tõttu.

Olukord Eestis aastatel 2005–2010

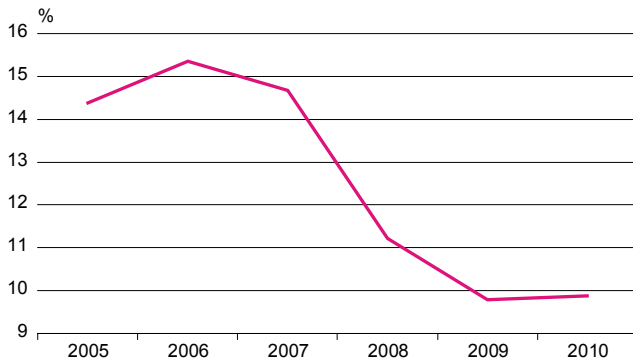
2010. aastal oli kultuurisektori müügitulu ligi 10% teenindussektori müügitulust, 2005. aastal 14%. Kõige suurem oli vaadeldud ajavahemikus kultuurisektori müügitulu osatähtsus 2006. aastal – üle 15%. Keskmise näitaja aastatel 2005–2010 oli 12,5% ehk peaaegu üks kaheksandik.

2010. aastal oli kultuurisektori müügitulu majandusaasta aruannete andmete kohaselt 451 miljonit eurot, 2005. aastal 448 miljonit eurot. Kõige suurem oli vaadeldud aastatel müügitulu 2007. aastal, kui see ulatus 673 miljoni euroni. Kultuurisektori keskmine müügitulu aastatel 2005–2010 oli 522 miljonit eurot.

2006. aastal kasvas kultuurisektori müügitulu eelneva aastaga võrreldes 21%, samal ajal kui teenindussektori oma kasvas 16%. Seejärel kiirenes teenindussektori müügitulu kasv 19%-ni, misjärel hakkas see pidurduma ja sattus 2009. aastal langusesse. Kultuurisektori müügitulu hakkas seevastu vähenema juba 2008. aastal, kahanedes 2007. aastaga võrreldes 22%. Majanduskriisi järel, 2010. aastal kasvas kultuurisektori müügitulu eelneva aastaga võrreldes 3% ja teenindussektori oma 2%. Et kultuurisektor on teenindussektorist väiksem, reageerib ta välismõjutustele kiiremini. Ühest küljest mõjutab üldine halvenev majandus seis kultuurisektorit varem, teisest küljest hakkab see ka veidi kiiremini taastuma.

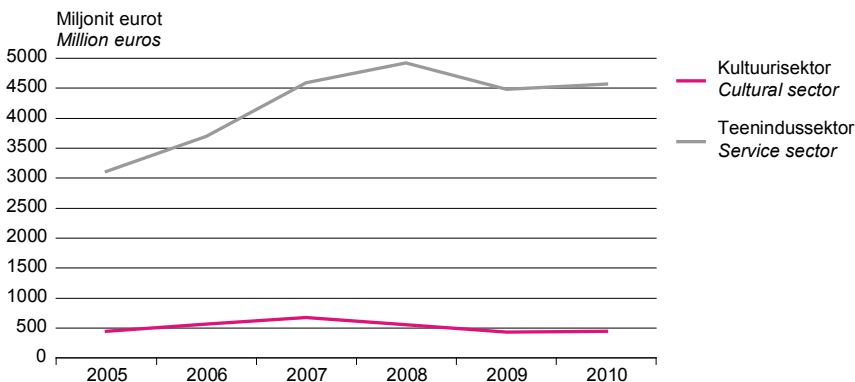
Joonis 15. Kultuurisektori müügitulu osatähtsus teenindussektori müügitulus, 2005–2010

Figure 15. Share of the sales revenue of the cultural sector in the sales revenue of the service sector, 2005–2010

Joonis 16. Kultuurisektori ja teenindussektori müügitulu, 2005–2010

Figure 16. Sales revenue of the cultural sector and of the service sector, 2005–2010

1.5. Mikroüksuste osatähtsus kultuurisektoris

Definitsioon

Mikroüksused on alla kümne töötajaga ettevõtted ja organisatsioonid. Eraldi on esitatud ka ühe kuni viie töötajaga üksused.

Ettevõtted on äriühingud. Organisatsioonid on kasumitaotluseta üksused ehk mittetulundusühingud, sihtasutused, riigiasutused ja kohaliku omavalitsuse asutused.

Kultuurisektori eristamiseks kasutatakse ESSnet Culture'i kultuurisektori majandustegevusalade loendit, mis põhineb majandustegevusalade klassifikaatoril (EMTAK) (vt lk 19 tabel 1).

Eesmärk

Uurida mikroüksuste osatähtsust kultuurisektoris. Võrrelda kultuurisektori mikroüksuste osatähtsust teiste Euroopa riikide sama näitajaga. Jälgida aastate jooksul kultuurisektori mikroüksuste arvu muutusi.

Uurimisküsimus

Kui suur on mikroüksuste arv ja osatähtsus kultuurisektoris?

Kasutatavad andmed ja arvutusmeetod

Kultuurisektori mikroettevõtete ja -organisatsioonide arv ning kultuurisektori ettevõtete ja organisatsioonide koguarv.

Osatähtsuse saamiseks tuleb kultuurisektori mikroüksuste arv jagada kultuurisektori üksuste koguarvuga ja korrutada sajaga.

Andmeallikas ja andmekogumismeetod

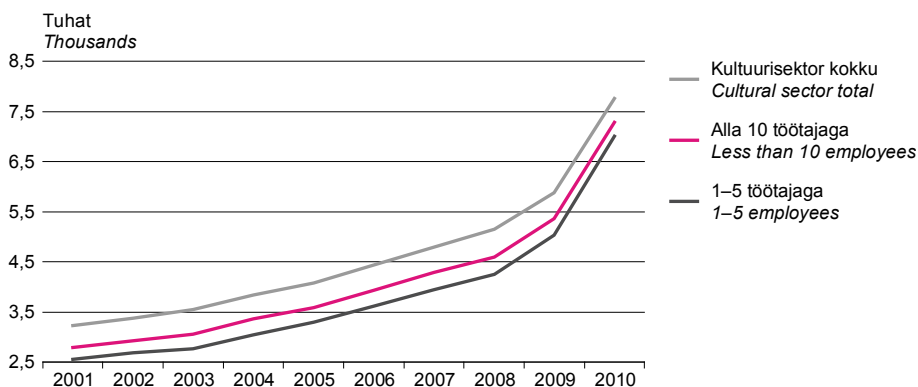
Äriregister; administratiivsed andmed

Andmete tõlgendus

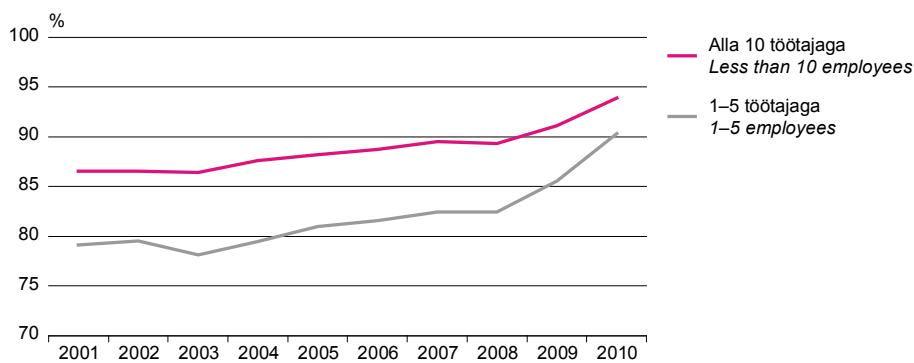
Kultuurisektori mikroettevõtete ja -organisatsioonide osatähtsus kultuurisektoris näitab, kui suur on nende roll kultuurisektoris. Nende arvu võivad mõjutada soodsad ettevõtlustingimused, aga ka nõudlus kultuuritoodete ja -teenuste järele, vajaliku kvalifikatsiooni ja erialaga inimeste kättesaadavus piirkonnas ning muud tegurid. Ettevõtete arv võib kahaneda üldise majanduslanguse ja riigi toetavate meetmete vähenemise, aga ka elanike väheneva ostujõu ja elanike etnilisest kuuluvusest, vanusest ja haridusest tingitud tarbimiseelistuste ja muude tegurite tõttu. Mikroettevõtete arvukus on ka üks kultuurilise mitmekesisuse tagatise ja uuenduslike äriideede kasvulava.

Olukord Eestis aastatel 2001–2010

Kui üldjuhul on keskmiselt 85%-s ettevõtetes üks kuni üheksa töötajat, siis kultuurisektoris on see näitaja peaaegu 91%. 2010. aastal oli 7760 kultuurisektori ettevõtte ja organisatsiooni seas alla kümne töötajaga üksusi 7323.

Joonis 17. Kultuurisektori mikroettevõtted ja -organisatsioonid, 2001–2010*Figure 17. Micro-enterprises and organisations of the cultural sector, 2001–2010*

Mikroettevõtete osatähtsus kümnendi jooksul üha kasvas. Alla kümne töötajaga üksuste osatähtsus suurenes ligi 87%-st peaaegu 94%-ni, ühe kuni viie töötajaga üksuste osatähtsus aga 79%-st 90%-ni. Alla kümne töötajaga üksuste keskmine osatähtsus aastatel 2001–2010 oli 89% ja ühe kuni viie töötajaga üksuste oma 82%.

Joonis 18. Ühe kuni viie ja alla kümne töötajaga üksuste osatähtsus kultuurisektoris, 2001–2010*Figure 18. Share of units with one to five and less than ten employees in the cultural sector, 2001–2010*

Mõningate kõikumistega on mikroettevõtete osatähtsus kasvanud kõigis kultuurisektori valdkondades. Kõige kiirem on kasv olnud visuaalse kunsti valdkonna mikroüksustel, kelle osatähtsus läheneb juba 100%-le. Enim kõikumisi on olnud käsitöö valdkonnas. See on tingitud valdkonna suhteliselt väikesest üksuste arvust, mistõttu juba väikesearvulised muudatused tekitavad märgatavaid kõikumisi.

Joonis 19. Alla kümne töötajaga üksuste osatähtsus kultuurisektori valdkondades, 2001–2010^a

Figure 19. Share of units with less than ten employees in the domains of the cultural sector, 2001–2010^a

^a Kultuurivaldkonnad, mille perioodi keskmine näitaja on üle 90%.

^a Cultural domains with period's average indicator over 90%.

Joonis 20. Alla kümne töötajaga üksuste osatähtsus kultuurisektori valdkondades, 2001–2010^a

Figure 20. Share of units with less than ten employees in the domains of the cultural sector, 2001–2010^a

^a Kultuurivaldkonnad, mille perioodi keskmine näitaja on alla 90%.

^a Cultural domains with period's average indicator below 90%.

1.6. Mikroettevõtete osatähtsus kultuurisektoris võrreldes teenindussektoriga

Definitsioon

Mikroettevõtted on alla kümne töötajaga ettevõtted. Ettevõtted on äriühingud.

Teenindussektor on Eesti majandustegevusalade klassifikaatoris (EMTAK) osad J kuni S ehk tegevusalad infost ja sidest muude teenindavate tegevusteni.

Kultuurisektori eristamiseks kasutatakse ESSnet Culture'i kultuurisektori majandustegevusalade loendit, mis põhineb majandustegevusalade klassifikaatoril (EMTAK) (vt lk 19 tabel 1).

Eesmärk

Uurida mikroettevõtete osatähtsust kultuurisektoris võrreldes teenindussektori mikroettevõtete osatähtsusega. Võrrelda kultuurisektori mikroettevõtete osatähtsust teenindussektoris teiste Euroopa riikide sama näitajaga. Võrrelda pikema aja jooksul kultuurisektori mikroettevõtete osatähtsuse muutusi teenindussektori muutustega.

Uurimisküsimus

Kui suur on kultuurisektori mikroettevõtete osatähtsus sektoris võrreldes teenindussektori mikroettevõtete osatähtsusega?

Kasutatavad andmed ja arvutusmeetod

Kultuurisektori mikroettevõtete arv, kultuurisektori ettevõtete koguarv, teenindussektori mikroettevõtete arv ja teenindussektori ettevõtete koguarv.

Osatähtsuse saamiseks tuleb vastava sektori mikroettevõtete arv jagada sektori ettevõtete koguarvuga ja korrutada sajaga.

Andmeallikas ja andmekogumismeetod

Äriregister, ettevõtete majandusaasta aruanded; administratiivsed andmed

Andmete tõlgendus

Mikroettevõtete osatähtsust sektori ettevõtete koguarvus näitab, kui suur on nende roll sektoris. Kultuurisektori mikroettevõtete arvu võivad mõjutada soodsad ettevõtlustingimused, aga ka nõudlus kultuuritoodete ja -teenuste järele, vajaliku kvalifikatsiooni ja erialaga inimeste kättesaadavus piirkonnas ning muud tegurid. Ettevõtete arv võib kahaneda üldise majanduslanguse ja riigi toetavate meetmete vähenemise, aga ka elanike väheneva ostujõu ja elanike etnilisest kuuluvusest, vanusest ja haridusest tingitud tarbimiseelistuste ning muude tegurite tõttu. Mikroettevõtete arvukus on kultuurilise mitmekesisuse tagatis ja mikroettevõtteid peetakse ka uuenduslike äriideede kasvulavaks.

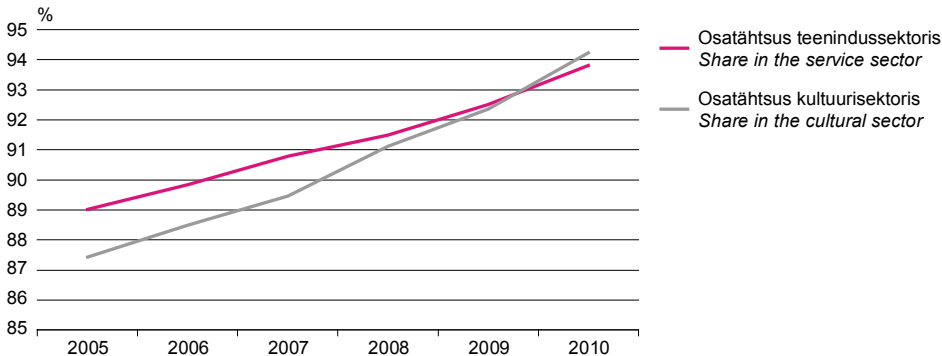
Olukord Eestis aastatel 2005–2010

Alla kümne töötajaga mikroettevõtete osatähtsust teenindussektoris oli ajavahemikus 2005–2010 keskmiselt 91%. 2005. aastal oli see 89% ja 2010. aastal veidi alla 94%. Teenindussektoris kasvas mikroettevõtete osatähtsust vähehaaval kiirenevas tempos, umbes 1% võrra aastas.

Kultuurisektori mikroettevõtete keskmine osatähtsust jäi sellest maha alla 1% võrra. See oli väiksem 2005. aastal, kui 87% kultuurisektori ettevõtetest olid alla kümne töötajaga. 2010. aastaks oli neid juba veidi üle 94% ehk pisut rohkem kui teenindussektoris.

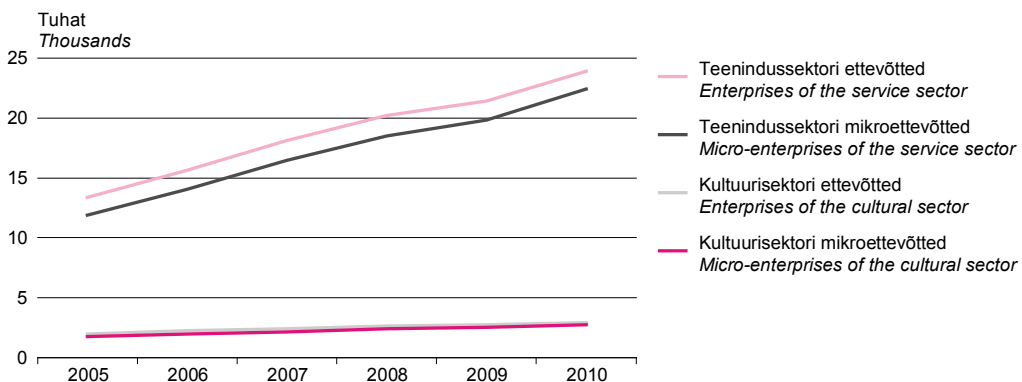
Joonis 21. Alla kümne töötajaga mikroettevõtete osatähtsus kultuurisektoris ja teenindussektoris, 2005–2010

Figure 21. Share of micro-enterprises with less than ten employees in the cultural and service sector, 2005–2010

Joonis 22. Alla kümne töötajaga ettevõtete arv kultuuri- ja teenindussektoris võrreldes sektori ettevõtete koguarvuga, 2005–2010

Figure 22. Number of enterprises with less than ten employees in the cultural and service sector compared to the total number of enterprises of the sector, 2005–2010

1.7. Üksikettevõtjate osatähtsus kultuurisektoris

Definitsioon

Üksikettevõtjad on siin esitatud näitajates need üksused, kellel on statistilise profiili andmeil üks töötaja, kes tõenäoliselt on seesama üksikettevõtja.

Ettevõtted on äriühingud. Organisatsioonid on kasumitaotluseta üksused ehk mittetulundusühingud, sihtasutused, riigiasutused ja kohaliku omavalitsuse asutused.

Kultuurisektori eristamiseks kasutatakse ESSnet Culture'i kultuurisektori majandustegevusalade loendit, mis põhineb majandustegevusalade klassifikaatoril (EMTAK) (vt lk 19 tabel 1).

Eesmärk

Uurida üksikettevõtjate osatähtsust kultuurisektoris. Võrrelda kultuurisektori üksikettevõtjate osatähtsust kultuurisektoris teiste Euroopa riikide sama näitajaga. Jälgida aastate jooksul üksikettevõtjate osatähtsust kultuurisektoris.

Uurimisküsimus

Kui suur on üksikettevõtjate osatähtsus kultuurisektori ettevõtete ja organisatsioonide hulgas?

Kasutatavad andmed ja arvutusmeetod

Kultuurisektori üksikettevõtjate arv ning kultuurisektori ettevõtete ja organisatsioonide koguarv.

Osatähtsuse saamiseks tuleb kultuurisektori üksikettevõtjate arv jagada sektori ettevõtete ja organisatsioonide koguarvuga ja korrutada sajaga.

Andmeallikas ja andmekogumismeetod

Ärireister; administratiivsed andmed

Andmete tõlgendus

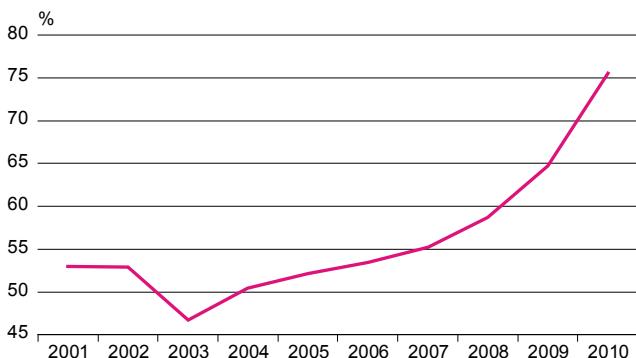
Kuigi üksikettevõtjad ei paku tööd teistele inimestele, on neil oluline osa nii ettevõtluses kui ka tööhõives. Üksikettevõtjate osatähtsus kultuurisektoris näitab seda osa, kes ühest küljest on ettevõtlilikud ega vaja tööandjat ning teisest küljest panustavad kultuurisektoris ja seeläbi kogu ettevõtlusesse oma ideede ja initsiatiiviga. Kultuurisektori üksikettevõtjate osatähtsus kultuurisektoris näitab, kui suur on nende roll selles sektoris. Üksikettevõtjate arvu võivad mõjutada soodsad ettevõtlustingimused, aga ka nõudlus kultuuritoodete ja -teenuste järele ning muud tegurid. Ettevõtete arv võib kahaneda ebastabiilse majanduse, aga ka elanike väheneva ostujõu, elanike tarbimiseelistuste ja muude tegurite tõttu. Üksikettevõtjatele on iseloomulik koostöö teiste üksustega, seetõttu on neil oluline roll ka kultuurilise mitmekesisuse ja uuenduslike ideede levitamisel.

Olukord Eestis aastatel 2000–2010

Nii nagu mikroettevõtete ja -organisatsioonide arv on ka üksikettevõtjate arv ja osatähtsus üha suurenenud. Aastatel 2001–2010 kasvas üksikettevõtjate osatähtsus kultuurisektoris 53%-st 76%-ni.

Joonis 23. Ühe töötajaga ettevõtete ja organisatsioonide osatähtsus kultuurisektoris, 2001–2010

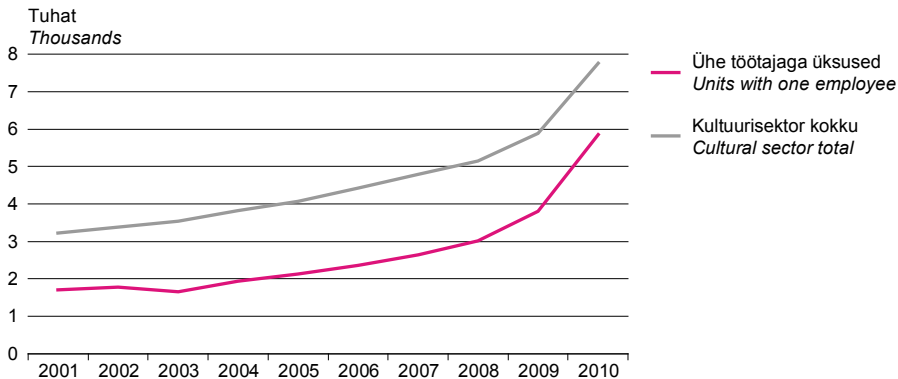
Figure 23. Share of enterprises and organisations with one employee in the cultural sector, 2001–2010

Absoluutarvudes on üksikettevõtjate hulk kasvanud 1700-st 2005. aastal 5900-ni 2010. aastal. Kui kümnendi esimeses pooles üksikettevõtjate arv isegi veidi kahanes, siis teises pooles kasvas see üha kiirenevas tempos.

Joonis 24. Ühe töötajaga üksuste arv kultuurisektoris ning sektori ettevõtete ja organisatsioonide koguarv, 2001–2010

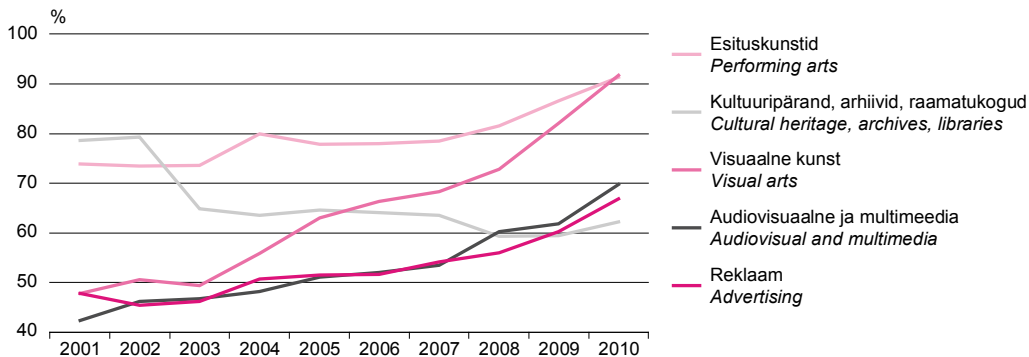
Figure 24. Number of units with one employee in the cultural sector and the total number of enterprises and organisations in the sector, 2001–2010

Kõige enam on üksikettevõtjaid esituskunste valdkonnas: aastatel 2001–2010 olid keskmiselt 80% selles valdkonnas tegutsevatest üksustest üksikettevõtjad. Järgneb 66%-ga kultuuripärandi, arhiivide ja raamatukogude valdkond, mis on ka üks väheseid valdkondi, mille osatähtsus kultuurisektoris väheneb. Kõige kiiremini näib suurenevat visuaalse kunstiga tegelevate üksikettevõtjate osatähtsus. See on kümnendiga suurenenud 32%-st 92%-ni. Jõudsalt on kasvanud üksikettevõtjate osa ka audiovisuaalse ja multimeedia ning reklaami valdkonnas.

Joonis 25. Ühe töötajaga ettevõtete ja organisatsioonide osatähtsus kultuurisektori valdkondades, 2001–2010^a

Figure 25. Share of enterprises and organisations with one employee in the domains of the cultural sector, 2001–2010^a

^a Valdkonnad, mille perioodi keskmine näitaja on üle 50%.

^a With period's average indicator over 50%.

Joonis 26. Ühe töötajaga ettevõtete ja organisatsioonide osatähtsus kultuurisektori valdkondades, 2001–2010^a

Figure 26. Share of enterprises and organisations with one employee in the domains of the cultural sector, 2001–2010^a

^a Valdkonnad, mille perioodi keskmine näitaja on alla 50%. Kultuuriharidus ja -korraldus on valdkonnaülesed.

^a Domains with period's average indicator below 50%. Cultural education and cultural management are cross-domain.

1.8. Turule orienteeritud kultuuriettevõtete ja -organisatsioonide hinnanguline osatähtsus kultuurisektoris

Definitsioon

Turule orienteeritud ettevõtted ja organisatsioonid on need, mille sissetulekust vähemalt 50% on oma toodete või teenuste müügist saadav tulu. Siin on esitatud turule orienteeritud üksuste hinnanguline osatähtsus, sest kõikide üksuste kohta ei ole täpsed andmed saadaval.

Ettevõtted on äriühingud. Organisatsioonid on kasumitaotluseta üksused ehk mittetulundusühingud, sihtasutused, riigiasutused ja kohaliku omavalitsuse asutused.

Kultuurisektori eristamiseks kasutatakse ESSnet Culture'i kultuurisektori majandustegevusalade loendit, mis põhineb majandustegevusalade klassifikaatoril (EMTAK) (vt lk 19 tabel 1).

Eesmärk

Uurida turule orienteeritud ettevõtete ja organisatsioonide kui majanduslikult olulisemate üksuste osatähtsust kultuurisektoris. Võrrelda kultuurisektori turule orienteeritud üksuste osatähtsust teiste Euroopa riikide sama näitajaga. Jälgida aastate jooksul turule orienteeritud kultuuriettevõtete ja -organisatsioonide arvu muutusi.

Uurimisküsimus

Kui suur on turule orienteeritud ettevõtete ja organisatsioonide osatähtsus kultuurisektoris?

Kasutatavad andmed ja arvutusmeetod

Kultuurisektori turule orienteeritud ettevõtete ja organisatsioonide arv ning kultuurisektori ettevõtete ja organisatsioonide koguarv.

Osatähtsuse saamiseks tuleb kultuurisektori turule orienteeritud üksuste arv jagada kultuurisektori üksuste koguarvuga ja korrutada sajaga.

Andmeallikas ja andmekogumismeetod

Äriregister, ettevõtete ja organisatsioonide majandusaasta aruanded; administratiivsed andmed

Andmete tõlgendus

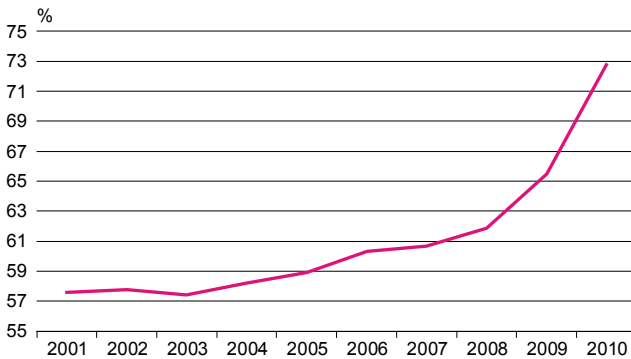
Turule orienteeritud ettevõtete ja organisatsioonide osatähtsus kultuurisektoris näitab, kui suur on nende roll selles sektoris. Turule orienteeritud üksuste arvu kultuurisektoris võivad mõjutada soodsad ettevõtlustingimused, aga ka nõudlus kultuuritoodete ja -teenuste järele, vajaliku kvalifikatsiooni ja erialaga inimeste olemasolu piirkonnas ning muud tegurid. Ettevõtete arv võib kahaneda üldise majanduslanguse, aga ka elanike väheneva ostujõu, elanike tarbimiseelistuste ja muude tegurite tõttu.

Olukord Eestis aastatel 2001–2010

Turule orienteeritud üksuste hinnanguline osatähtsus kultuurisektoris kasvas 58%-st 2001. aastal 73%-ni 2010. aastal. Ajavahemiku keskmine näitaja oli 61%. Nii nagu mikroüksuste osatähtsus vähenes kümnendi esimeses pooles veidi ka turule orienteeritud üksuste osatähtsus ja hakkas kümnendi teises pooles üha kiireneva tempoga kasvama.

Joonis 27. Turule orienteeritud üksuste hinnanguline osatähtsus kultuurisektoris, 2001–2010

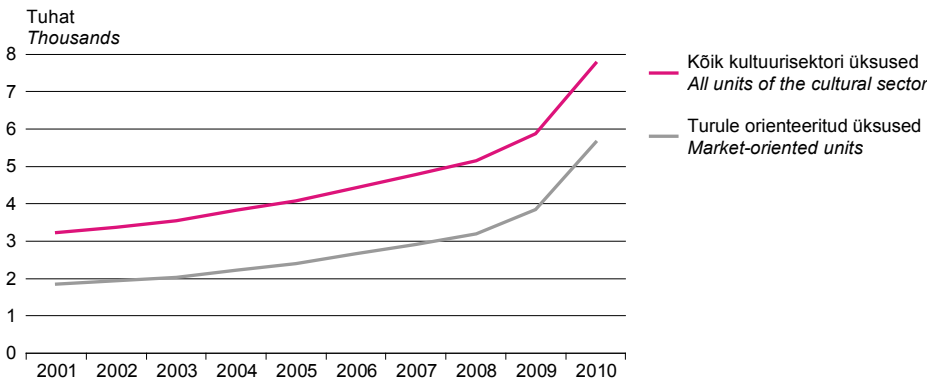
Figure 27. Estimated share of market-oriented units in the cultural sector, 2001–2010

Ajavahemiku alguses oli kultuurisektoris hinnanguliselt umbes 1900 turule orienteeritud üksust ja kokku 3200 üksust. 2010. aastal oli 7760 kultuurisektori üksuse hulgas umbes 5600 neid, kes teenisid üle poole tuludest oma teenuste või toodete müügist.

Joonis 28. Turule orienteeritud ettevõtted ja organisatsioonid kultuurisektoris, 2001–2010

Figure 28. Market-oriented enterprises and organisations in the cultural sector, 2001–2010

Kõige rohkem on turule orienteeritud üksusi reklaami valdkonnas. Peaaegu kõik seal toimivad üksused majandavad ennast oma teenuste või toodete müügiga. Hinnanguliselt üle 90% on turule orienteeritud üksusi veel arhitektuuri, visuaalse kunsti, käsitöö ja trükisõna, aga ka audisovisuaalse ja multimeedia valdkonnas.

Joonis 29. Turule orienteeritud üksuste hinnanguline osatähtsus kultuurisektori valdkondades, 2001–2010^a

Figure 29. Estimated share of market-oriented units in domains of the cultural sector, 2001–2010^a

^a Valdkonnad, milles turule orienteeritud üksuste osatähtsus on üle 95%.

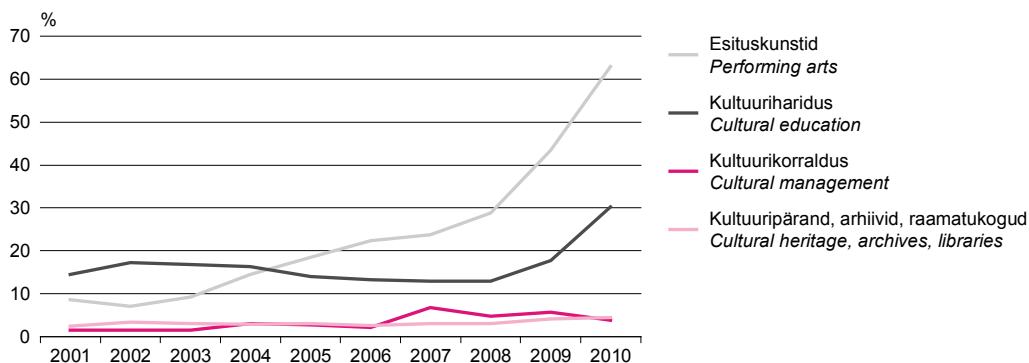
^a Domains where the share of market-oriented units is over 95%.

Kultuurivaldkonnad jaotuvad laias laastus kaheks. Need, milles turule orienteeritud üksusi on üle 90%, ja need, milles see näitaja jääb alla 25%.

Keskmise näitajaga alla 25% jäävad esituskunstid, valdkondadeüleised kultuurikoolitus ja -korraldus ning kultuuripärand, arhiivid ja raamatukogud. Kuigi esituskunsti valdkonnas on turule orienteeritud üksuste osatähtsus märkimisväärselt suurenenud (9%-st 63%-ni), on nende üksuste osatähtsus selles valdkonnas kümnendi jooksul olnud keskmiselt ikkagi 24%.

Joonis 30. Turule orienteeritud üksuste hinnanguline osatähtsus kultuurisektori valdkondades, 2001–2010^a

Figure 30. Estimated share of market-oriented units in domains of the cultural sector, 2001–2010^a

^a Valdkonnad, kus turule orienteeritud üksuste osatähtsus on keskmiselt alla 25%.

^a Domains where the share of market-oriented units is on average below 25%.

1.9. Kultuurisektori toodete ja teenuste eksport

Definitsioon

Näitaja kajastab väljapoole riiki müüdavate kultuurisektori üksuste toodete ja teenuste osatähtsust koguekspordis. Kultuurisektori toodete ja teenuste ekspordi eristamise aluseks on kultuurisektori üksused majandustegevusalade klassifikaatori (EMTAK) ja ESSnet Culture'i kultuurisektori tegevusalade loendi järgi.

Ettevõtted on äriühingud. Organisatsioonid on kasumitaotluseta üksused ehk mittetulundusühingud, sihtasutused, riigiasutused ja kohaliku omavalitsuse asutused.

Kultuurisektori eristamiseks kasutatakse ESSnet Culture'i kultuurisektori majandustegevusalade loendit, mis põhineb majandustegevusalade klassifikaatoril (EMTAK) (vt lk 19 tabel 1).

Eesmärk

Uurida kultuurisektori osa toodete ja teenuste ekspordis. Võrrelda kultuurisektori ekspordi osatähtsust koguekspordis teiste Euroopa riikide näitajaga. Jälgida aastate jooksul kultuurisektori ekspordi osatähtsuse muutusi.

Uurimisküsimus

Kui suur on kultuurisektori ekspordi osatähtsus koguekspordis?

Kasutatavad andmed ja arvutusmeetod

Kultuurisektori tooteid ja teenuseid eksportivate üksuste arv ja ekspordi maht ning kõikide tooteid ja teenuseid eksportivate üksuste arv ja ekspordi maht.

Eksportivate üksuste osatähtsuse saamiseks tuleb kultuurisektori eksportivate üksuste arv jagada eksportivate üksuste koguarvuga ning korrutada sajaga.

Ekspordi mahu osatähtsuse saamiseks tuleb kultuurisektori toodete/teenuste ekspordi maht jagada kõikide eksportivate üksuste toodete/teenuste ekspordi mahuga ning korrutada sajaga.

Tooteid ja teenuseid eksportivad üksused võivad osaliselt kattuda.

Andmeallikas ja andmekogumismeetod

Äriregister, ettevõtete ja organisatsioonide maksebilansi andmed, Statistikaameti andmed; administratiivsed andmed

Andmete tõlgendus

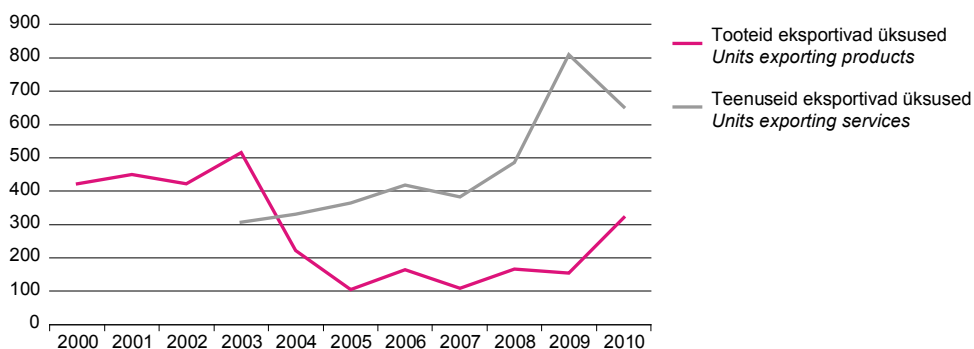
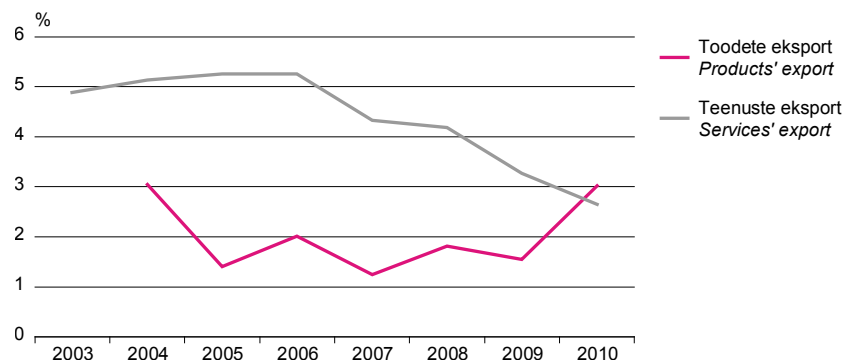
Kultuurisektori üksuste toodete ja teenuste ekspordi osatähtsus näitab, kui suur on nende roll koguekspordis. Eksportivate üksuste arvu võivad mõjutada soodsad ettevõtlustingimused, aga ka nõudlus kultuuritoodete ja -teenuste järele väljaspool riiki, vajaliku kvalifikatsiooni ja erialaga inimeste olemasolu kohapeal, ettevõtjate võime leida kontakte väljaspool riiki ning pakkuda välisarbijatele sobivaid tooteid ja teenuseid hea kvaliteedi ja hinna suhtega, riigi meetmed ekspordi toetuseks ning muud tegurid. Ekspordi kahanemist võib põhjustada üldine majanduslangus, aga ka konkurents välisurgudel.

Olukord Eestis aastatel 2000–2010

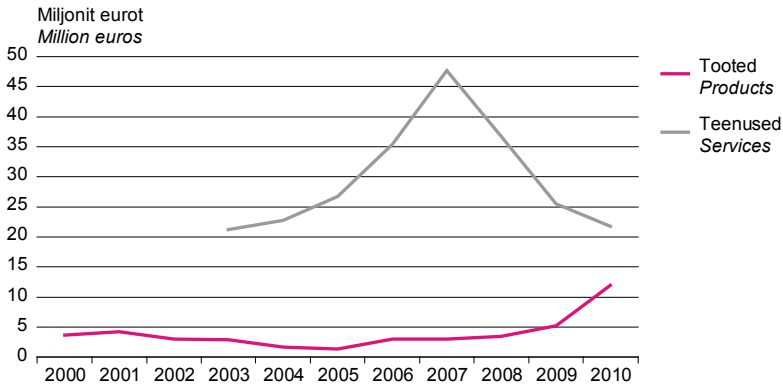
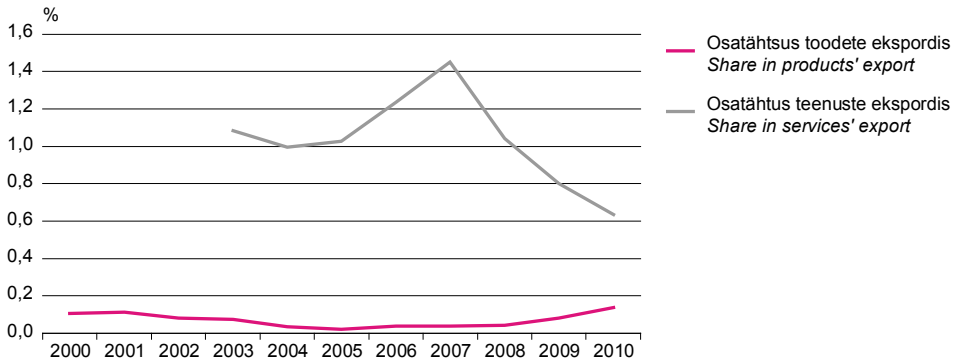
2010. aastal oli kultuurisektoris 322 tooteid ja 652 teenuseid eksportivat üksust. Nende osatähtsus oli vastavalt 2,6% teenuseid eksportivate üksuste koguhulgas ja 3% tooteid eksportivate üksuste koguhulgas.

Aastatel 2003–2010 oli kultuurisektoris tooteid eksportivaid üksusi keskmiselt 220 ja teenuseid eksportivaid üksusi keskmiselt 469^a.

^a Tooteid ja teenuseid eksportivad üksused võivad mõnel juhul kattuda.

Joonis 31. Teenuseid ja tooteid eksportivad üksused kultuurisektoris, 2000–2010*Figure 31. Units exporting services and products in the cultural sector, 2000–2010***Joonis 32. Kultuurisektoris teenuseid ja tooteid eksportivate üksuste osatähtsus eksportivate üksuste koguhulgas, 2003–2010***Figure 31. Share of units exporting services and products in the cultural sector among the total number of exporting units, 2003–2010*

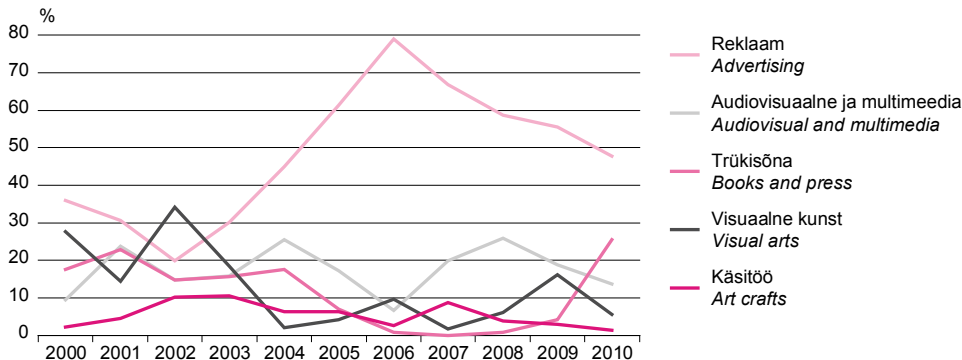
Kultuurisektori ekspordi toodete maht oli 2010. aastal 12 miljonit eurot, kultuuriteenuste oma seevastu 22 miljonit eurot. Keskmine toodete maht ajavahemikus 2003–2007 oli 4 miljonit eurot, keskmine teenuste maht aga umbes 30 miljonit eurot aastas. Kultuurisektori teenuste ekspordi keskmine osatähtsus teenuste koguekspordis oli umbes 1%, toodete ekspordi osatähtsus aga 0,06% toodete koguekspordis.

Joonis 33. Kultuurisektori teenuste ja toodete ekspordi maht, 2000–2010
Figure 33. Volume of services and products of the cultural sector, 2000–2010

Joonis 34. Kultuurisektori osatähtsus teenuste ja toodete ekspordis, 2000–2010
Figure 34. Share of cultural sector in the exports of services and products, 2000–2010

Kultuurisektoris on olulisimad toodete eksportijad reklaami valdkonnast. Nende osatähtsus kultuurisektori toodete ekspordis oli vaadeldud ajavahemikus keskmiselt 48%. Järgnevad audio-visuaalse ja multimeedia, trükisõna, visuaalse kunsti ja käsitöö valdkond.

Joonis 35. Kultuurisektori olulisimate valdkondade toodete ekspordi mahu jagunemine, 2000–2010

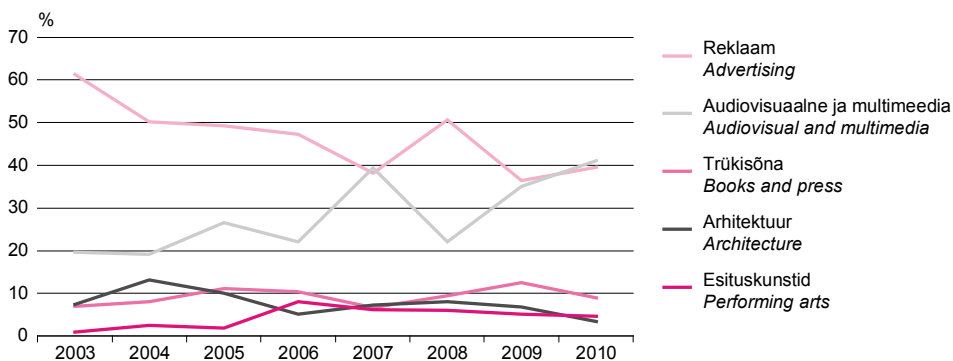
Figure 35. Distribution of products' export volume of more important domains of the cultural sector, 2000–2010

Teenuste ekspordis domineerivad samuti reklaami ning audiovisuaalse ja multimeedia valdkond. Esimese osatähtsus kultuurisektori teenuste ekspordis oli aastatel 2003–2010 keskmiselt 47% ja teise oma 28% aastas.

Joonis 36. Kultuurisektori olulisimate valdkondade teenuste ekspordi mahu jagunemine, 2003–2010^a

Figure 36. Distribution of services' export volume of more important domains of the cultural sector, 2003–2010^a

^a Üksused, mille perioodi keskmine osatähtsus on üle 4%.

^a Units with period's average share over 4%.

2. KULTUURITÖÖHÕIVE NÄITAJAD

Selles peatükis on esitatud kultuuritööhõive võtmenäitajad. Kultuuritööhõives on eraldi kultuurisektori tööhõive näitajad, mis põhinevad Eesti majandustegevusalade klassifikaatoril, ja kultuuritöötajate hõive, mis põhineb ametite klassifikaatoril. Kogu kultuuritööhõive puhul on korruga rakendatud kombineeritult nii majandustegevusalade kui ka ametite klassifikaatorit. Kasutatud on Eesti tööjõu-uuringu, ühe parima üle Euroopa harmoneeritud isiku-uuringu andmeid. Esitatud on näitajate paremat mõistmist võimaldavad lisainformatsioon: definitsioon, eesmärk, uurimisküsimus, kasutatud andmed ja arvutusmeetod.

Nagu allpool esitatud statistikast nähtub, mõjutavad kultuuritööhõive olukorda nii sisemised kui ka välised tegurid. Andmete tõlgenduse osas on antud vihjeid võimalike seoste kohta, mis näitaja kajastatud olukorda mõjutavad. Mõnel juhul on lisatud vihjeid ka selle kohta, mida näitaja kirjeldatud olukord võib omakorda mõjutada. Vihjed on olukorra kirjeldusest eraldi seepärast, et põhjuslikke seoseid mõjutajate ja kajastatud olukorra vahel on kas keeruline või neile andmetele toetudes võimatu nimetada. Et kõiki mõjutavaid tegureid ei ole andmete tõlgenduse osas nimetatud, jääb huvilistele alati võimalus interpreteerida näitajaid ka oma teadmiste ja kogemuste põhjal.

2.1. Kogu kultuuritööhõive

Definitsioon

Kogu kultuuritööhõive hõlmab vähemalt 15-aastaseid elanikke, kes töötasid uuringunädalal kultuurisektoris või tegid kultuuritööd väljaspool seda (töötasid mõnel kultuuriametil väljaspool kultuurisektorit) vähemalt ühe tunni ja said selle eest tasu palgatöötaja, ettevõtja või vabakutselisena, töötasid otsese tasuta pereettevõttes või oma talus või kellel oli töökoht kultuurisektoris või mõnel kultuurialal väljaspool kultuurisektorit, aga kes ajutiselt ei töötanud. Nende hulka ei ole arvestatud inimesi, kes tegid kultuuritööd põhitöö kõrvalt.

Kultuuritööhõive jaguneb kultuurisektori tööhõiveks ja kultuuritöötajate tööhõiveks, mis osaliselt kattuvad (vt lk 23 joonis 2).

Eesmärk

Võrrelda kultuuritööhõives olevate inimeste arvu kogutööhõives olevate omaga. Võrrelda Eesti kultuuritööhõivet teiste Euroopa riikide sama näitajaga. Jälgida aastate jooksul kultuuritööhõives olevate inimeste koguarvu ja osatähtsuse muutusi.

Uurimisküsimus

Kui suur on kultuuritööhõives olevate inimeste koguarv ja nende osatähtsus kogutööhõives?

Kasutatavad andmed ja arvutusmeetod

Kultuuritööhõives olevate inimeste koguarv ja kogutööhõives olevate inimeste arv.

Osatähtsuse leidmiseks tuleb kultuuritööhõives olevate inimeste arv jagada kogutööhõives olevate inimeste omaga ja korrutada sajaga.

Andmeallikas ja andmekogumismeetod

Eesti tööjõu-uuring; valikuuring

Andmete tõlgendus

Kultuuritööhõive kasv ja osatähtsuse suurenemine kogutööhõives näitab, et loomemajandusettevõtete ja -organisatsioonide tegutsemiseks vajalikud tingimused on paranenud. Ühtlasi on see eeldus loomingulise tegevuse väljundi kasvuks ja mitmekesistumiseks, mis tähendab, et pakutakse rohkem ja rikkalikumat valikut kultuuritooteid ja -teenuseid. Kaudselt näitab see ka kultuuri kõrvalmõjude, aga samuti kultuuritoodete ja -teenuste nõudluse kasvu. Peale üldise majanduskasvu

ja -kliima võivad kultuuritööhõivet mõjutada ka regulatsioonid ja seadusemuudatused, muutused kultuuri rahastamises, uute kultuuriasutuste avamine ja muud võimalikud tegurid (nt kultuurikaupade maksumäärade muudatused, muutused elanikkonna ostujõus, elanike haridustasemes jne).

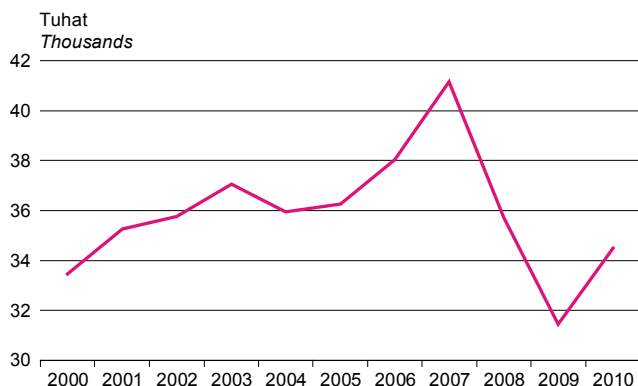
Tegemist on valikuuringu tulemustel põhineva arvestusliku laiendusega Eesti 15–74-aastasele elanikkonnale. Näitajat võidakse edaspidi täpsustada rahvastikku puudutavate uuenenud andmete, näiteks täpsema rahvaarvu põhjal.

Olukord Eestis aastatel 2000–2010

Kogu kultuuritööhõive oli Eestis 2010. aastal 34 500 inimest ehk ligikaudu sama palju kui aastal 2000. Pikemas perspektiivis näitab kultuuritööhõive kasvutrendi, mis absoluutarvudes saavutas oma lae 2007. aastal enne majandussurutist. Enne seda kasvas kultuuritööhõive eelmiste aastatega võrreldes suhteliselt kiiresti. Aastatel 2008 ja 2009 vähenes kultuuritöötajate arv märkimisväärselt – peaaegu 10 000 ehk veerandi võrra. 2010. aastal aga hakkas olukord jälle taastuma ja kultuurisektoris või -ametitel sai tööd taas umbes 3000 inimest.

Joonis 1. Kultuuritööhõive, 2000–2010

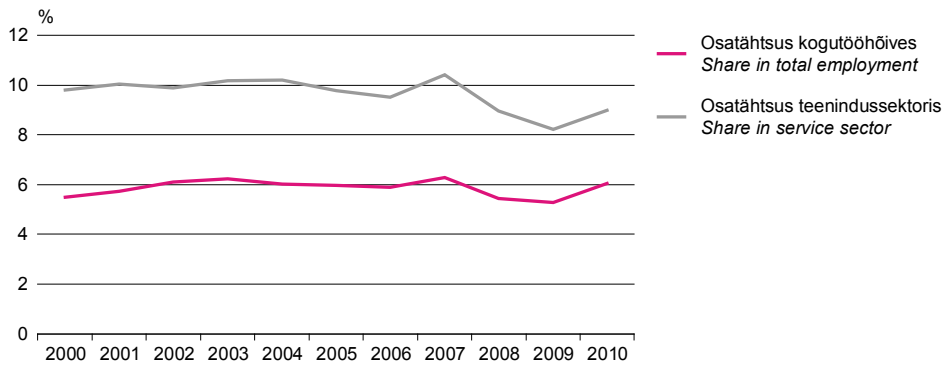
Figure 1. Cultural employment, 2000–2010

Kultuuritööhõives olevate töötajate arv on kogutööhõive omaga sarnane selle poolest, et selle kõrgseis ja madalseis langevad samuti kokku 2007. ja 2009. aastaga. 2007. aastal moodustas kultuuritööhõive 6,3% ja 2009. aastal 5,3% kogutööhõivest. 2008. aastaks ei olnud Eesti üldises tööhõives suurt langust toimunud, küll aga oli kiiresti kahanenud kultuuritööhõive, mis vähenes enam-vähem samas tempos ka 2009. aastal. Kuna 2009. aastal aga vähenes ka kogutööhõive, siis kultuuritööhõive osatähtsuse vähenemine kogutööhõives pidurdus. 2010. aastal hakkasid mõlemad taastuma, ent kultuuritööhõive kogus ennast veidi kiiremas tempos, seega kasvas ka kultuuritööhõive osatähtsus kogutööhõives. Kuigi kultuuritööhõive kõrgseis oli 2007. aastal, eelnes sellele ka teine kõrgseis 2003. aastal, kui kultuuritööhõive oli 6,2% kogutööhõivest ehk ligilähedane 2007. aasta seisule. Kultuuritööhõive osatähtsus teenindussektoris oli 2010. aastal umbes 9%, 2007. aastal 10,4% ja 2009. aastal 8,2%.

Joonis 2. Kultuuritööhõive osatähtsus teenindussektoris ja kogutööhõives, 2000–2010

Figure 2. Share of the cultural employment in service sector and in total employment, 2000–2010

Tabel 1. Kultuurivaldkondade ja -funktsioonide osatähtsus kogu kultuuritööhõives, 2010

Valdkond/Funktsioon	Loomine	Väljatoomine (tootmine ja kirjastamine)	Levitamine ja kaubandus	Säilitamine	Haridus ja koolitus	Korraldus	Valdkond kokku
Arhitektuur	10,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	10,0
Audiovisuaalne ja multimeedia	0,0	0,0	..	8,5
Esituskunstid	4,4	0,0	0,0	0,0	3,8	0,0	8,2
Trükisõna	..	7,3	..	0,0	0,0	0,0	10,1
Kultuuripärand, sh arhiivid	0,0	0,0	0,0	0,0	..
Käsitöö	6,5	..	5,1	0,0	0,0	0,0	11,8
Reklaam	..	0,0	0,0	0,0	0,0
Raamatukogud	0,0	0,0	3,8	0,0	0,0	0,0	3,8
Visuaalne kunst	8,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	8,7
Valdkondade ülene	..	0,0	0,0	5,4	19,6	5,6	33,1
Funktsioon kokku	40,5	14,0	10,7	5,4	23,4	6,0	100,0

Kuigi kultuurivaldkonnad on majandustegevusalade ja ametite klassifikaatoritega suhteliselt hästi piiritletavad (vt lähemalt lk 20), on funktsioonide puhul asi keerulisem, sest nende puhul tuleb meeles pidada, et mõnel juhul (nt filmikunst, mis on siin audiovisuaalse kunsti all) ei ole võimalik tõmmata piiri loomise ja väljatoomise funktsiooni vahele (vt lähemalt lk 21). Kuna ESSnet Culture'i raamistik on loomiskeskne, on tabelis olevad funktsioonid kallutatud loomise poole, mis tähendab, et mõned tegevused, mis peaksid käima korraga mitme funktsiooni alla, on tabelis pandud selle funktsiooni lahtrisse, mis jääb loomisele lähemale. Kuna tabelis on loomise funktsioonil kõige suurem osatähtsus, tähendab see tegelikult seda, et ta haarab ka mõningaid ameteid ja tegevusi teistest funktsioonidest, mida ei saa loomisest eristada. Näiteks on filmi-, teatri- jms lavastajad ja produtsendid korraga nii loomise kui ka väljatoomise funktsiooni all, aga kuna nende puhul ei ole võimalik kahte funktsiooni eristada, siis on nad mõlemad esitatud loomise all ja väljatoomise lahtr jätetud tühjaks. Veerg „Valdkond kokku“ on selles tabelis kõige täpsem.

Joonis 3. Kultuuritöötajate ja kultuurisektori osatähtsus kultuuritööhõives, 2000–2010
 Figure 3. Share of culturally employed persons and cultural sector in the cultural employment, 2000–2010

Kuna kultuurisektori hõive ja kogu kultuuritööhõive osaliselt kattuvad, ei ole need kokku 100%. Kultuurisektori osatähtsus kultuuritööhõives on enamasti veidi suurem kui kultuuritöötajate osatähtsus. Tähelepanuväärne aga on, et juba enne majanduskriisi hakkas kultuuritöötajate osatähtsus kultuuritööhõives väiksemaks jääma. 2010. aasta seisuga on olukord siiski stabiliseerunud.

2.2. Kultuuritöötajate tööhõive

Definitsioon

Kultuuritöötajad on vähemalt 15-aastased elanikud, kes uuringunädalal töötasid mõnel kultuuriametil kas kultuurisektoris või väljaspool seda vähemalt ühe tunni ja said selle eest tasu palgatöötaja, ettevõtja või vabakutselisena, töötasid otsese tasuta pereettevõttes või oma talus või kellel oli töökoht mõnel kultuuriametil, aga kes ajutiselt ei töötanud. Nende hulka ei ole arvestatud inimesi, kes tegid kultuuritööd põhitöö kõrvalt.

Kultuuritöötajate eristamise aluseks on kultuuriametite loend ESSnet Culture'i metoodika ja ISCO ametite klassifikaatori põhjal (vt lk 24 tabel 2).

Eesmärk

Võrrelda kultuuritöötajate arvu hõivatute koguarvuga. Võrrelda Eesti kultuuritöötajate tööhõivet teiste Euroopa riikide sama näitajaga. Jälgida aastate jooksul kultuuritöötajate koguarvu ja osatähtsuse muutusi.

Uurimisküsimus

Kui suur on kultuuritöötajate arv ning nende osatähtsus kogutööhõives ja teenindussektoris?

Kasutatavad andmed ja arvutusmeetod

Kultuuritöötajate arv ja hõivatute koguarv.

Osatähtsuse saamiseks tuleb kultuuritöötajate arv jagada hõivatute koguarvuga ja korrutada sajaga.

Andmeallikas ja andmekogumismeetod

Eesti tööjõu-uuring; valikuuring

Andmete tõlgendus

Kultuuritöötajate arvu ja osatähtsuse kasv kogutööhõives näitab vajadust nendes ametites olevate töötajate järele. Ühtlasi on see loominguilise tegevuse väljundi kasvu ja mitmekesisustumise, aga ka

kultuuritoodete ja -teenuste kättesaadavaks tegemise ja säilitamise eeldus ehk tänu kultuuritöötajate arvu kasvule pakutakse rohkem ja mitmekesisemaid kultuuritooteid ja -teenuseid ning need on elanikele ka paremini kättesaadavad. Peale üldise majanduskasvu ja -kliima võivad kultuuritöötajate hõivet mõjutada ka regulatsioonid ja seadusemuudatused, muutused kultuuri rahastamises, uute kultuuriasutuste avamine ja muud võimalikud tegurid (nt kultuurikaupade maksumäärade muudatused, muutused elanikkonna ostujõus, elanike haridustasemes jne).

Tegemist on valikuuringu tulemustel põhineva arvestusliku laiendusega Eesti 15–74-aastasele elanikkonnale. Näitajat võidakse edaspidi täpsustada rahvastikku puudutavate uuenenud andmete, näiteks täpsema rahvaarvu põhjal.

Olukord Eestis aastatel 2000–2010

2010. aastal oli Eestis ligi 21 500 kultuuritöötajat. Võrreldes 2000. aastaga on nende arv vähenenud üle 4000 võrra. Aastate 2000–2010 kõrgseis oli nagu ka kogu kultuuritööhõive puhul 2007. aastal (ligi 28 000 inimest) ja madalseis 2009. aastal (alla 20 000 inimese). Erinevalt kogu kultuuritööhõivest oli kultuuritöötajate hõives ka märgatav langus ajavahemikul 2000–2004. Kultuuritöötajate arv kahanes sel ajavahemikul ligi 4000 võrra.

Pärast 2009. aastat on kultuuritöötajate arv jällegi suurenenud – peaaegu 2000 võrra. Kui majanduskriisi ajal vähenes kultuuritöötajate osatähtsus kogutööhõives ja teenindussektori hõives suhteliselt järsku, on see alates 2009. aastast jälle suurenenud, mis tähendab, et pärast majanduskriisi on kultuuritöötajate arv taastunud veidi kiiremini kui teiste töötajate oma.

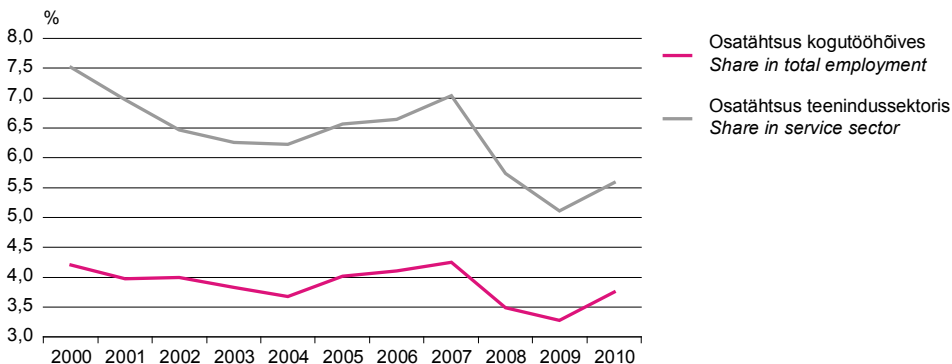
Joonis 4. Kultuuritöötajad, 2000–2010

Figure 4. Culturally employed persons, 2000–2010

Joonis 5. Kultuuritöötajate osatähtsus teenindussektoris ja kogutööhõives, 2000–2010

Figure 5. Share of culturally employed persons in service sector and in total employment, 2000–2010

2.3. Kultuurisektori tööhõive

Definitsioon

Kultuurisektoris tööga hõivatud on need vähemalt 15-aastased elanikud, kes uuringunädalal töötasid mõnes kultuurisektori ettevõttes või organisatsioonis vähemalt ühe tunni ja said selle eest tasu palgatöötaja, ettevõtja või vabakutselisena, töötasid otsese tasuta pereettevõttes või oma talus või kellel oli töökoht kultuurisektoris, aga kes ajutiselt ei töötanud. Kultuurisektoris hõivatud on nii kultuuritöötajad kui ka kultuurisektoris töötavad muud töötajad (nt koristajad, turvatöötajad jms). Nende hulka ei ole arvestatud inimesi, kes tegid kultuuritööd põhitöö kõrvalt.

Kultuurisektori eristamise aluseks on kultuuritegevusalade loend ESSnet Culture'i meetodika ja Eesti majandustegevusalade klassifikaatori (EMTAK) põhjal (vt lk 19 tabel 1).

Eesmärk

Võrrelda kultuurisektoris töötavate inimeste arvu hõivatute koguarvuga. Võrrelda Eesti kultuurisektori tööhõivet teiste Euroopa riikide sama näitajaga. Jälgida aastate jooksul kultuurisektori töötajate arvu ja osatähtsuse muutusi.

Uurimisküsimus

Kui suur on kultuurisektoris töötavate inimeste arv ning nende osatähtsus kogutööhõives ja teenindussektoris?

Kasutatavad andmed ja arvutusmeetod

Kultuurisektoris töötavate inimeste arv ja hõivatute koguarv.

Osatähtsuse saamiseks tuleb kultuurisektoris töötavate inimeste arv jagada hõivatute koguarvuga ja korrutada sajaga.

Andmeallikas ja andmekogumismeetod

Eesti tööjõu-uuring; valikuuring

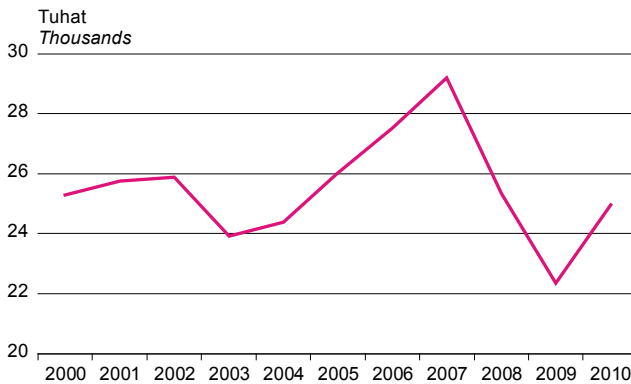
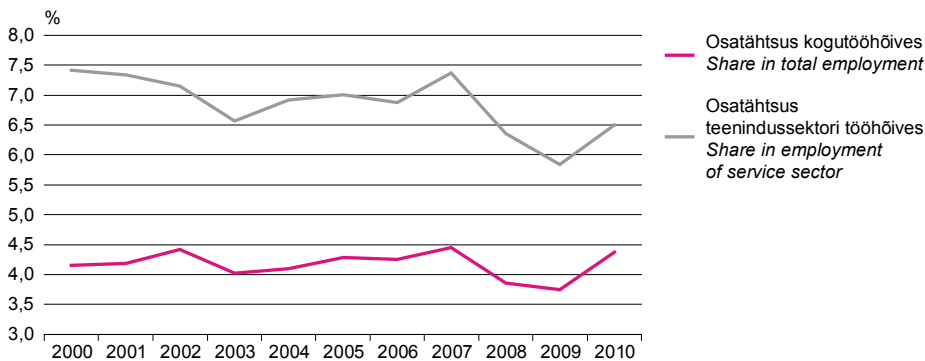
Andmete tõlgendus

Kultuurisektoris töötavate inimeste arvu ja osatähtsuse kasv kogutööhõives näitab vajadust selle sektori ettevõtete ja organisatsioonide pakutatavate teenuste ja toodete järele. Ühtlasi on see eeldus kultuurisektori ettevõtete ja organisatsioonide loominguulise tegevuse väljundi kasvuks ja mitmekesistumiseks, aga ka kultuurisektorit puudutavate kultuuritoodete ja -teenuste kättesaadavaks tegemiseks ja säilitamiseks. Peale üldise majanduskasvu ja -kliima võivad kultuurisektori tööhõivet mõjutada ka regulatsioonid ja seadusemuudatused, muutused kultuuri rahastamises, uute kultuuri-asutuste avamine ja muud võimalikud tegurid (nt kultuurikaupade maksumäärade muudatused, muutused elanikkonna ostujõus, elanike haridustasemes jne).

Tegemist on valikuuringu tulemustel põhineva arvestusliku laiendusega Eesti 15–74-aastasele elanikkonnale. Näitajat võidakse edaspidi täpsustada rahvastikku puudutavate uuenenud andmete, näiteks täpsema rahvaarvu põhjal.

Olukord Eestis aastatel 2000–2010

2010. aastal oli kultuuri-asutustes ja -organisatsioonides tööl umbes 25 000 inimest ehk peaaegu sama palju kui 2000. aastal. Kultuurisektori töötajate arvu madalseis oli aastal 2003, kui sektoris töötas 24 000 inimest, ja aastal 2009, kui seal töötas veidi üle 22 000 inimese. Majanduskriisieelsel ajal kasvas kultuurisektoris hõivatute arv aga koguni 30 000 lähedale.

Joonis 6. Kultuurisektori tööhõive, 2000–2010*Figure 6. Employment in the cultural sector, 2000–2010***Joonis 7. Kultuurisektori osatähtsus kogutööhõives ja teenindussektori tööhõives, 2000–2010***Figure 7. Share of cultural sector in total employment and in employment of service sector, 2000–2010***2.4. Kultuurisektori isemajandavate üksuste tööhõive****Definitsioon**

Kultuurisektori isemajandavad üksused on ettevõtted ja organisatsioonid, kelle eelarve ei olene riigi ja kohaliku omavalitsuse rahastamisest, vaid üksuse võimest ennast ise ära majandada. Tegelikult on need peamiselt äriühingud ja üksikettevõtjad, kes suure tõenäosusega ei saa lisaraha dotatsioonide või toetustena. Teatava reservatsiooniga võib seda näitajat vaadata kui turule orienteeritud üksuste osa kultuuritööhõives. Turule orienteeritud üksused on ESA (European System of Accounts) definitsiooni järgi üksused, kes teenivad vähemalt 50% tuludest oma teenuste või toodete müügist.

Kultuurisektoris hõivatud on vähemalt 15-aastased elanikud, kes uuringunädalal töötasid mõnes kultuurisektori ettevõttes või organisatsioonis vähemalt ühe tunni ja said selle eest tasu palgatöötaja, ettevõtja või vabakutselisena, töötasid otsese tasuta pereettevõttes või oma talus või kellel oli töökoht kultuurisektoris, aga kes ajutiselt ei töötanud. Kultuurisektoris hõivatud on nii kultuuritöötajad kui ka kultuurisektoris töötavad muud töötajad (nt koristajad, turvatöötajad jms). Nende hulka ei ole arvestatud inimesi, kes tegid kultuuritööd põhitöö kõrvalt.

Lisanäitajana leitav (kõigi) isemajandavate üksuste kultuuritööhõive hõlmab nii kultuurisektorit kui ka neid ettevõtteid ja organisatsioone väljaspool kultuurisektorit, milles on mõni kultuuritöötaja, ehk kogu kultuuritööhõivet isemajandavates üksustes.

Eesmärk

Võrrelda kultuurisektori isemajandavates üksustes töötavate inimeste arvu kogutööhõive ja teenindussektori omaga ning teiste Euroopa riikide sama näitajaga. Jälgida aastate jooksul kultuurisektori isemajandavate üksuste töötajate osatähtsuse muutust.

Uurimisküsimus

Kui suur on kultuurisektori isemajandavates üksustes töötavate inimeste arv ning nende osatähtsus kogutööhõives ja teenindussektoris?

Kasutatavad andmed ja arvutusmeetod

Kultuurisektori isemajandavates üksustes töötavate inimeste arv, isemajandavates üksustes töötavate inimeste arv kogu kultuuritööhõives, teenindussektoris tööga hõivatute arv ja hõivatute koguarv.

Osatähtsuse saamiseks tuleb kultuurisektori (või kogu kultuuritööhõive) isemajandavates üksustes töötavate inimeste arv jagada kas teenindussektoris hõivatute või hõivatute koguarvuga ja korrutada sajaga.

Andmeallikas ja andmekogumismeetod

Eesti tööjõu-uuring; valikuuring

Andmete tõlgendus

Kuigi kultuuriettevõtteid ja -organisatsioone tuleks pigem võtta kui kultuuriväärtuste kandjaid, arendajaid ja säilitajaid, aga samuti vaadata elanike heaolu, harituse, identiteedi ja muude sotsiaalsete dimensioonide kontekstis, käib kultuuritegevustega kaasas ka majandustegevus. Kõnealune näitaja toob kultuurisektorist välja selle osa, mis on majandustegevuse poolest olulisem. Tegemist on nende üksuste töötajatega, kes pakuvad tooteid ja teenuseid, mis võimaldavad neil ka märkimisväärset toetust saamata end ära majandada.

Kultuurisektori ja kogu kultuuritööhõive isemajandavates üksustes töötavate inimeste arvu ja osatähtsuse kasv kogutööhõives näitab nõudlust nende ettevõtete ja organisatsioonide pakutavate teenuste ja toodete järele, aga ka nende üksuste võimet oma tooteid ja teenuseid müüa. Peale üldise majanduskasvu ja ettevõtluskliima võivad kultuurisektori isemajandavaid üksusi mõjutada ka regulatsioonid ja seadusemuudatused ning muud võimalikud tegurid (nt kultuurikaupade maksimumäärade muudatused, muutused elanikkonna ostujõus, elanike haridustasemes jne).

Töötajate arvu kasv nendes üksustes viitab sellele, et on vajadus nende üksuste pakutavate toodete ja teenuste järele ning samal ajal on ka vajalik ja võimalik palgata uusi töötajaid, kes aitaksid neid tooteid ja teenuseid kättesaadavaks teha ja kultuurihuvilistele pakkuda.

Tegemist on valikuuringu tulemustel põhineva arvestusliku laiendusega Eesti 15–74-aastasele elanikkonnale. Näitajat võidakse edaspidi täpsustada rahvastikku puudutavate uuenenud andmete, näiteks täpsema rahvaarvu põhjal.

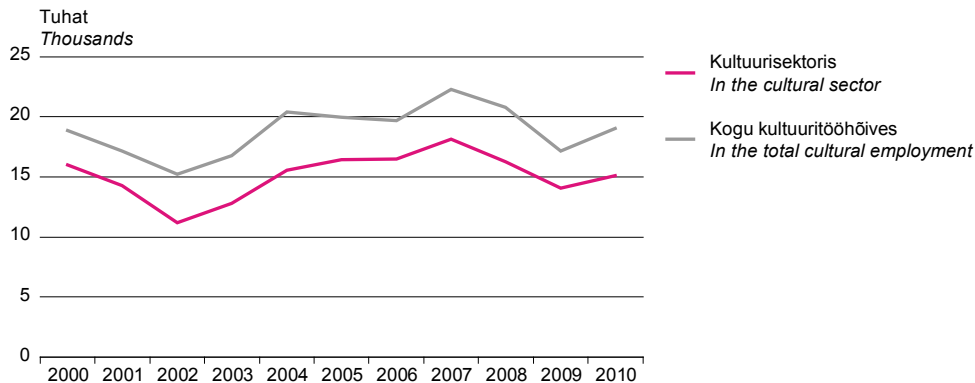
Olukord Eestis aastatel 2000–2010

Kultuurisektori isemajandavates üksustes oli 2010. aastal hõivatud veidi üle 15 000 inimese, mis on ka kümnendi keskmine näitaja. Võrreldes 2000. aasta näitajaga (16 000 inimest) on see arv veidi vähenenud. Väljapoole kultuurisektorit jääb keskmiselt 3700 isemajandavates üksustes töötavat kultuuritöötajat.

Isemajandavate üksuste tööhõive madalseis jääb erinevalt teiste kultuuritööhõive näitajate omast 2000. aastate esimesse poole.

Joonis 8. Isemajandavate üksuste töötajad kultuurisektoris ja kogu kultuuritööhõives, 2000–2010

Figure 8. Employees of the profit-oriented enterprises and organisations in the cultural sector and in the total cultural employment, 2000–2010

Joonis 9. Kultuurisektori ja kogu kultuuritööhõive isemajandavate üksuste osatähtsus kogutööhõives, 2000–2010

Figure 9. Share of the profit-oriented enterprises and organisations of the cultural sector and of the total cultural employment in the total employment, 2000–2010

Joonis 10. Kultuurisektori ja kogu kultuuritööhõive isemajandavate üksuste osatähtsus teenindussektori tööhõives, 2000–2010

Figure 10. Share of the profit-oriented enterprises and organisations of the cultural sector and of the total cultural employment in the service sector's employment, 2000–2010

2.5. Kultuuritöötajate osatähtsus kultuurisektoris

Definitsioon

Kultuuritöötajad on need, kes töötavad kultuurisektoris mõnel kultuuriametil, mis on kirjas ISCO klassifikaatoril põhinevas ESSnet Culture'i kultuuritööhõive metoodika kultuuriametite loendis. Peale kultuuritöötajate on kultuurisektoris ka muid töötajaid, nt koristajad ja turvatöötajad.

Kultuurisektori kultuuritöötajad on need vähemalt 15-aastased elanikud, kes töötasid uuringunädalal kultuurisektoris mõnel kultuuriametil vähemalt ühe tunni ja said selle eest tasu palgatöötajana, ettevõtjana või vabakutselisena, töötasid otsese tasuta pereettevõttes või oma talus või kellel oli töökoht kultuurisektoris mõnel kultuuriametil, aga kes ajutiselt ei töötanud. Nende hulka ei ole arvestatud inimesi, kes tegid kultuuritööd põhitöö kõrvalt.

Eesmärk

Võrrelda kultuurisektori kultuuritöötajate arvu kultuurisektori töötajate koguarvuga. Võrrelda kultuurisektori kultuuritöötajate osatähtsust teiste Euroopa riikide sama näitajaga. Jälgida aastate jooksul kultuurisektori kultuuritöötajate osatähtsuse muutusi.

Uurimisküsimus

Kui suur on kultuuritöötajate arv ja osatähtsus kultuurisektoris?

Kasutatavad andmed ja arvutusmeetod

Kultuurisektori kultuuritöötajate arv ja kultuurisektori töötajate koguarv.

Osatähtsuse saamiseks tuleb kultuurisektori kultuuritöötajate arv jagada kultuurisektori töötajate koguarvuga ja korrutada sajaga.

Andmeallikas ja andmekogumismeetod

Eesti tööjõu-uuring; valikuuring

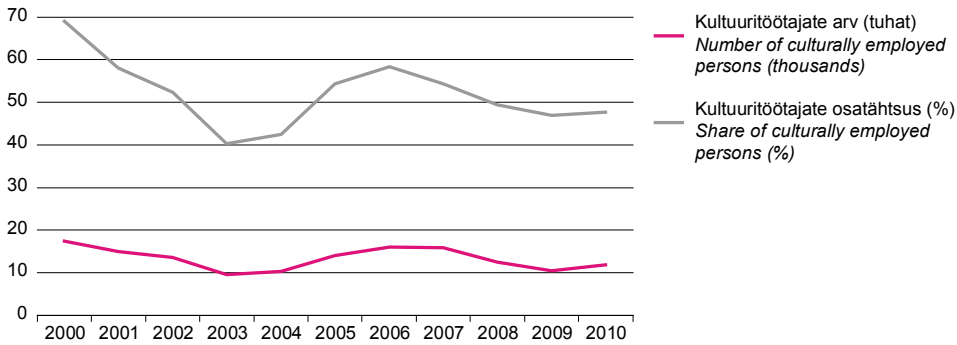
Andmete tõlgendus

Kultuurisektoris kultuuriameti pidavad inimesed on need, kes tegelevad kultuurisektori töö sisulise poolega. Muude ametite esindajad kultuurisektoris on vajalikud tehniliste tööde tegemiseks ja vajalike töötingimuste tagamiseks, aga ka näiteks tarbijate teenindamiseks, nagu see on omane ka paljudele teistele sektoritele väljaspool kultuurisektorit. Sobivateks töötingimusteks on vajalik kultuurisektori kultuuri- ja muude töötajate vaheline tasakaal. Muude töötajate osatähtsuse liigne vähenemine tähendab, et nende töö peavad ära tegema näiteks loominguilised töötajad, ja see vähendab aega, mille jooksul loominguilised töötajad saavad keskenduda oma põhiülesannetele. Kultuuritöötajate kui sisulise töö tegijate osatähtsuse ülemäärane vähenemine tähendab seda, et keskendutakse rohkem olemasolevate kultuuritoodete ja -teenuste müümisele või levitamisele ja vähem jõuab avalikkuse ette värsket loomingut. Kultuurisektori valdkonniti võib kultuuritöötajate ja teiste töötajate loomulik tasakaal erineda.

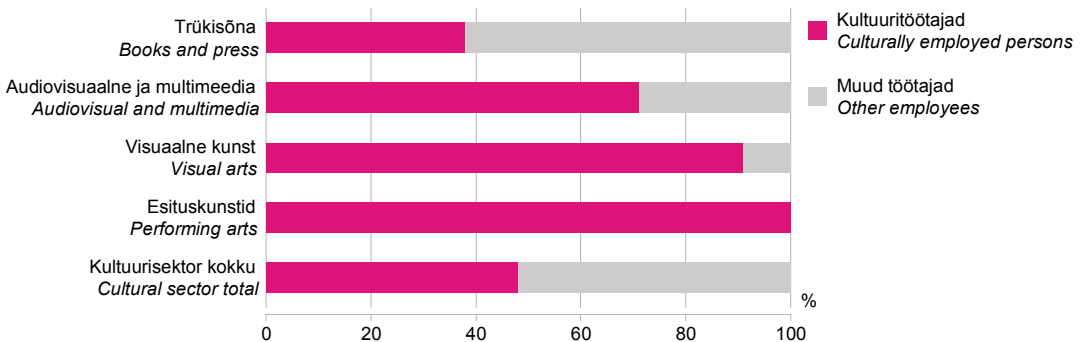
Tegemist on valikuuringu tulemustel põhineva arvestusliku laiendusega Eesti 15–74-aastasele elanikkonnale. Näitajat võidakse edaspidi täpsustada rahvastikku puudutavate uuenenud andmete, näiteks täpsema rahvaarvu põhjal.

Olukord Eestis aastatel 2000–2010

2010. aastal töötas kultuurisektoris ligi 12 000 kultuuritöötajat ja nende osatähtsus kultuurisektoris oli 48%. 2000. aastal töötas kultuurisektoris 17 000 kultuuritöötajat ja nende osatähtsus oli 69%. Kuigi võiks oletada, et kultuurisektoris on kultuuritöötajatel teiste töötajate ees mõningane eelis oma töökohta säilitada, siis joonisel nr 11 selgub, et kui sektor üldiselt kahaneb, siis kahaneb märgatavalt ka kultuuritöötajate osatähtsus kultuurisektoris. Keskmise kultuuritöötajate arv kultuurisektoris aastatel 2000–2010 oli 13 000 ja nende keskmine osatähtsus 52%. Kuigi kultuuritöötajate ja teiste töötajate optimaalset, heaks tööks vajalikku vahekorda on statistiliste andmete põhjal raske öelda, tundub, et selle loomulik tasakaal ehk osatähtsuse keskmine näitaja jääb ka aegreala pikenedes vahekorra 50 : 50 lähedale.

Joonis 11. Kultuuritöötajate arv ja osatähtsus kultuurisektoris, 2000–2010*Figure 11. Number and share of culturally employed persons in the cultural sector, 2000–2010*

Järgmisel joonisel on esitatud mõned kultuuritöötajate osatähtsused mõnedes kultuurivaldkondades aastal 2010. Kuna tegemist on valikuuringuga ja valdkonniti on vastajaid suhteliselt vähe, tuleb arvestada ka mõningase statistilise veaga. Näiteks kultuuritöötajate 100% osatähtsus esituskunstide puhul ei tähenda seda, et teatrites ei töötaks muude ametite esindajaid üldse, vaid et nad on mitmesugustel põhjustel jäänud küsitletavate hulgast välja. Tänapäeval on levinud ka see, et mõningaid teenuseid, näiteks koristus- ja turvateenuseid, ostetakse sisse. See omakorda tähendab, et kuigi neid ameteid pidavad inimesed töötavad näiteks teatri- või kontserdisaalis, siis kultuurisektori töötajate hulka neid ei arvestata, sest tööjõu-uuringus ei saa eristada seda, kas näiteks turvafirmas töötav inimene teeb oma tööd kaupluses või teatris. Praegu ei ole kultuuritööhõive statistikas ka selliseid reegleid, mis kaasaksid sellesse teiste majandustegevusalade lepingulisi partnereid. Kui edaspidi on võimalik neid eristada, siis tuleks neid käsitleda seotud tegevustena. Seda ei tohi segi ajada kultuuri kõrvalmõjudega, mis tähendab kultuuri mõju tegevusaladele, mis ei ole lepingutega seotud.

Joonis 12. Kultuuritöötajate osatähtsus kultuurisektoris valdkonna järgi, 2010*Figure 12. Share of culturally employed persons by cultural domain, 2010*

2.6. Kultuuritöötajate osatähtsus kultuurisektori isemajandavates ettevõtetes ja organisatsioonides

Definitsioon

Kultuuritöötajad on need, kes töötavad kultuurisektoris mõnel kultuuriametil vastavalt ESSnet Culture'i kultuuritööhõive metoodika kultuuriametite loendile ISCO klassifikaatori järgi. Peale selle töötavad nad kultuurisektori isemajandavates üksustes, mitte riigi- või kohalike omavalitsuste eelarvelistes asutustes.

Kultuurisektori isemajandavates ettevõtete ja organisatsioonide kultuuritöötajad on need vähemalt 15-aastased elanikud, kes uuringunädalal töötasid kultuurisektori isemajandavates üksustes mõnel kultuuriametil vähemalt ühe tunni ja said selle eest tasu palgatöötaja, ettevõtja või vabakutselisena, töötasid otsese tasuta pereettevõttes või oma talus või kellel oli töökoht mõnes kultuurisektori isemajandavas üksuses, aga kes ajutiselt ei töötanud. Nende hulka ei ole arvestatud inimesi, kes tegid kultuuritööd põhitöö kõrvalt.

Eesmärk

Võrrelda kultuurisektori isemajandavate üksuste kultuuritöötajate arvu sektori töötajate koguarvuga. Võrrelda kultuurisektori isemajandavate üksuste kultuuritöötajate osatähtsust kultuurisektori isemajandavate üksuste hulgas teiste Euroopa riikide sama näitajaga. Jälgida aastate jooksul kultuurisektori isemajandavate üksuste kultuuritöötajate osatähtsuse muutusi.

Uurimisküsimus

Kui suur on kultuuritöötajate arv ja osatähtsus kultuurisektori isemajandavates üksustes?

Kasutatavad andmed ja arvutusmeetod

Kultuurisektori isemajandavate üksuste kultuuritöötajate arv, kultuurisektori kultuuritöötajate koguarv ja kultuurisektori töötajate koguarv.

Osatähtsuse saamiseks tuleb kultuurisektori isemajandavate üksuste kultuuritöötajate arv jagada kultuurisektori töötajate koguarvuga ja korrutada sajaga.

Andmeallikas ja andmekogumismetod

Eesti tööjõu-uuring; valikuuring

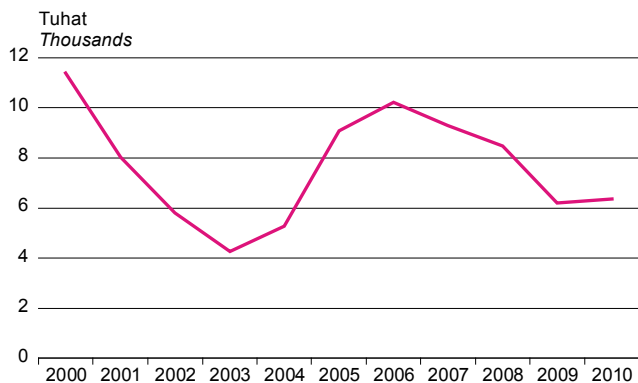
Andmete tõlgendus

Kultuurisektori isemajandavates üksustes kultuuriametitel töötavate inimeste arv ja osatähtsus näitab nende inimeste osa kultuurisektori majanduslikult tähenduslikumas osas. Nii nagu kultuuritöötajatel kultuurisektoris üldse on siinkohal tähtis tasakaal sisulise töö tegijate ja toetavate tegevustega töötajate vahel. Sobiv vahekord võib valdkonniti erineda. Ülemäärane kaldumine ühele või teisele poole vähendab nende üksuste võimekust pakkuda huvilistele oma tooteid ja teenuseid. Loominguliste töötajate arvu vähenemine tähendab üldjoontes uute pakutavate toodete ja teenuste hulga vähenemist ja toetavate töötajate arvu vähenemine tähendab kehvemaid võimalusi neid tooteid ja teenuseid tarbijateni tuua.

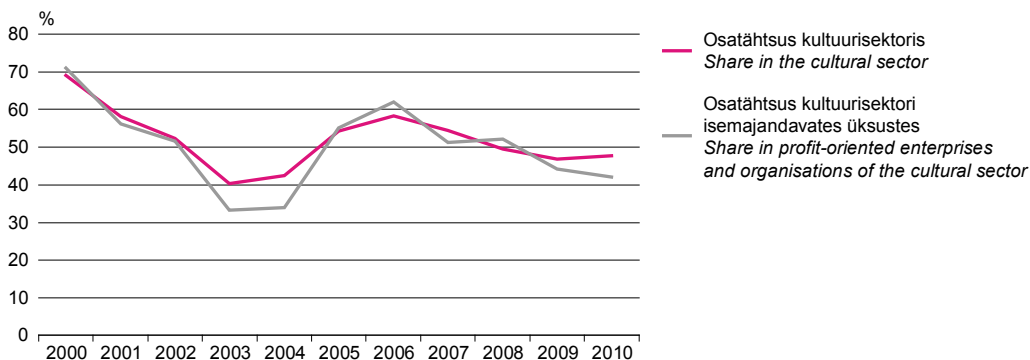
Tegemist on valikuuringu tulemustel põhineva arvestusliku laiendusega Eesti 15–74-aastasele elanikkonnale. Näitajat võidakse edaspidi täpsustada rahvastikku puudutavate uuenenud andmete, näiteks täpsema rahvaarvu põhjal.

Olukord Eestis aastatel 2000–2010

2010. aastal töötas Eestis kultuurisektori isemajandavates üksustes ligi 6400 kultuuritöötajat. Võrreldes 2000. aastate keskmisega on seda üle 1000 võrra vähem. Kultuuritöötajate arv oli kultuurisektori isemajandavates üksustes suur aastatuhande vahetusel ja aastal 2006, kui see ületas 10 000 piiri. Madalseis jäi aastatesse 2002–2004 ja majanduskriisi põhja, aastasse 2009.

Joonis 13. Kultuuritöötajad kultuurisektori isemajandavates üksustes, 2000–2010*Figure 13. Culturally employed persons in profit-oriented units of the cultural sector, 2000–2010*

Kultuuritöötajate osatähtsus kultuurisektori isemajandavates üksustes oli aastatel 2000–2010 üldjoontes samasuguste muutustega nagu kultuuritöötajate puhul kultuurisektoris üldiselt. Esimeste puhul on olnud ainult veidi suuremad kõikumised, mis võivad olla tingitud nende väiksemast arvust, mistõttu vähemate töötajate lisandumine või liikumine mujale võib tekitada suuremaid muutusi.

Joonis 14. Kultuuritöötajate osatähtsus kultuurisektori isemajandavates üksustes ja kogu kultuurisektoris, 2000–2010*Figure 14. Share of culturally employed persons in profit-oriented enterprises and organisations of the cultural sector and in the entire cultural sector, 2000–2010*

Isemajandavate üksuste kultuuritöötajate osatähtsuses on samuti märgata suuremaid kõikumisi kui kultuuritöötajate osatähtsuses kogu kultuuritööhõives. Märkimisväärsem madalseis jäi jällegi aastatesse 2003 ja 2004, kui nende osatähtsus oli isegi alla 50%. Isemajandavates üksustes oli kultuuritöötajate kümnendi keskmine näitaja 60% ja kultuuritööhõives üldiselt 66%. Kultuurisektoris oli see näitaja umbes 50%. Üldises plaanis on kultuuritöötajate osatähtsus isemajandavates üksustes veidi väiksem kui eelarvelistes üksustes.

Joonis 15. Kultuuritöötajate osatähtsus kogu kultuuritööhõives ja kultuuritööhõive isemajandavates üksustes, 2000–2010

Figure 15. Share of culturally employed persons in total cultural employment and in profit-oriented enterprises and organisations, 2000–2010

2.7. Palgatöötajate osatähtsus kultuuritööhõives

Definitsioon

Kultuuritööhõive palgatöötajad on need, kellel on tööandja kas kultuurisektoris või mõnel kultuurialal väljaspool kultuurisektorit ja kes said selle tööandja juures tehtud töö eest palka. Mittepalgalsed töötajad kultuuritööhõives on need, kes tegutsesid ettevõtja või vabakutselisena või töötasid tasuta pereettevõttes või talus.

Kogu kultuuritööhõive hõlmab vähemalt 15-aastaseid elanikke, kes uuringunädalal töötasid kultuurisektoris või mõnel kultuuriametil väljaspool seda vähemalt ühe tunni ja said selle eest tasu palgatöötaja, ettevõtja või vabakutselisena, töötasid otsese tasuta pereettevõttes või oma talus või kellel oli töökoht kultuurisektoris või mõnel kultuurialal väljaspool kultuurisektorit, aga kes ajutiselt ei töötanud. Nende hulka ei ole arvestatud inimesi, kes tegid kultuuritööd põhitöö kõrvalt.

Eesmärk

Võrrelda palgatöötajate arvu kultuuritööhõives ja kogutööhõives. Võrrelda palgatöötajate osatähtsust kultuuritööhõives teiste Euroopa riikide sama näitajaga. Jälgida aastate jooksul palgatöötajate osatähtsuse muutusi kultuuritööhõives.

Uurimisküsimus

Kui suur on kultuuritööhõives olevate palgatöötajate arv ja osatähtsus võrreldes palgatöötajate osatähtsusega kogutööhõives?

Kasutatavad andmed ja arvutusmeetod

Kultuuritööhõives olevate palgatöötajate arv ja kultuuritööhõives olevate töötajate koguarv.

Osatähtsuse saamiseks tuleb kultuuritööhõives olevate palgatöötajate arv jagada kultuuritööhõives olevate töötajate koguarvuga ja korrutada sajaga.

Andmeallikas ja andmekogumismeetod

Eesti tööjõu-uuring; valikuuring

Andmete tõlgendus

Palgatöötajate arv on oluline näitaja, kui vaatluse all on tegevused, mis pakuvad inimestele töökohti siis, kui tööpuudus on suur. Teisest küljest näitab palgatöötajate arv tööandjate võimalusi ja vajadusi enda alluvusse töötajaid võtta. Kultuurisektori palgatöötajad võivad olla nii kultuuri- kui ka muud töötajad. Väljaspool kultuurisektorit on arvestatud ainult kultuuritöötajaid, kes töötavad mõne teise tööandja juures. Seega on kultuuritööhõives palgatöökohti nii kitsaste oskustega kultuuritöötajatele kui ka laiemate oskustega muudele töötajatele, mistõttu kultuuritööhõivel on üldises tööhõives oluline osa. Palgatöötajate arvu kultuuritööhõives mõjutavad riigi üldine majanduslik seisund ning kaudselt elanike soov ja majanduslikud võimalused kultuurikaupu ja -teenuseid tarbida. Palgatöötajate arvu võivad mõjutada ka näiteks head tingimused ettevõtlusega tegelemiseks või vabakutselisena tegutsemiseks. Kuna palgatöötajatele on vastukaaluks ettevõtlusega tegelejad ja vabakutselised (pereettevõtjad ja talunikke on kultuuritööhõives suhteliselt vähe), näitab see ka soovi töötada vabakutselise või ettevõtjana.

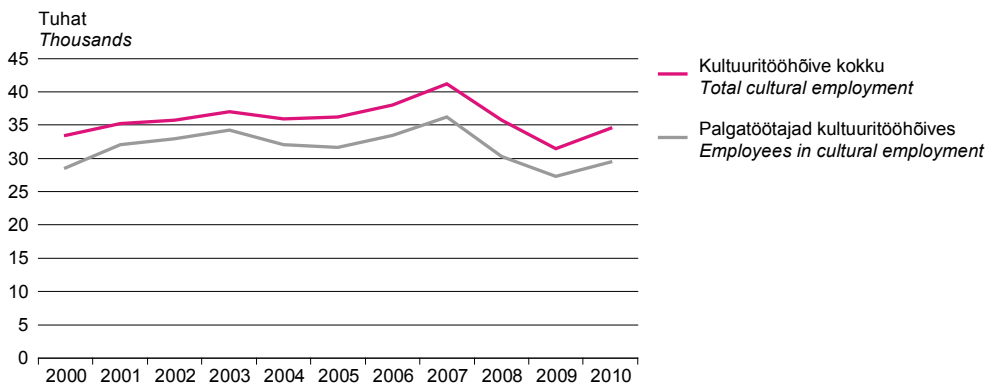
Tegemist on valikuuringu tulemustel põhineva arvestusliku laiendusega Eesti 15–74-aastasele elanikkonnale. Näitajat võidakse edaspidi täpsustada rahvastikku puudutavate uuenenud andmete, näiteks täpsema rahvaarvu põhjal.

Olukord Eestis aastatel 2000–2010

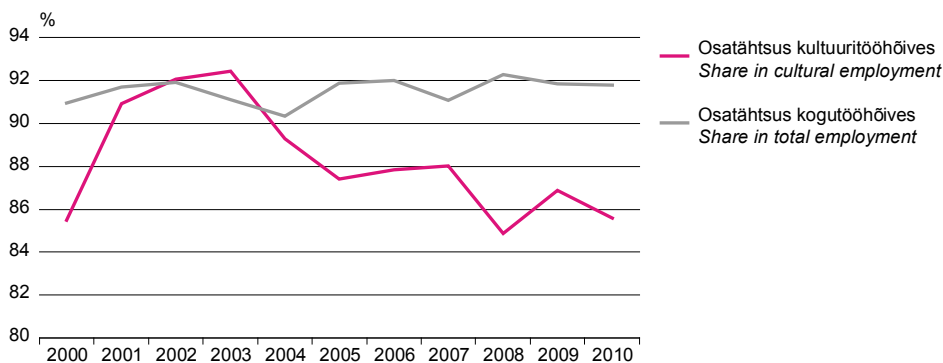
Palgatöötajaid oli aastatel 2000–2010 kultuuritööhõives keskmiselt 32 000. Töötajate koguarv kultuuritööhõives oli sellest tavaliselt 3000–5000 võrra suurem ehk keskmiselt 36 000. Aastal 2000 oli kultuuritööhõives palgatöötajaid 29 000 ja aastal 2010 ligi 32 000.

Joonis 16. Palgatöötajate arv ja töötajate koguarv kultuuritööhõives, 2000–2010

Figure 16. Number of employees and total number of persons employed in the cultural employment, 2000–2010

Kui palgatöötajate osatähtsus kogutööhõives on muutunud suhteliselt vähe ja jäänud tavaliselt 91% ja 92% vahele, siis kultuuritööhõives on palgatöötajate osatähtsuse kõikumised olnud suuremad, jäädes ajavahemikus 2000–2010 85% ja 92% vahele. Palgatöötajate osatähtsus kultuuritööhõives on keskmiselt 88%, mis on üldisest kultuuritööhõivest umbes 2,5% võrra väiksem. See tähendab, et siin on vabakutselistel ja ettevõtlusega tegelejatel osatähtsus selle võrra suurem.

Joonis 17. Palgatöötajate osatähtsus kultuuritööhõives ja kogutööhõives, 2000–2010*Figure 17. Share of employees in cultural employment and in total employment, 2000–2010*

2.8. Ajutise lepinguga töötajad kultuuritööhõives

Definitsioon

Ajutise lepinguga on kultuuritööhõives kõik need töötajad, kes ei ole tööandja juures tööl tähtajatu töölepinguga või ei ole hõivatud teenistuslepinguga, sealhulgas avalikus teenistuses olijad. Ajutise lepinguga võivad töötada need, kellel on kirjalik tähtajaline tööleping, töövõtuleping, käsundusleping, aga ka leping mõne tööjõudu rentiva firmaga või suuline kokkulepe.

Kogu kultuuritööhõive hõlmab vähemalt 15-aastaseid elanikke, kes uuringunädalal töötasid kultuuri-sektoris või mõnel kultuuriametil väljaspool seda vähemalt ühe tunni ja said selle eest tasu palgatöötaja, ettevõtja või vabakutselisena, töötasid otsese tasuta pereettevõttes või oma talus või kellel oli töökoht kultuurisektoris või mõnel kultuurialal väljaspool kultuurisektorit, aga kes ajutiselt ei töötanud. Nende hulka ei ole arvestatud inimesi, kes tegid kultuuritööd põhitöö kõrvalt.

Kultuurisektori määramise aluseks on majandustegevusalade loend ja kultuuritöötajate määramise aluseks kultuuriametite loend vastavalt ESSnet Culture'i metoodikale.

Eesmärk

Võrrelda ajutise lepinguga töötajate osatähtsust kultuuritööhõives kogutööhõive sama näitajaga ja ajutise lepinguga töötajate osatähtsust kultuuritööhõives teiste Euroopa riikide sama näitajaga. Jälgida aastate jooksul ajutise lepinguga töötajate osatähtsuse muutust kultuuritööhõives.

Uurimisküsimus

Kui suur on ajutise lepinguga töötajate arv kultuuritööhõives ning osatähtsus kultuuritööhõives ja kogutööhõives?

Kasutatavad andmed ja arvutusmeetod

Kultuuritööhõives olevate ajutise lepinguga töötajate arv ja kultuuritööhõives olevate töötajate koguarv.

Osatähtsuse saamiseks tuleb kultuuritööhõives olevate ajutise lepinguga töötajate arv jagada kultuuritööhõives olevate töötajate koguarvuga ja korrutada sajaga.

Andmeallikas ja andmekogumismeetod

Eesti tööjõu-uuring; valikuuring

Andmete tõlgendus

Ajutise lepinguga palgatakse töotajaid kas lühi- või tähtajaliste tööde tegemiseks, aga ka juhul, kui näiteks eelarveliste asutuste eelarves ei ole fikseeritud rahalisi vahendeid töötajate tähtajatuks palkamiseks, ent on vajadus teatavaid töid teha. Ühest küljest annab tähtajaliste lepingute kasutamine tööandjale rohkem paindlikkust oma tööjõuressurssi optimaalselt kasutada, teisest küljest annab tähtajatute lepingute kasutamine töötajatele rohkem kindlustunnet töö säilimise ja tuleviku suhtes. Ajutiste lepingute suur osatähtsus võib küll näidata vajadust töötajate järele, aga samal ajal näitab see ka lühemaajalist perspektiivi töö tegemisel, mis on tänapäeval sageli projektipõhiste tööde üks iseloomujooni. Tähtajatute töölepingute kasutamine viitab asutuse või organisatsiooni väljakujunenud töömeetoditele ja positsioonile oma tegutsemiskeskkonnas ning väljakujunenud iga-aastasele eelarvele. Ajutise lepinguga töötajate arvu kultuuritööhõives mõjutavad riigi üldine majanduslik seisund ning elanike soov ja majanduslikud võimalused kultuurikaupu ja -teenuseid tarbida, aga ka riigi üldised kultuuripoliitilised suunad, kuidas teatavaid kultuuriteenuseid elanikele kättesaadavaks teha või riigi (või piirkonna) kultuuri säilitada ja edendada.

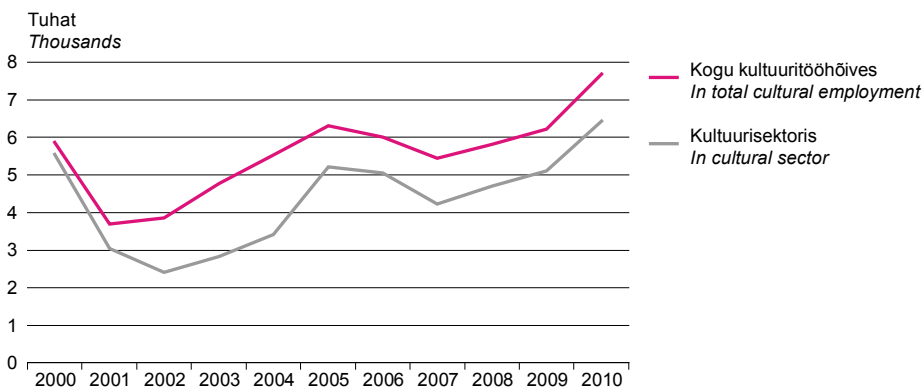
Tegemist on valikuuringu tulemustel põhineva arvestusliku laiendusega Eesti 15–74-aastasele elanikkonnale. Näitajat võidakse edaspidi täpsustada rahvastikku puudutavate uuenenud andmete, näiteks täpsema rahvaarvu põhjal.

Olukord Eestis aastatel 2000–2010

Ajutise lepinguga töotajaid oli aastatel 2000–2010 kultuuritööhõives keskmiselt 5600. Kultuurisektoris oli see näitaja veidi madalam – 4400. Üldiselt oli mõlemas jaotuses kümnendi teises pooles ajutise lepinguga töotajaid üle 1000 võrra rohkem, seega võib öelda, et pikemas perspektiivis näitab ajutise lepinguga töotajate arv kultuuritööhõives kasvu. Kõige väiksem oli ajutise lepinguga töotajate arv aastatel 2001–2002, kui neid oli kultuuritööhõives 3700 ja kultuurisektoris koguni alla 2500. Nende arv kahanes ka aastatel 2005–2007, kui üldine kultuuritööhõive oli juba mõnda aega suurenenud. Seega võib öelda, et ajutise lepinguga töotajate hulga vähenemine oli märk headest aegadest.

Joonis 18. Ajutise lepinguga töotajad kultuurisektoris ja kogu kultuuritööhõives, 2000–2010

Figure 18. Persons with temporary contract in the cultural sector and in total cultural employment, 2000–2010

Aastatel 2005–2007 vähenes ajutise lepinguga töotajate osatähtsus kultuuritööhõives märgatavalt: 17%-st 13%-ni, samal ajal kui kogutööhõives oli nende osatähtsus sel ajavahemikul stabiilselt umbes 12%. Seega reageerib kultuuritööhõive muutustele kiiremini ja paindlikumalt kui ülejäänud tööhõive. Ajutise lepinguga töotajate keskmine osatähtsus on kultuuritööhõives olnud ka veidi suurem kui kogutööhõives. Kultuuritööhõives oli aastatel 2000–2010 ajutise lepinguga töotajaid 16%, kogutööhõives 12%.

Joonis 19. Ajutise lepinguga töötajate osatähtsus kultuurisektoris, kultuuritööhõives ja kogutööhõives, 2000–2010

Figure 19. Share of persons with temporary contract in the cultural sector, cultural employment and total employment, 2000–2010

2.9. Kultuuritööhõive sooti

Definitsioon

Tööhõive sooti näitab meeste ja naiste arvu ja tasakaalu kultuuritööhõives. Osatähtsust väljendatakse ka ühe poole, näiteks naiste osatähtsuse esitamisega, samal ajal kui teine osa viitab vastaspoolele.

Kogu kultuuritööhõive hõlmab vähemalt 15-aastaseid elanikke, kes uuringunädalal töötasid kultuurisektoris või mõnel kultuuriametil väljaspool seda vähemalt ühe tunni ja said selle eest tasu palgatöötaja, ettevõtja või vabakutselisena, töötasid otsese tasuta pereettevõttes või oma talus või kellel oli töökoht kultuurisektoris või mõnel kultuurialal väljaspool kultuurisektorit, aga kes ajutiselt ei töötanud. Nende hulka ei ole arvestatud inimesi, kes tegid kultuuritööd põhitöö kõrvalt.

Eesmärk

Võrrelda meeste ja naiste osatähtsust kultuuritööhõives kogutööhõive sama näitajaga. Võrrelda meeste ja naiste osatähtsust kultuuritööhõives teiste Euroopa riikide sama näitajaga. Jälgida aastate jooksul meeste ja naiste osatähtsuse muutusi kultuuritööhõives.

Uurimisküsimus

Kui suur on meeste ja naiste arv kultuuritööhõives? Kui suur on meeste ja naiste osatähtsus kultuuritööhõives võrreldes nende osatähtsusega kogutööhõives?

Kasutatavad andmed ja arvutusmeetod

Kultuuritööhõives olevate meeste ja naiste arv ning kultuuritööhõives olevate inimeste koguarv.

Meeste ja naiste osatähtsuse leidmiseks tuleb kummagi arv jagada kultuuritööhõives olevate inimeste koguarvuga ja korrutada sajaga.

Andmeallikas ja andmekogumismeetod

Eesti tööjõu-uuring; valikuuring

Andmete tõlgendus

Meeste ja naiste osatähtsus kultuuritööhõives näitab, milline on kultuuritööhõive mõju soolisele tasakaalule kogutööhõives. Kultuuritarbijate, aga ka -harrastajate seas on üldjuhul suurem naiste

osatahtsus. Ka kultuuritööhõives on naisi rohkem kui mehi ja seda saab pidada loomulikuks statistiliseks tõsiasiaks.

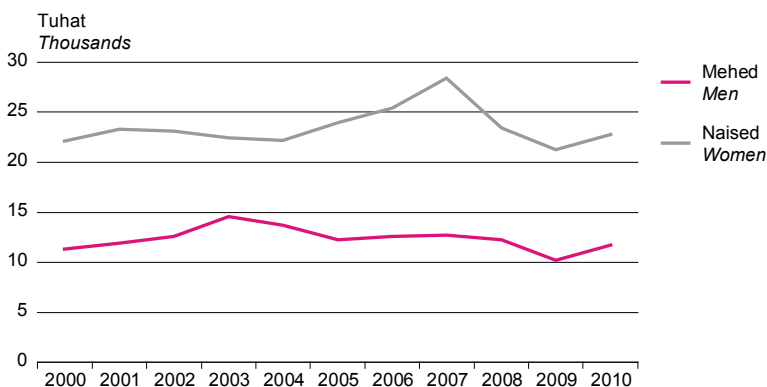
Tegemist on valikuuringu tulemustel põhineva arvestusliku laiendusega Eesti 15–74-aastasele elanikkonnale. Näitajat võidakse edaspidi täpsustada rahvastikku puudutavate uuenenud andmete, näiteks täpsema rahvaarvu põhjal.

Olukord Eestis aastatel 2000–2010

Ajavahemikus 2000–2010 oli kultuuritööhõives keskmiselt 12 000 meest ja 24 000 naist, mis teeb üldjoontes kaks naist ühe mehe kohta. Kui naiste arv aastatel 2004–2007 kasvas, siis meeste arv püsis kogu kümnendi jooksul stabiilsena. Meeste arv kultuuritööhõives jõudis madalseisu aastal 2009, kui neid oli umbes 10 000. Naiste arv kultuuritööhõives oli sel ajal samuti kümnendi väikseim, aga see oli üle 21 000. Aastatel 2000–2004 kasvas naiste arv märgatavalt, küündides 2007. aastal koguni üle 28 000, samal ajal kui meeste arv oli endiselt alla 13 000.

Joonis 20. Mehed ja naised kultuuritööhõives, 2000–2010

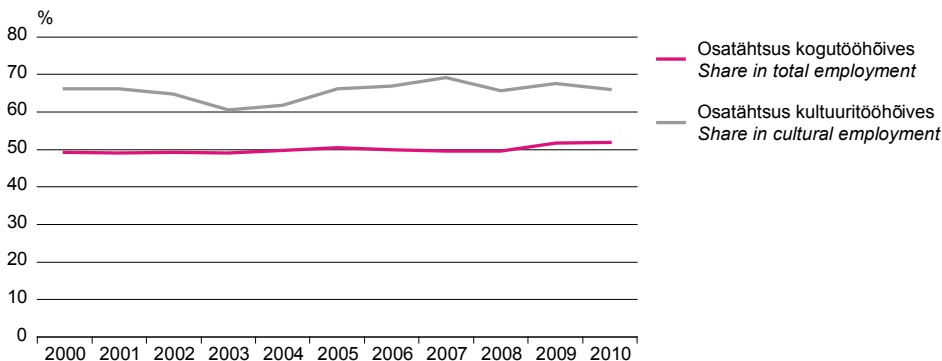
Figure 20. Men and women in cultural employment, 2000–2010

Kui naiste osatähtsus kogutööhõives on pigem püsinud 50% lähedal, siis kultuuritööhõives on see kõikunud 60%-st 70%-ni. Kõige väiksem oli naiste osatähtsus kultuuritööhõives 2003. aastal – veidi üle 60% – ja kõige suurem 2007. aastal – 69%. Meeste osatähtsus oli suurim aastal 2003, kui neid oli kultuuritööhõives üle 39%, ja väikseim aastal 2009, kui neid oli alla 33%.

Joonis 21. Naiste osatähtsus kultuuritööhõives ja kogutööhõives, 2000–2010

Figure 21. Share of women in cultural employment and total employment, 2000–2010

2.10. Kolmanda taseme haridusega töötajate osatähtsus kultuuritööhõives

Definitsioon

Kolmanda taseme haridusega on töötajad, kellel on kõrgharidus või üldkeskharidusjärgne keskeriharidus.

Kogu kultuuritööhõive hõlmab vähemalt 15-aastaseid elanikke, kes uuringunädalal töötasid kultuurisektoris või mõnel kultuuriametil väljaspool seda vähemalt ühe tunni ja said selle eest tasu palgataotajana, ettevõtjana või vabakutselisena, töötasid otsese tasuta pereettevõttes või oma talus või kellel oli töökoht kultuurisektoris või mõnel kultuurialal väljaspool kultuurisektorit, aga kes ajutiselt ei töötanud. Nende hulka ei ole arvestatud inimesi, kes tegid kultuuritööd põhitöö kõrvalt.

Eesmärk

Võrrelda kolmanda taseme haridusega töötajate osatähtsust kultuuritööhõives nende osatähtsusega kogutööhõives. Võrrelda kolmanda taseme haridusega töötajate osatähtsust kultuuritööhõives teiste Euroopa riikide sama näitajaga. Jälgida aastate jooksul kolmanda taseme haridusega töötajate osatähtsuse muutusi kultuuritööhõives.

Uurimisküsimus

Kui suur on kultuuritööhõives olevate kolmanda taseme haridusega töötajate arv? Kui suur on kolmanda taseme haridusega töötajate osatähtsus kultuuritööhõives võrreldes nende osatähtsusega kogutööhõives?

Kasutatavad andmed ja arvutusmeetod

Kultuuritööhõives olevate inimeste arv haridustaseme järgi ja kultuuritööhõives olevate inimeste koguarv.

Osatähtsuse saamiseks tuleb kultuuritööhõives olevate kolmanda taseme haridusega inimeste arv jagada kultuuritööhõives olevate inimeste koguarvuga ja korrutada sajaga.

Andmeallikas ja andmekogumismeetod

Eesti tööjõu-uuring; valikuuring

Andmete tõlgendus

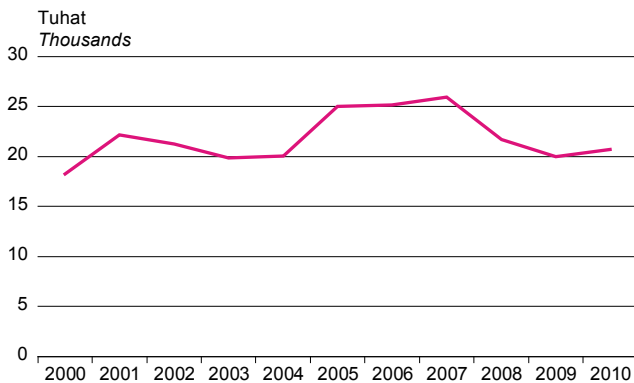
Kolmanda taseme haridusega töötajate osatähtsus kultuuritööhõives näitab, milline on kultuuritööhõive mõju kolmanda taseme haridusega töötajate osatähtsusele kogutööhõives. Nii nagu kultuuritarbijate ja -harrastajate seas on kolmanda taseme haridusega inimeste osatähtsus suurem kui esimese ja teise taseme haridusega inimeste oma, nii on see ka kultuuritööhõives.

Kolmanda taseme haridusega töötajate osatähtsust kultuuritööhõives mõjutab vajadus kultuurieriala õppinud inimeste järele, kes enamasti on kõrgharidusega, kuid seda võib mõjutada ka kultuurivaldkonna üldine palgatase võrrelduna palgatasemega mujal. Peale selle on kolmanda taseme haridusega inimeste jaoks olulised töötingimused ja võimalus töötada enda valitud ja õpitud erialal. Selliste inimeste arvu vähenemine võib seega viidata nii vastavat eriala õppinute vähesusele kui ka halvenenud töötingimustele.

Tegemist on valikuuringu tulemustel põhineva arvestusliku laiendusega Eesti 15–74-aastasele elanikkonnale. Näitajat võidakse edaspidi täpsustada rahvastikku puudutavate uuenenud andmete, näiteks täpsema rahvaarvu põhjal.

Olukord Eestis aastatel 2000–2010

Aastatel 2000–2010 oli kolmanda taseme haridusega töötajaid kultuurisektoris keskmiselt 22 000. Enne majanduskriisi, aastal 2007, jõudis see peaaegu 26 000 piirimaile. Madalseisuaastatel oli see arv alla 20 000.

Joonis 22. Kolmanda taseme haridusega töötajad kultuuritööhõives, 2000–2010*Figure 22. Persons with tertiary education in cultural employment, 2000–2010*

Kolmanda taseme haridusega töötajate osatähtsus kultuuritööhõives oli aastatel 2000–2010 keskmiselt 54%, kogutööhõives aga 32% lähedal. Erinevus oli seega keskeltläbi 1,7-kordne kultuuritööhõive kasuks, mõne aasta puhul ka peaaegu kahekordne. Ajavahemikus 2000–2010 ei langenud kolmanda taseme haridusega töötajate osatähtsus kultuuritööhõives kordagi alla 53%. Seega võib öelda, et kultuurivaldkonnas on vajadus kõrgharidusega töötajate järele suurem kui teistes valdkondades.

Joonis 23. Kolmanda taseme haridusega töötajate osatähtsus kultuuritööhõives ja kogutööhõives, 2000–2010*Figure 23. Share of persons with tertiary education in cultural employment and in total employment, 2000–2010***2.11. Mitte-eestlaste osatähtsus kultuuritööhõives****Definitsioon**

Mitte-eestlaste osatähtsus kultuuritööhõives tähendab muust rahvusest inimeste osa kultuuritööhõives.

Kogu kultuuritööhõive hõlmab vähemalt 15-aastaseid elanikke, kes uuringunädalal töötasid kultuuri-sektoris või mõnel kultuuriametil väljaspool seda vähemalt ühe tunni ja said selle eest tasu palga-töötaja, ettevõtja või vabakutselisena, töötasid otsese tasuta pereettevõttes või oma talus või kellel oli töökoht kultuuri-sektoris või mõnel kultuurialal väljaspool kultuuri-sektorit, aga kes ajutiselt ei töötanud. Nende hulka ei ole arvestatud inimesi, kes tegid kultuuritööd põhitöö kõrvalt.

Eesmärk

Võrrelda muust rahvusest töötajate osatähtsust kultuuritööhõives nende osatähtsusega kogutööhõives. Võrrelda muust rahvusest töötajate osatähtsust kultuuritööhõives teiste Euroopa riikide sama näitajaga. Jälgida aastate jooksul muust rahvusest töötajate osatähtsuse muutusi kultuuritööhõives.

Uurimisküsimus

Kui suur on mitte-eestlastest töötajate arv kultuuritööhõives? Kui suur on mitte-eestlastest töötajate osatähtsus kultuuritööhõives võrreldes nende osatähtsusega kogutööhõives?

Kasutatavad andmed ja arvutusmeetod

Kultuuritööhõives olevate mitte-eestlastest töötajate arv ja kultuuritööhõives olevate töötajate koguarv.

Osatähtsuse saamiseks tuleb kultuuritööhõives olevate mitte-eestlastest töötajate arv jagada kultuuritööhõives olevate töötajate koguarvuga ja korrutada sajaga.

Andmeallikas ja andmekogumismeetod

Eesti tööjõu-uuring; valikuuring

Andmete tõlgendus

Teisest rahvusest töötajate arv ja osatähtsus kultuuritööhõives on üks kultuurilise mitmekesisuse mõõdikuid. Kui on võimalik analüüsida mittepõlisrahvusest töötajate täpsemaid andmeid vastava riigi kontekstis, võib see viidata ka kultuuritöötajate mobiilsusele. Mitte-eestlaste osatähtsust kultuuritööhõives võivad mõjutada näiteks rahvusvaheliste projektide toetused ja muud koostööprojekte soosivad meetmed, aga ka riigis elavate mitte-eestlaste huvi ja aktiivsus eri kultuurialadel. Mitte-eestlaste osatähtsus kultuurivaldkonniti võib samuti erineda.

Tegemist on valikuuringu tulemustel põhineva arvestusliku laiendusega Eesti 15–74-aastasele elanikkonnale. Näitajat võidakse edaspidi täpsustada rahvastikku puudutavate uuenenud andmete, näiteks täpsema rahvaarvu põhjal.

Olukord Eestis aastatel 2000–2010

Mitte-eestlasi oli aastatel 2000–2010 kultuuritööhõives keskmiselt veidi alla 7000. Kõige väiksem oli näitaja 2006. aastal (u 5000) ja kõige suurem 2004. aastal (u 8000).

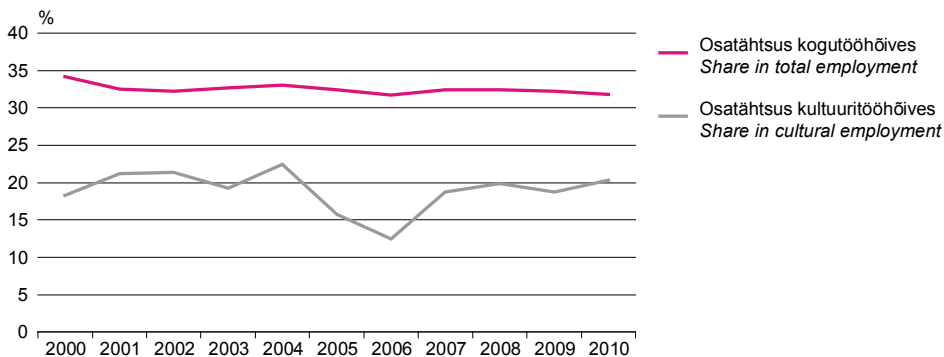
Joonis 24. Mitte-eestlased kultuuritööhõives, 2000–2010

Figure 24. Non-Estonians in cultural employment, 2000–2010

Kui kogutööhõives oli muust rahvusest töötajate keskmine osatähtsus aastatel 2000–2010 stabiilselt üle 32%, siis kultuuritööhõives veidi alla 20%.

Joonis 25. Mitte-eestlaste osatähtsus kultuuritööhõives ja kogutööhõives, 2000–2010
Figure 25. Share of non-Estonians in cultural employment and in total employment, 2000–2010

2.12. Kultuuritöötajate palgadetsiilid

Definitsioon

Detsiilid jaotavad töötajad kümnesse võrdsesse rühma. Esimene detsiil näitab töötasu summat, millest 10% töötajaid saavad väiksemat ja 90% suuremat töötasu. Viies detsiil on samal ajal ka mediaan, millest pooled töötajad saavad suuremat ja pooled väiksemat töötasu.

Kogu kultuuritööhõive hõlmab vähemalt 15-aastaseid elanikke, kes uuringunädalal töötasid kultuuri-sektoris või mõnel kultuuriametil väljaspool seda vähemalt ühe tunni ja said selle eest tasu palga-töötaja, ettevõtja või vabakutselisena, töötasid otsese tasuta pereettevõttes või oma talus või kellel oli töökoht kultuurisektoris või mõnel kultuurialal väljaspool kultuurisektorit, aga kes ajutiselt ei töötanud. Nende hulka ei ole arvestatud inimesi, kes tegid kultuuritööd põhitöö kõrvalt.

Eesmärk

Võrrelda kultuuritöötajate jaotust palgadetsiilidesse kogutööhõive palgadetsiilide jaotusega. Võrrelda palgadetsiilide jaotust kultuuritööhõives teiste Euroopa riikide sama näitajaga. Jälgida aastate jooksul kultuuritööhõive palgadetsiilide muutusi.

Uurimisküsimus

Milline on kultuuritööhõive palgadetsiilide jaotus? Milline on kultuuritööhõive palgadetsiilide jaotus võrreldes kogutööhõive omaga?

Kasutatavad andmed ja arvutusmeetod

Kultuuritööhõive palgatasemed ja kultuuritööhõives olevate inimeste koguarv palgadetsiili järgi.

Kultuuritööhõive töötajad jagunevad kümnesse võrdsesse palgadetsiili.

Andmeallikas ja andmekogumismeetod

Eesti tööjõu-uuring; valikuuring

Andmete tõlgendus

Palgadetsiilid näitavad eri palgatasemega inimeste jaotust kultuuritööhõives ja selle abil saab jälgida inimeste jaotust palgatasemeti. Detsiilid võimaldavad võrrelda madalaima ja kõrgeima palga-

tasemega töötajate osatähtsust kultuuritööhõives. Erinevused kogutööhõive palgadesiilidega viitavad sellele, milline on kultuuritööhõive palgatasemete mõju kogutööhõivele.

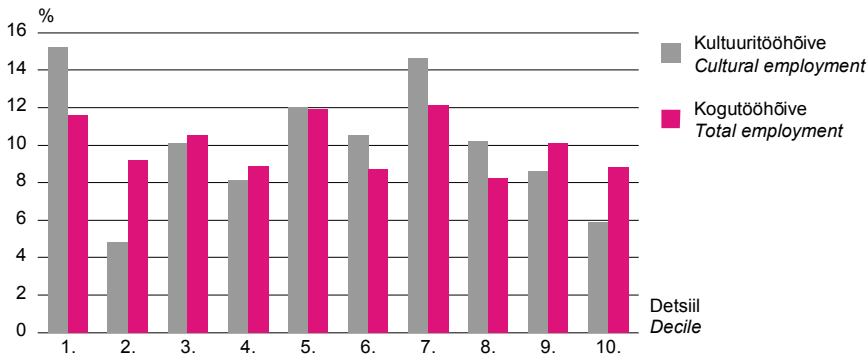
Tegemist on valikuuringu tulemustel põhineva arvestusliku laiendusega Eesti 15–74-aastasele elanikkonnale. Näitajat võidakse edaspidi täpsustada rahvastikku puudutavate uuenenud andmete, näiteks täpsema rahvaarvu põhjal.

Olukord Eestis aastatel 2009 ja 2010

Kultuuritööhõive pagadetsiilides on suuremad erinevused kui kogutööhõive omades. Kui kogutööhõives jäävad eri palgadesiilide töötajate osatähtsused 8% ja 12% vahele, siis kultuuritööhõives 5% ja 15% vahele, ulatudes 2010. aastal ühel juhul isegi 20%-ni. Kultuuritööhõives on madalaimas palgadesiilis võrreldes kogutööhõivega rohkem töötajaid ja samamoodi kõrgeimas detsiilis vähem töötajaid, mis tähendab, et üldine palgatase on kultuuritöötajatel madalam kui teiste valdkondade omadel. Peale kõige madalama palgadesiili on kultuuritööhõives rohkem ka neid, kes kuuluvad seitsmendasse detsiili, mis praegusel juhul viitab keskmisest veidi kõrgema palgatasemega töötajate suuremale osatähtsusele.

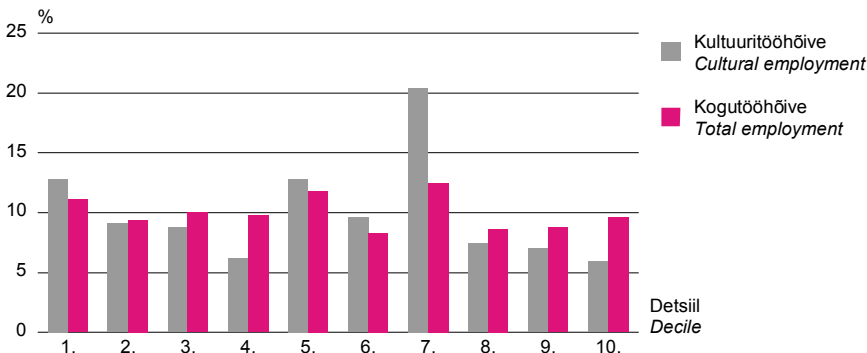
Joonis 26. Palgadesiilid kultuuritööhõives ja kogutööhõives, 2009

Figure 26. Deciles of the net salary in cultural employment and in total employment, 2009

Joonis 27. Palgadesiilid kultuuritööhõives ja kogutööhõives, 2010

Figure 27. Deciles of the net salary in cultural employment and in total employment, 2010

KOKKUVÕTE

Siin on kogumikus esitatud statistika põhjal välja toodud Eesti loomemajanduse näitajate mõningad üldised tendentsid ajavahemikul 2000–2010. Et neid paremini mõista, tasub omavahel kõrvutada ja võrrelda kogumikus esitatud näitajate üksikuid aastaid või lühemaid, s.t kahe- kuni kolmeaastaseid perioode.

Aastad 2000–2010 olid loomemajanduses huvitav aeg. Aastakümne esimese pooles oli kultuuri-sektoris mõningane madalseis, millele järgnes koos muu majanduse kiirema kasvuga hea aeg ka kultuuriettevõtete ja -organisatsioonide arengus. Sellele järgnes majanduskriis, mida kultuurisektor väiksema ja mitte esmatarbekaupu pakkuvana sai tunda teistest sektoritest veidi kiiremini. Seega on läbi kümnendi hästi jälgitav ühest küljest kultuurisektori ettevõtete ja organisatsioonide arvu stabiilne suurenemine ja teisest küljest nende majandus- ja tööhõivenäitajate kõikumised.

Kultuurisektori madalseis kümnendi esimeses pooles väljendus ehk kõige selgemini mõningases töötajate, eriti just kultuuritöötajate arvu ja osatähtsuse vähenemises, aga see puudutas ka kultuuri rahastamist, millele osutab näiteks kultuurkapitali eraldatud summade kasvu peatumine aastal 2003^a. Märgatavalt vähenes kultuurisektoris just isemajandavate üksuste tööhõive, mis tähendab, et kuigi kultuurisektori ettevõtete ja organisatsioonide arv on vähehaaval kogu aeg kasvanud, siis paljud üksused, sealhulgas väljaspool kultuurisektorit tööd andvad üksused, pidid töötajate arvu kahandama. Sellele järgnes ka kultuurisektori üksuste müügitulu kasvu peatumine aastal 2004, samal ajal kui teistes sektorites hakkas see just kiirenema. See tähendab, et ka kultuurisektori üksuste müügitulu osatähtsus kõigi ettevõtete müügitulus oli aastatel 2004–2005 oma keskmisega võrreldes madalseisus. Kuna töötajate arvu vähenemisele järgnes müügitulu kasvu peatumine, siis töötajate arvu kahanemise tõttu kahanes tõenäoliselt ka uute toodete ja teenuste arv, mis omakorda pidurdas sissetulekute kasvu. Kõige enam muutus trükisõna ja reklaami valdkonna müügitulu, millest viimase osatähtsus kultuurisektori kogumüügitulus 2004. aastal isegi veidi vähenes.

Langusele järgnes tõus, mida oli selgelt näha aastatel 2005–2007. Ajal, kui sisemajanduse koguprodukti kasv oli Eestis kümnendi kiireim, saabus hea aeg ka kultuurivaldkonda. Kultuurisektori tulud kasvasid neil aastatel 448 miljonist 673 miljonini ehk poole võrra. Kultuuritööhõive suurenes ja 2007. aastal oli kultuurivaldkonnas hõivatud üle 40 000 inimese, mis on tõenäoliselt läbi aegade rekordnäitaja. Vähenes kultuurivaldkonnas ajutise lepinguga töötajate arv, naiste osatähtsus kultuuri-tööhõives suurenes kahe kolmandikuni ja kõrgharidusega töötajate arv kasvas peaaegu 26 000-ni.

Kuigi kultuurisektori ettevõtete ja organisatsioonide arv on kogu aeg kasvanud, püsis nende osatähtsus aktiivsete ettevõtete ja organisatsioonide koguarvus stabiilsena (veidi alla 6%) kuni majandussurutise alguseni aastal 2008, misjärel on see kasvanud üha kiirenevas tempos. Osatähtsuse kasv on olnud kiirem tänu kultuurisektori üksuste arvu jätkuvale suurenemisele, aga oma osa on sellesse andnud ka muude ettevõtete arvu kasvu peatumine aastal 2009. Kultuurisektori üksuste osatähtsuse vähenemine teenindussektoris aastatel 2005–2007 oli veel järsem. See vähenes 32%-st 2004. aastal 25%-ni 2008. aastal, aga sellele järgnes veelgi kiirem kasv aastatel 2009 ja 2010, kui lõpuks oli kultuurisektori üksuste osatähtsus isegi üle 32%. Teisisõnu, kui paljudes teistes sektorites tundus majanduskriisi põhjas olles uute ettevõtete asutamine halb mõte, siis kultuurisektoris otsiti sellest just väljapääsu.

Kui väikeettevõtete ostähtsus kultuurisektoris kümnendi jooksul peaaegu alati kasvas – 2010. aastal olid 90% kultuurisektori üksustest ühe kuni viie töötajaga –, siis 2008. aastal kasv peatus. See tähendab, et kui enne majandussurutist tuli üha rohkem juurde väikesi üksusi, siis surutise esimesel aastal kasvas nende arv keskmiste ja suurte üksustega samas tempos, aastal 2009 aga kiirenes väikeettevõtete arvu kasv taas.

Kultuurisektori müügitulu osatähtsus ettevõtete kogumüügitulus suurenes aastani 2006 ja jäi siis kuni 2007. aastani pidama 1,5% peale. Kui enamiku kultuurisektori valdkondade müügitulu hakkas pärast 2007. aastat vähenema, siis erandiks oli trükisõna valdkond, mille kogumüügitulu kasvas ka veel 2008. aastal, ulatudes 230 miljoni euroni. Kuni aastani 2009, kui Eesti sisemajanduse koguprodukt

^a Eesti statistika aastaraamat. 2011. Statistical Yearbook of Estonia. <http://www.stat.ee/49281>, lk 95.

väheneb, jätkus kasv veel esituskunstide valdkonnas, kuigi selle valdkonna müügitulu võrreldes trükisõna omaga on märksa väiksem, ulatudes keskmiselt kõigest 25 miljoni euroni. See tähendab, et teatrietenduste ja kontserdikorraldajate tulud hakkasid vähenema alles siis, kui majanduskriisi põhi oli juba möödas. Ühest küljest viitab see teatrietenduste ja kontserdikorraldajate heale tööle, teisest küljest aga ka inimeste kokkuhoiule, mille kriis endaga kaasa tõi.

Kultuurisektori teenuste eksport ja selle osatähtsus teenuste kogueksporti mahus kasvas samuti kuni 2007. aastani, ulatudes 48 miljoni euroni, mis on ligi 1,5% teenuste kogueksportist. Kuigi kultuurisektori teenuste eksporti maht hakkas 2008. aastal kahanema, jõudes 2010. aastaks 22 miljoni euroni, siis teenuseid eksportivate üksuste arv kultuurisektoris järgmise kahe aastaga kahekordistus, kasvades 809-ni. See tähendab, et ettevõtjad hakkasid kriisist väljapääsu otsima Eestist väljastpoolt, mis pikemas perspektiivis võib kultuurisektorit just elavdada, kuna koduste olude kitsenedes avardus potentsiaalne turg välismaale. Kiiresti kasvas teenuseid eksportivate üksuste arv ka teistes sektorites, mistõttu kultuurisektori kasv ei kajastu eksportivate üksuste osatähtsuses kogueksportis. Toodete eksport kasvas juba 2010. aastal. Kultuurisektori toodete eksport suurenes 2010. aastal viiest miljonist ligi kaheistkümnelt miljoni euroni. Kuna kultuurisektori toodete maht eksportis kasvas teiste sektorite toodete omast kiiremini, kasvas sellega ka kultuurisektori toodete osatähtsus kogueksportis. Eksportis on kultuurisektori olulisimad valdkonnad reklaam ning audiovisuaalne ja multimeedia. Kummagi valdkonna osatähtsus kultuurisektori teenuste eksportis oli 2010. aastal ligi 40%. Kindlasti on potentsiaali ka trükisõnal, esituskunstitel ja teistel kultuuri-valdkondadel.

Kultuurisektori raske aeg majandussurutise tingimustes kajastub pigem üksuste müügitulu vähenemises. Kultuuriettevõtete müügitulu osatähtsus ettevõtete kogumüügitulus vähenes 2008. aastal, kui see kukkus 1,5%-st 1,2%-ni. Seejärel kasvas see uuesti 1,3%-ni ja kahanes taas 2010. aastal, olles seekord veidi alla 1,2%. Seega on kultuurisektori müügitulu osatähtsus ettevõtete kogumüügitulus jäänud peaaegu samaks. Kultuurisektori müügitulu osatähtsus teenindussektoris vähenes 2009. aastani, jäädes seejärel pidama 10%-st veidi allapoole.

Aastatel 2008 ja 2009 vähenes ka kultuuritööhõive osatähtsus kogutööhõives, ent 2010. aastal pöördus see jälle kasvule. Seega hakkas kultuuritööhõive vähenema varem kui üldine tööhõive ja selle taastumine 2010. aastal oli üldise hõive omast veidi kiirem. See näitab ühest küljest vajadust kultuuritoodete ja -teenuste kui ühiskonna heaolu suurendavate tegurite järele, teisest küljest aga ka kultuuri olulist rolli töötuse vähendamisel.

Seega on kultuurisektor teistest väiksem ja väliskeskkonna mõjud tekitavad seal tihtipeale suuremaid kõikumisi kui teistes sektorites, kuid samal ajal on kultuurisektor ka agar oma positsiooni taastama. Majanduskriisi ajal toimunud muutused, nagu liikumine välisurgudele, on pikemas perspektiivis kahtlemata hea eeldus uueks kasvuks.

MÕISTED

Administratiivsed andmed – selles kogumikus äriregistri või ettevõtete tegevusaruannete põhjal loodud andmebaaside andmed. Erinevalt valikuuringust on tegemist kõiksete andmetega.

Valikuuringu andmed – uuringu valimilt kogutud ja seejärel vastavale populatsioonile laiendatud andmed. Kogumikus on kasutatud Eesti tööjõu-uuringu andmeid. Tööjõu-uuringuga kogutakse andmeid tööelistelt ehk 15–74-aastastelt isikutelt. Enne 2002. aastat arvestati küsititava vanuse määramisel vaid sünniaastat: tööelised on inimesed, kes uuringuaasta 1. jaanuari seisuga olid 15–74-aastased. Alates 2002. aastast arvestatakse ka sünnikuupäeva: tööelised on inimesed, kes uuringunädalal olid 15–74-aastased. Tööjõu-uuringu andmete laiendamisel on aluseks arvestuslik rahvaarv uuringuaasta 1. jaanuari seisuga. Laiendustegurid arvutatakse maakonna, soo ja viie aasta vanuserühmade järgi.

Hõivatu – isik, kes uuritava perioodil töötas ja sai selle eest tasu palgatöötaja, ettevõtja või vabakutselisena, töötas otsese tasuta pereettevõttes või oma talus või kes ajutiselt ei töötanud.

Osaajatöötaja – hõivatu, kelle tavaline nädalatööaeg on alla 35 tunni, v.a ametid, kus on seadusega kehtestatud lühendatud tööaeg.

Tööealine rahvastik – rahvastiku majandusliku aktiivsuse uurimisel aluseks võetavas ehk tööjõu-uuringu objektiks olevas vanusevahemikus rahvastik (15–74-aastased).

Haridustasemetele vastavad ISCED-97 koodid

Esimese taseme haridus või madalam 0–2

alghariduseta 0, algharidus 1

põhiharidus 2

Teise taseme haridus 3–4

kutseharidus pärast põhiharidust 3C

üldkeskharidus 3A

kutseharidus koos üldkeskharidusega 3A

kutseharidus pärast üldkeskharidust 4B

keskeriharidus pärast põhiharidust 3A

Kolmanda taseme haridus 5–6

keskeriharidus pärast üldkeskharidust 5B

kõrgharidus 5A, magistrakraad 5A ja doktorikraad 6

OVERVIEW AND GENERAL FRAMEWORK OF THE ESSnet CULTURE PROJECT

From 2009 to 2011 European countries participated in the culture statistics project ESSnet Culture (European Statistical System Network on Culture)^a, with the objective of developing the European culture statistics framework and to harmonise methodology. A harmonised methodology enables to collect comparable and relevant culture statistics.

25 Member States of the European Union (EU) were involved in the project: Austria, Belgium, Bulgaria, Czech Republic, Germany, Denmark, Estonia, Spain, Finland, France, Greece, Hungary, Italy, Latvia, Lithuania, Luxembourg, Malta, the Netherlands, Poland, Portugal, Romania, Slovakia, Slovenia, Sweden and the United Kingdom. Turkey as an EU candidate country and Switzerland as a member of the European Free Trade Association (EFTA) participated in the project as well. The project was led by Luxembourg and the work was divided between four task forces. The first task force (led by France) developed the general framework and definitions, the second task force (led by the Czech Republic) focused on the statistics of financing of culture, the third task force (led by Estonia) on the statistics of cultural industries, and the fourth task force (led by the Netherlands) on the statistics of cultural practices and social aspects. Active contributions to task forces were made by 11 countries – Austria, Belgium, Czech Republic, Denmark, Estonia, Finland, France, the Netherlands, the United Kingdom, Sweden and Luxembourg – and a representative of Eurostat. Other countries received information on progress; shared information on relevant statistical data collected in those countries, and provided feedback on the proposed methodology. The project was financed by the European Commission through Eurostat. Participating experts contributed to the work as volunteers, without extra remuneration.

The ESSnet Culture project did not start from zero. In 1997, a working group called LEG-Culture (Leadership Group Culture) was established at Eurostat and the results of their work were published in 2007 as a pocketbook on cultural statistics^b. Even though culture statistics methodologies of other international organisations (UNESCO, OECD, etc.) were analysed in the course of the project, the main focus was on the needs and harmonisation of European culture statistics. The main differences between the culture statistics frameworks of ESSnet Culture, LEG-Culture and UNESCO are shown in the following figure.

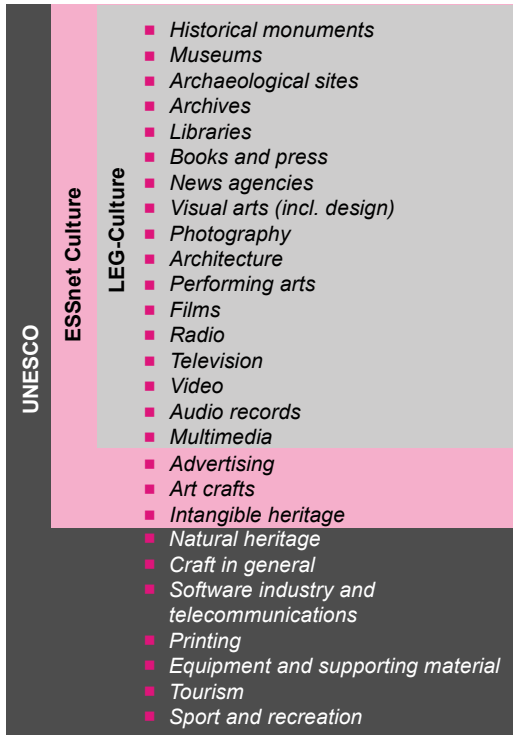
In order to compile comparable statistics on culture, we need a harmonised and generally accepted framework of the subject matter of cultural statistics. The work also led to questions about whether some previous concepts of culture would require updating and whether we should answer the question what is culture? The general opinion was that the cultural sector cannot be defined as a simple, homogeneous, logical and clearly describable sector, which would be suitable for full statistical feedback. However, the cultural sector has certain characteristic traits.

- Culture is not created by a single economic sector, which includes products and services, in terms of producing and distributing those products and services. Cultural activities are often linked with activities of other economic sectors (e.g., industry, services, communication, trade, etc.).
- Culture includes many social customs and activities, which are considered cultural by certain population groups and are in the process of constant development and change. Culture expresses persons' values, aesthetic and philosophical self-expression and, at a collective level, opportunities to understand human identity.

^a ESSnet Culture final report 2012. <http://ec.europa.eu/culture/our-policy-development/documents/ess-net-report-oct2012.pdf>

^b http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-77-07-296/EN/KS-77-07-296-EN.PDF

Figure 1. Comparison of European and UNESCO culture statistics frameworks

The culture statistics framework of ESSnet Culture

The European culture statistics framework comprises three main elements:

- cultural domains;
- functions;
- dimensions.

A cultural domain consists of a set of practices, activities or cultural products centred on a certain type of cultural and artistic expression. These domains are inherent in each dimension considered (economic, social, etc.).

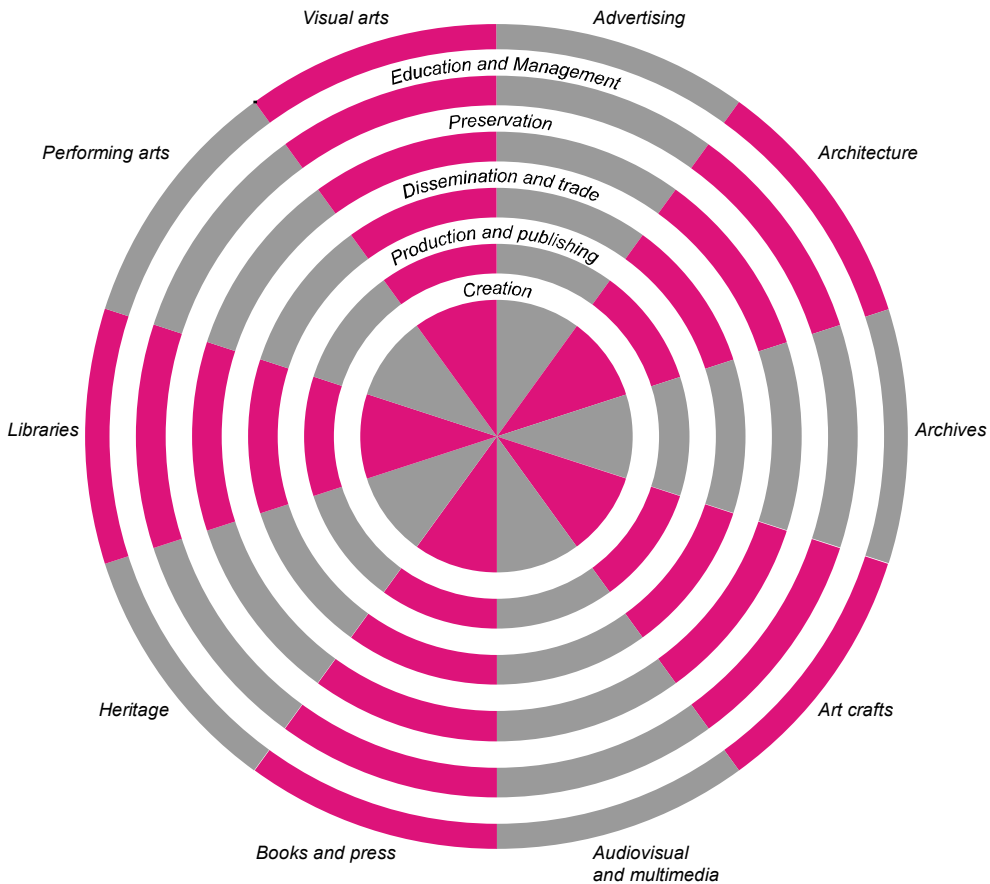
The following ten domains were proposed in the framework of ESSnet Culture:

- advertising;
- architecture;
- archives;
- art crafts;
- audiovisual and multimedia;
- books and press;
- heritage;
- libraries;
- performing arts;
- visual arts.

The following main functions were proposed in the framework and they can also be used to describe culture through statistical classifications:

- creation;
- production and publishing;
- dissemination and trade;
- preservation;
- education;
- management and regulations.

Figure 2. ESSnet Culture mandala or the visual manifestation of the framework of cultural statistics

The ESSnet Culture framework is based on two important principles.

- It does not prioritise any of the cultural domains, i.e., no domain is given a more central position or greater importance than others, unlike in many other frameworks where, for instance, classical arts would be more in the heart of creativity and many modern activities would be located farther from the heart. These theories imply the existence of criteria for comparing different domains and creating a hierarchy (e.g., dance art contains more creativity than cinema, or design is more prominent in advertising than in architecture). Statistical analysis can only be agnostic in that regard.

- *The representations of this framework are based on sequenced functions that place artistic creation at the core of the statistical framework. Indeed, creation is the first characteristic feature of this framework, and even cultural heritage is no exception, because its activities depend on previous creations.*

The lack of hierarchy in cultural domains and the emphasis on creation highlights a clear and reasonable framework, which helps to reduce the risk of culture being lost in other sectors. Furthermore, this framework is open to future developments, as it enables addition of new domains. However, any new domain should be dominated by creation and cultural values as its main components.

The functions

Creation. *The creative function concerns all activities related to elaboration of artistic ideas and contents, as well as creation of original works. In many cases, e.g., cultural heritage, the creative function is less evident and is manifested within the function of dissemination, for instance. For example, scenography, the art of designing premises for exhibitions or performances, aims at presenting (disseminating) heritage and arts to an audience, but is still based on creation. Scenography is the art of matching together objects, colours, light and their volumes through technical and artistic skills^a. Creation should not be confused with creativity, which is a widely used concept in cultural and creative industries.*

Production and publishing. *The function of production of cultural goods and services helps to make an original work available to the public. Production and publishing are connected to the same stage of the cycle, but production is linked to non-reproducible products (e.g., theatre production) while publishing^b is linked to reproducible products. Production and publishing can involve different formats, e.g., publishing a book can refer to publication of an electronic book or a paper edition.*

The concept of production has sometimes been used in economic statistics, but not as a cultural activity. For example, in the clothing industry production means manufacture of clothing based on the designs of fashion designers, but it is not a cultural activity. While publishing of books is a cultural activity, printing is not, even though it is part of the cycle of functions. In the ESSnet Culture framework, printing activities are presented as activities linked to culture. Sometimes, production can be linked to services as well, such as activities for setting up a collection display in museums or libraries.

Dissemination and trade. *Dissemination means making created and produced works available. This includes communication (in addition to informing the public of upcoming events, this also entails communication with artists, critics and other interested stakeholders) and broadcasting of television and radio programmes (both live and recorded transmissions) and also generally making cultural goods and services available to consumers in exhibitions, museums or otherwise. However, it does not operate in the same way as trade activities in which the main objective is to earn a profit.*

Cultural trade means selling of cultural goods or services to third parties with no, or very little, transformation. The cultural trade activities are sometimes identifiable in classifications only as sale of cultural goods (e.g., sale of books), but they can also be included in other trade activities where the sale of cultural goods is only one element (e.g., sale of newspapers from stalls^c). Today, cultural trade is undergoing an extensive metamorphosis with the development of electronic trading. According to this framework, the sale of electronic cultural goods and the sale of cultural goods through e-solutions are a part of cultural trade.

^a In the EMTAK 2008 Classification of Economic Activities (NACE Rev 2), scenography belongs to support activities to performing arts (code 9002).

^b In addition to printed publications, publishing also includes, for instance, publishing of computer games (EMTAK 5821) and sound recording publishing (EMTAK 5920).

^c Under code 4789 – retail sale via stalls and markets of other goods – in EMTAK.

These three functions with developing technological tools are not necessarily separate from each other. A cultural product (e.g., music) can be created and disseminated by the same person, whether professional or amateur, who presents his or her works to the audience directly or through a medium (e.g., the Internet).

Preservation. Preservation is understood to comprise all activities aimed at conserving, protecting, restoring or maintaining cultural heritage. Digitisation is also included in preservation activities, even if it also has a function of dissemination.

Education. Education is understood as formal and non-formal education in the field of culture. It allows the development and transfer of skills within recognised cultural activities, as well as raising awareness of other cultural domains.

Cultural education therefore includes all cultural activities, which bring together professionals, practising amateurs and participative citizens (consumers).

Formal education in cultural fields can be delimited only based on administrative sources, using the International Standard Classification of Education (ISCED). Unfortunately, it is not possible to distinguish cultural education activities within the Estonian Classification of Economic Activities (EMTAK) or within NACE, its international equivalent.

Management and regulation. This function relates to activities carried out by various institutions, public and private organisations. Their objective is to offer the means and a favourable environment for cultural activities, operators and premises. The function includes administrative and technical support for culture. The role of regulation is to encourage cultural activities and to protect the rights of authors.

The dimensions

In this framework, all facets of culture, such as social aspects of culture, consumption, economic activities and employment in the culture sector, can be regarded as distinct dimensions. Each dimension has its own objectives, as well as particular tools for measuring the respective activities. The dimensions in ESSnet Culture framework are visually expressed as parallel mandalas, which means that the same schema of domains and functions is applicable for different statistical aspects.^a

The first dimension describes primary cultural activities, divided into six functions (pictured as concentric circles).

The other layers describe other dimensions, allowing taking into account the needs of specific economic and social analyses, such as employment in the cultural sector, financing, consumption, social participation and other potential aspects. Even though each layer, as a combination of domains and functions, describes the same framework of culture statistics, they should be differentiated as they use different statistical measuring tools (classifications, survey instruments, ad hoc terminology, etc.). Differentiation between all divisions may not be possible or practical in case of some dimensions (e.g., financing), while it may be relevant for others.

^a ESSnet Culture final report 2012 page 47 <http://ec.europa.eu/culture/our-policy-development/documents/ess-net-report-oct2012.pdf>

Table 1. ESSnet Culture framework on culture: cultural activities

	<i>Creation</i>	<i>Production/publishing</i>	<i>Dissemination/trade</i>
Heritage Museums Historical places Archaeological sites		Museums research work (constitution of collections) Recognition of historical heritage	Museums exhibitions Museography and scenography activities Art galleries activities (incl. e-commerce) Trade of antiquities (incl. e-commerce)
Archives		Acquisition of documents	Consultation of archives Archives exhibitions
Libraries		Acquisition and organizations of collections	Lending activities
Books and press	Creation of literary works Writing of cultural articles for newspapers and periodicals Translation and interpretation activities	Publishing of books (incl. by Internet) Publishing of newspapers and magazines (incl. by Internet) News agency activities	Organization of book conventions and event- organizing activities, promoting services Galleries and other temporary exhibitions Trade of books and press (incl. e-commerce)
Visual arts Plastic / Fine arts Photography Design	Creation of graphical and plastic art works Creation of photographical works Design creation	Production of visual art works Publishing of photographical works	Organization of visual arts conventions and event- organising activities Galleries and other temporary exhibitions Trade of visual arts works / Art market (incl. e-commerce)
Performing arts Music Dance Drama Circus Cabaret Combined arts Other live shows	Creation of musical, choreographic, lyrical, dramatic works and other shows Creation of technical settings for live performance	Performing arts production and organization Support and technical activities for producing live performance	Live presentation activities Booking services
Audiovisual and multimedia Film Radio Television Video Sound recordings Multimedia works (incl. videogames)	Creation of audiovisual works Creation of multimedia works	Motion picture, video and audiovisual programme production Television programme production (incl. the Internet) Publishing of sound recordings, films, videotapes (incl. by the Internet) Publishing of multimedia works Publishing of computer games Radio programme production Audiovisual post-production activities	Organization of film/video conventions and event- organising activities Radio and TV broadcasting (incl. by the Internet) Film projection Film/video distribution Renting of video tapes and disks Trade of audiovisual works (incl. e-commerce) Temporary audiovisual exhibitions
Architecture	Architectural creation		Temporary architectural exhibitions Galleries exhibitions
Advertising	Creation of advertising works		Distribution of advertising designs
Art crafts	Artistic crafts creation	Production of artistic craft	Artistic craft exhibitions and trade (incl. e-commerce)

<i>Preservation</i>	<i>Education</i>	<i>Management/regulation</i>
<i>Operation activities for historical sites Preservation of intangible cultural heritage Restoring of museums' collections Restoring of protected monuments Archaeological activities Applied research and technical preservation activities</i>	<i>Formal and non formal: artistic, cultural teaching activities</i>	<i>Administrative management (State, local or other bodies)</i>
<i>Archiving activities (incl. digitization)</i>	<i>Formal and non formal: artistic, cultural teaching activities</i>	<i>Administrative management (State, local or other bodies)</i>
<i>Preservation activities</i>	<i>Formal and non formal: artistic, cultural teaching activities</i>	<i>Administrative management (State, local or other bodies)</i>
<i>Protection activities for books and newspapers Restoring of books</i>	<i>Formal and non formal: artistic, cultural teaching activities</i>	<i>Supporting activities for managing rights and royalties Administrative management (State, local or other bodies) Artistic agents and engagement agencies</i>
<i>Protection activities for visual arts works Restoring of visual arts</i>	<i>Formal and non formal: artistic, cultural teaching activities</i>	<i>Supporting activities for managing rights and royalties Administrative management (State, local or other bodies)</i>
<i>Restoring of musical instruments</i>	<i>Formal and non formal: artistic, cultural teaching activities</i>	<i>Supporting activities for managing rights and royalties Administrative management (State, local or other bodies) Artistic agents and engagement agencies</i>
<i>Protection activities for audiovisual and multimedia works Restoring of audiovisual and multimedia works</i>	<i>Formal and non formal: artistic, cultural teaching activities</i>	<i>Supporting activities for managing rights and royalties Administrative management (State, local or other bodies) Artistic agents and engagement agencies</i>
<i>Architectural preserving activities</i>	<i>Formal and non formal: artistic, cultural teaching activities</i>	<i>Administrative management (State, local or other bodies) Supporting activities for managing rights and royalties</i>
<i>Restoring of art crafts</i>	<i>Formal and non formal: artistic, cultural teaching activities</i>	<i>Supporting activities for managing rights and royalties Administrative management (State, local or other bodies)</i>

Policy needs

Technological changes of recent years have also left their mark on cultural domains. Digitisation is not only the driving force in innovation and industrial processes, but it also affects creation, production and dissemination of cultural goods, cultural practices and daily habits, i.e., tools used for work, self-expression and communication in social networks, culture consumption, etc., mixing the roles of amateurs and professionals, of producers and consumers. Furthermore, new technologies have led to changes in the economies of cultural sectors and in the models of production and dissemination of cultural domains. This is considered in relevant public policy decisions concerning copyrights, funding of culture, access to digital society, education, social cohesion, etc.). In addition to changing needs, statistical tools are evolving as well, with new versions of classifications enabling better differentiation between various aspects of culture. This is the reason for updating the framework for culture statistics. This was previously done in 2000 by the LEG-Culture working group. The LEG-Culture project was the first European attempt to produce comparable culture statistics with a common aim.

Defining and measuring culture is widely recognised as a difficult task. At the same time, the need for high-quality and relevant culture statistics is being increasingly emphasised. Development of a common and updated framework for culture statistics is fundamental in order to respond to the need for better statistics (information) in the cultural field through surveys to help decision makers. Creation of such a relevant statistical framework, which would be usable in all European countries, was the challenge faced by the participants in the ESSnet Culture project.

They had to define and structure a framework of cultural activities. They had to select the activities that could be considered as cultural and to organise them into a conceptual matrix. This was one of the main objectives of the first task force of the project and it required general approval. The work of the task forces was presented to different groups: project participants, contributors and the steering committee, the meetings of the Eurostat Working Group on Culture and other meetings, e.g., EU presidencies meetings.

The ESSnet Culture framework also has a place in the European cultural policy context. On the one hand, the demand of policy makers for statistical information on culture was confirmed in the EU Work Plan for Culture 2011–2014, which identifies the development of culture statistics as one of its six priority areas^a. On the other hand, the economic strategy “Europe 2020”^b of the European Union is a strategy for a smart, sustainable and inclusive growth, which promotes the economic growth based primarily on knowledge and innovation, encouraging social cohesion and sustainable development. In addition, it calls for more measurability, or relevant indicators, to assess the progress towards achieving the goals as specified in the news release of the Council of Europe meeting^c.

Even though inclusion or exclusion of economic activities in the framework for culture statistics was also based on practical considerations, most of the economic activities that remained on the list correspond well to relevant cultural activities. In addition, it was difficult to avoid proposing new definitions of culture, adding to the multitude of concepts already circulating in the world. The ESSnet Culture project was not intended as a repetition of Clyde Kluckhohn and Alfred Kroeber’s “Culture: A Critical Review of Concepts and Definitions”, in which they reviewed more than 160 definitions of culture in 1952.

The second objective of ESSnet Culture was to develop a framework that would allow for the production of regular comparable statistics at a European level. Therefore, existing tools and sources (i.e., surveys that had been previously harmonised) were preferred due to their quality. Considering the current gaps in cultural statistics, it was important to avoid further expansion of those gaps.

^a Conclusions of the Council and of the representatives of the governments of the member states, meeting with the council, concerning the work plan for 2011-2014.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:325:0001:01:ET:HTML>

^b http://ec.europa.eu/europe2020/index_et.htm

^c Press Release of the Council meeting on 19 and 20 May 2011

http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/educ/122118.pdf

Once the activities were selected and organised into a framework, the group identified potential European data sources and lack of data in some cases. Whenever European harmonised data sources were missing, other possible data sources/administrative institutions (such as the Commercial Register) were considered as their activity entails the collection of data. The quality of data and comparability of countries were kept in mind as well.

This collection focuses on certain indicators of the cultural sector, which are relevant for cultural policy, based also on the ESSnet Culture framework and reflecting the developments in Estonia from 2000 to 2010. The indicators presented here and the associated methodological details were the focus of the third task force of ESSnet Culture, which was led in this instance also by Estonia. This is an initial data collection at the level of one country, which is important to meet the demand for domestic culture statistics while also being one of the first steps towards implementing a European system of regular data collection on the basis of the ESSnet Culture framework for culture statistics.

In 2010, the European Commission released the Green Paper on unlocking the potential of cultural and creative industries^a. It explored ways to reinforce international and regional cooperation and to develop efficient activities in the sector of cultural and creative industries.

The Green Paper was used to initiate consultations with the objective to gather views on various issues impacting the cultural and creative industries in Europe, from business environment to the need to open up a common European space for culture, from capacity building to skills development and promotion of European creators on the world stage. These consultations are reflected in the new initiatives found on the website of the European Commission^b.

One of the conclusions of the Green Paper is that the cultural and creative industries sector has a potential that can contribute to achieving the objectives of the "Europe 2020" strategy and reinforce the competitiveness of the European economy. However, this requires elaboration of internationally comparable evidence-based arguments to evaluate how statistics could support our common goals and what could be the most relevant guidelines in the nearest future.

An important question pertains to measuring the impact of culture in different economic sectors. Various theoretical frameworks have been proposed in the last decade to describe and structure the cultural sector. Despite these empirical theoretical efforts, the question has remained the same: What kind of data and evaluation systems provide us with the necessary information to measure cultural impacts and spillover effects? It is essential to recognise the importance of this work because measuring the impact of supporting mechanisms has become important in the EU as a whole and also at national and regional level. Identification of impacts and spillover effects is equally important for entrepreneurs, investors and policy framework providers.

However, cultural impact is not the only dimension to keep in mind. It is also crucial to have an overview of the situation and evolution of different cultural domains. We currently lack information on some fields where it is assumed that they are flexible in responding to culture-related changes and developments. More detailed and systematically updated figures are one of the key elements in the process of better and more efficient policies.

We need data on economic activities in the cultural sector. A good and frequently used example of surveys of cultural industries is the 2007 culture survey by KEA European Affairs, providing an overview of the economy of culture in the EU Member states: the contribution of the cultural sector to economy, culture consumption, cultural employment, productivity and profitability of the cultural sector, and many other aspects. However, while describing their methodological challenges, the authors never mention that the available statistical data are insufficient and the situation needs to be improved, with increased international cooperation. The ESSnet Culture project was indeed the latest initiative in this regard, analysing statistical sources that describe culture (incl. creative industries and cultural employment as well as expenditure on culture and cultural practices).

Employment is one of the most relevant issues today. During the economic crisis, the question of jobs was in the focus of policies in a number of fields. The KEA survey referred to earlier states that

^a http://ec.europa.eu/culture/our-policy-development/consultation-on-green-paper_en.htm

^b http://ec.europa.eu/culture/index_en.htm

in 2004 the employment in the EU cultural sector amounted to 5.885 million people, i.e., 3.1% of the employed population. Considering the global nature of culture and mobility of artists, it is very important to observe developments in the cultural labour market and provide necessary support to entrepreneurs, helping them to raise their competitiveness and to improve their market position. We also need to know the relations between cultural specialties offered by the education system and the expectations of employers in the cultural sector. If we gather statistics about measures to animate the business environment, incl. opportunities for finding qualified labour (mobility of artists), this data would improve our changes of raising the international potential of the sector.

Finally there is the issue of comparability of data. Cultural and creative industries can be defined in many ways. It is possible to structure them into sub-domains but we can also observe different functions, which also help entrepreneurs to position themselves. There are also several interpretations of what constitutes a sub-domain of the cultural sector. Behind many similar names there are often different and incomparable data. This means that any general indicators (e.g., share in the GDP) require additional background information before any conclusions can be drawn from the data.

On the other hand, the variety is not necessarily a negative aspect because different cultural traditions and consumption practices will always affect and have a place in that type of overviews. The greater challenge is to find some critical factors to compare in order to create mechanisms leading to desired results in a region, a country or the EU as a whole. These indicators do not have to cover the whole cultural sector of the EU. What is important is that they give us some classifications and figures, which are interpreted in a harmonised manner. The ESSnet Culture project is one of the methods, which help to develop such concepts.

Speaking about the policy needs of the “Europe 2020” strategy, we have to remember its formulation of European development targets for the next decade. There are five general targets in the “Europe 2020” strategy and for each of them it would be useful to know the contribution of the cultural sector by individual domains.

Employment. What is the contribution of the cultural sector and cultural occupations to the total employment? What is the role of the cultural sector in engaging people with better skills and education? What is the role of culture in maintaining balance between social groups (e.g., gender groups)?

Research and development. How does culture contribute to economic growth and competitiveness of Europe? A study of spillovers^a conducted during the ESSnet Culture project indicates to potential innovative ideas of the cultural sector, which contribute to research and development and innovation in other sectors.

Climate change and energy. Culture's contribution to reducing greenhouse gas emissions and implementation of renewable energy is mainly about how culture helps to disseminate the ideas of sustainable growth and development, as well as the ideas of reducing greenhouse gas emissions, savings and use of renewable energy.

Education. How is culture related to reducing the number of early school-leavers and increasing the percentage of 30–34-year-olds with tertiary education? The role of culture in education and lifelong learning is also a topic of growing interest.

Poverty and social exclusion. Reducing the number of people in or at risk of poverty or social exclusion is a cultural concern in several respects, for instance, through total employment in the cultural sector and social participation.

As a result of outstanding experience and cooperation between Eurostat and the EU Member States, we have today a number of harmonised data sources on the cultural sector (e.g., labour force survey). It is now time to improve them to create an even better evidence-based platform for more efficient cultural policy framework.

^a Creative industries spillovers. Tallinna Ülikooli Eesti Tuleviku-uuringute Instituut (Estonian Institute for Futures Studies – EIFS). Tallinn 2011.

Legal framework of ESSnet Culture

Euroopa Liidu toimimise leping.

The Lisbon Treaty.

<http://www.lisbon-treaty.org/wcm/the-lisbon-treaty/treaty-on-the-functioning-of-the-european-union-and-comments/part-3-union-policies-and-internal-actions/title-xiii-culture/455-article-167.html>

Council Resolution of 20 November 1995 on the promotion of statistics on culture and economic growth (OJ C327, 7.12.1995, p.1-1).

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:1995:327:0001:0001:EN:PDF>

Nõukogu resolutsioon, 16. november 2007, Euroopa kultuurivaldkonna tegevuskava kohta. Euroopa Liidu Teataja C 287 , 29/11/2007 Lk 0001 – 0004.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2007:287:0001:01:ET:HTML>

Conclusions of the Council and of the Representatives of the Governments of the Member States, meeting within the Council, on the Work Plan for Culture 2008-2010 (OJ C143, 10.6.2008).

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:143:0009:0016:EN:PDF>

Decision n°1578/2007/CE of the European Parliament and of the Council of 11 December 2007 on the Community Statistical Programme 2008 to 2010 (OJ L344, 28.12.2007, p.15-43).

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2007:344:0015:0043:EN:PDF>

Kultuuripoliitika arengusuunad Eestis.

<http://www.kultuuripoliitika.ee/>

METHODOLOGY OF THE CULTURAL SECTOR AND CULTURAL EMPLOYMENT

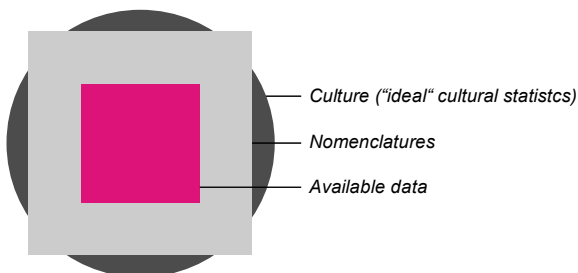
For the delimiting of the cultural sector Estonian classification of the economic activities EMTAK 2008 (Eesti majanduse tegevusalade klassifikaator 2008) is used, which bases on the international Statistical Classification of Economic Activities in the European Community (NACE Rev.2). For delimiting of the cultural occupations, International Standard Classification of Occupations, 2008 (ISCO-08) is used.

Nomenclatures are the tools that make the comparable data production possible, i.e. they make comparison of the different years and regions possible (without nomenclatures it would be theoretically impossible), but at the same time using nomenclatures means also limitations.

Although nomenclatures have developed a lot during last decades, they have become more precise on specifying activities and occupations, they still have constraints. Some cultural activities are not separable from other economic activities, because they are included among some other, more general activities. It means that they cannot be distinguished in statistics by choosing codes and definitions on different levels. Some cultural activities (i.e. art crafts) are left out of the nomenclature at all.

Another problem on statistics production is that often there are not yet collected data for desired indicators. Sometimes this data collection is difficult and sometimes even impossible. That is why one has to consider these limitations that are related to production of statistics (and what are included in statistics) also when statistics are used. Thus statistics reflect always this part of the culture that is made possible by methodological framework and there always exists a part (e.g. less spread and new activities and occupations) that is not covered with statistics.

Figure 1. Main methodological limitations of the cultural statistics^a

^a Nomenclatures do not distinguish exactly cultural activities, occupations, products and other such objects and possible collectable data cover always less than it is needed.

Cultural sector

The activities of the cultural industries' enterprises and organisations coincide with the activities of the Cultural Sector of the ESSnet Culture.

The estimated share of the enterprises and organisations under certain economic activity codes is delimited with the coverage (totally, mainly, poorly).

Cultural domains in the ESSnet culture framework are delimited with the fourth level of NACE Rev.2 (four digit code). On production of the Estonian cultural sector and cultural employment statistics the fifth level of the Estonian classification of economic activities (EMTAK) is used. The fifth level is created on disaggregation of the fourth level of NACE Rev.2 for more precise classification of the activities. Due to that fifth level there are distinguishable also such activities as retail sale of second hand books, antiquities, art objects and -tools in specialised stores, among which according to the ESSnet culture framework there are only few cultural units.

Table 1. Cultural sector on the fifth level of EMTAK (Estonian national classification on economic activities)

Code	Definition	Coverage
47611	Retail sale of books in specialised stores	mainly
47621	Retail sale of newspapers and stationery in specialised stores	mainly
47631	Retail sale of music and video recordings in specialised stores	mainly
47783	Retail sale of souvenirs, art objects and -tools in specialised stores	poorly
47791	Retail sale of antiquities in specialised stores	poorly
47792	Retail sale of second hand books in specialised stores	poorly
58111	Book publishing	totally
58112	Publishing of educational books, dictionaries, encyclopaedias, etc.	totally
58131	Publishing of newspapers	totally
58141	Publishing of journals and periodicals	totally
58211	Publishing of computer games	totally
59111	Motion picture and video production activities	totally
59112	Television programme production activities	totally
59121	Motion picture, video and television programme post-production activities	totally
59131	Motion picture, video and television programme distribution activities	totally
59141	Motion picture projection activities	totally
59201	Sound recording and music publishing activities	totally
60101	Radio broadcasting	totally
60201	Television broadcasting	totally
60202	Cable, satellite and other television programming activities	totally
63911	News agency activities	totally
71111	Architectural activities	totally
73111	Advertising agencies	mainly
74101	Design activities	totally
74201	Photographic activities	mainly
74301	Translation and interpretation activities	mainly
77221	Renting of video tapes and disks	mainly
85521	Music and art schools	totally
85522	Dance schools	totally
85529	Other non-formal cultural education	totally
90011	Production and performing of drama and dance spectacles	totally
90012	Production and performing of concerts, and other musical creation	totally
90021	Support activities to performing arts	totally
90031	Artistic creation	totally
90041	Operation of arts facilities	totally
91011	Library activities	totally
91012	Archives activities	totally
91021	Museums activities	totally
91031	Operation of historical sites and buildings and similar visitor attractions	totally
93291	Cultural and community centres	poorly

Cultural sector on the third level

For simplified statistics the cultural sector can also be delimited on the third level of nomenclature of the economic activities. Here are included only those activities which are totally cultural on the third level. Using the third level for the production of statistics it has to be kept in mind that this is only a part of the cultural sector and it has to be also mentioned on publishing of the data.

Cultural sector on the third level of EMTAK

591	<i>Motion picture, video and television programme activities</i>
592	<i>Sound recording and music publishing activities</i>
601	<i>Radio broadcasting</i>
602	<i>Television programming and broadcasting activities</i>
741	<i>Specialised design activities</i>
900	<i>Creative, arts and entertainment activities</i>

On the second level only programmes and broadcasting (code 60) and art and entertainment (code 90) are totally distinguishable on the second level. That is why the production of cultural statistics is not recommended on the second level.

Cultural domains**1. Heritage**

91021	<i>Museums activities</i>
91031	<i>Operation of historical sites and buildings and similar visitor attractions</i>

2. Archives

91012	<i>Archives activities</i>
-------	----------------------------

3. Libraries

91011	<i>Library activities</i>
-------	---------------------------

4. Books and press

47611	<i>Retail sale of books in specialised stores</i>
47621	<i>Retail sale of newspapers and stationery in specialised stores</i>
47792	<i>Retail sale of antiquities in specialised stores</i>
58111	<i>Book publishing</i>
58112	<i>Publishing of educational books, dictionaries, encyclopaedias, etc.</i>
58131	<i>Publishing of newspapers</i>
58141	<i>Publishing of journals and periodicals</i>
63911	<i>News agency activities</i>
74301	<i>Translation and interpretation activities</i>

5. Visual arts

74101	<i>Design activities</i>
74201	<i>Photographic activities</i>
90031	<i>Artistic creation</i>

6. Performing arts

90011	<i>Production and performing of drama and dance spectacles</i>
90012	<i>Production and performing of concerts, and other musical creation</i>
90021	<i>Support activities to performing arts</i>
90041	<i>Operation of arts facilities</i>

7. Audiovisual and multimedia

- 47631 *Retail sale of music and video recordings in specialised stores*
- 58211 *Publishing of computer games*
- 59111 *Motion picture and video production activities*
- 59112 *Television programme production activities*
- 59121 *Motion picture, video and television programme post-production activities*
- 59131 *Motion picture, video and television programme distribution activities*
- 59141 *Motion picture projection activities*
- 59201 *Sound recording and music publishing activities*
- 60101 *Radio broadcasting*
- 60201 *Television broadcasting*
- 60202 *Cable, satellite and other television programming activities*
- 77221 *Renting of video tapes and disks*

8. Architecture

- 71111 *Architectural activities*

9. Advertising

- 73111 *Advertising agencies*

10. Handicraft (not included on International statistics, because undistinguishable on 4 level)

- 47783 *Retail sale of souvenirs, art objects and -tools in specialised stores*
- 47791 *Retail sale of antiquities in specialised stores*

11. Education (inter-domain)

- 85521 *Music and art schools*
- 85522 *Dance schools*
- 85529 *Other non-formal cultural education*

Functions of the cultural sector

Functions in ESSnet culture framework are parts of the economic cycle, which are involved in each cultural domain. Still, all functions of the cultural sector are not distinguishable by nomenclature of the economic activities. E.g. motion picture, video and television programme activities concern creation as well as production and publishing. That is why some cultural activities may be under several functions.

1. Creation

- 59111 *Motion picture and video production activities*
- 59112 *Television programme production activities*
- 71111 *Architectural activities*
- 73111 *Advertising agencies*
- 74101 *Design activities*
- 74201 *Photographic activities*
- 74301 *Translation and interpretation activities*
- 90011 *Production and performing of drama and dance spectacles*
- 90012 *Production and performing of concerts, and other musical creation*
- 90021 *Support activities to performing arts*
- 90031 *Artistic creation*

2. *Production and publishing*

- 58111 *Book publishing*
- 58112 *Publishing of educational books, dictionaries, encyclopaedias etc.*
- 58131 *Publishing of newspapers*
- 58141 *Publishing of journals and periodicals*
- 58211 *Publishing of computer games*
- 59111 *Motion picture and video production activities*
- 59112 *Television programme production activities*
- 59121 *Motion picture, video and television programme post-production activities*
- 59201 *Sound recording and music publishing activities*
- 60101 *Radio broadcasting*
- 63911 *News agency activities*
- 90011 *Production and performing of drama and dance spectacles*
- 90012 *Production and performing of concerts, and other musical creation*
- 90021 *Support activities to performing arts*
- 90031 *Artistic creation*
- 91011 *Library activities*
- 91012 *Archives activities*
- 91021 *Museums activities*
- 91031 *Operation of historical sites and buildings and similar visitor attractions*

3. *Distribution and trade*

- 47611 *Retail sale of books in specialised stores*
- 47621 *Retail sale of newspapers and stationery in specialised stores*
- 47631 *Retail sale of music and video recordings in specialised stores*
- 47783 *Retail sale of souvenirs, art objects and -tools in specialised stores*
- 47791 *Retail sale of antiquities in specialised stores*
- 47792 *Retail sale of antiquities in specialised stores*
- 59131 *Motion picture, video and television programme distribution activities*
- 59141 *Motion picture projection activities*
- 60101 *Radio broadcasting*
- 60201 *Television broadcasting*
- 60202 *Cable, satellite and other television programming activities*
- 73111 *Advertising agencies*
- 77221 *Renting of video tapes and disks*
- 90041 *Operation of arts facilities*
- 91011 *Library activities*
- 91012 *Archives activities*
- 91021 *Museums activities*
- 93291 *Cultural and community centres*

4. *Preservation*

- 59121 *Motion picture, video and television programme post-production activities*
- 74201 *Photographic activities*
- 90031 *Artistic creation*
- 91011 *Library activities*
- 91012 *Archives activities*
- 91031 *Operation of historical sites and buildings and similar visitor attractions*

5. *Education*

- 85521 *Music and art schools*
- 85522 *Dance schools*
- 85529 *Other non-formal cultural education*

6. Management and regulations

- 59131 Motion picture, video and television programme distribution activities
- 59201 Sound recording and music publishing activities

Cultural occupations

Cultural occupations include occupations involved in the creative and artistic economic cycle, i.e. creation, production, dissemination and trade, preservation, education, management and regulation, as well as heritage collection and preservation. These occupations involve tasks and duties undertaken:

- for the purpose of artistic expression (e.g. visual arts, performing arts, audiovisual arts, etc.);
- to generate, develop, preserve, reflect cultural meaning;
- to create, produce or disseminate cultural goods and services, generally protected by copyright.

Methodology of the cultural employment statistics bases on combination of two nomenclatures, economic activities and occupations. Cultural employment involves the cultural sector and cultural occupations outside the cultural sector. Culturally employed are those who are working on any cultural occupations either inside or outside the cultural sector.

With regard to cultural occupations three main groups can be distinguished:

- culturally employed persons inside the cultural sector (Figure 2, A);
- non-cultural occupations inside the cultural sector (Figure 2, C);
- culturally employed persons outside the cultural sector (Figure 2, B);

Figure 2. Cultural employment

	Cultural sector	Other sectors
Cultural occupations	A – in cultural employment	B – in cultural employment
Other occupations	C – in cultural employment	D – not in cultural employment

Below the list of cultural occupations according to the International Standard Classification of Occupations (ISCO) has been presented. The coverage shows whether all the occupations under certain codes have to be included under cultural occupations or do they include also non-cultural occupations that are inseparable by nomenclature. The fourth level of ISCO is used for production of Estonian cultural employment statistics.

Table 2. Cultural occupations according to the International Standard Classification of Occupations (ISCO-08)

Code	Definition	Coverage
1222	Advertising and public relations managers	partly
1349	Professional services managers not elsewhere classified	partly
1431	Sports, recreation and cultural centre managers	partly
2161	Building architects	totally
2162	Landscape architects	totally
2163	Product and garment designers	totally
2164	Town and traffic planners	partly
2166	Graphic and multimedia designers	totally
2310	University and higher education teachers	partly
2320	Vocational education teachers	partly
2330	Secondary education teachers	partly
2341	Primary school teachers	partly
2354	Other music teachers	totally
2355	Other arts teachers	totally
2513	Web and multimedia developers	partly
2621	Archivists and curators	totally
2622	Librarians and related information professionals	totally
2632	Sociologists, anthropologists and related professionals	partly
2633	Philosophers, historians and political scientists	partly
2641	Authors and related writers	totally
2642	Journalists	totally
2643	Translators, interpreters and other linguists	totally
2651	Visual artists	totally
2652	Musicians, singers and composers	totally
2653	Dancers and choreographers	totally
2654	Film, stage and related directors and producers	totally
2655	Actors	totally
2656	Announcers on radio, television and other media	totally
2659	Creative and performing artists not elsewhere classified	totally
3339	Business services agents not elsewhere classified	partly
3431	Photographers	totally
3432	Interior designers and decorators	totally
3433	Gallery, museum and library technicians	totally
3435	Other artistic and cultural associate professionals	totally
3521	Broadcasting and audio-visual technicians	totally
4411	Library clerks	totally
5113	Travel guides	partly
7312	Musical instrument makers and tuners	totally
7313	Jewellery and precious-metal workers	totally
7314	Potters and related workers	totally
7315	Glass makers, cutters, grinders and finishers	totally
7316	Sign writers, decorative painters, engravers and etchers	totally
7317	Handicraft workers in wood, basketry and related materials	totally
7318	Handicraft workers in textile, leather and related materials	totally
7319	Handicraft workers not elsewhere classified	totally
7522	Cabinet-makers and related workers	partly

1. INDICATORS OF CULTURAL ENTREPRENEURSHIP

The indicators presented below are the economic characteristics of the cultural sector. Administrative data, not the data of the sample survey have been used for describing the situation in Estonia. Additional information enabling better understanding of the indicators has been presented: definition, purpose, research question, data source, data used and calculation method.

As can be seen from statistics presented below, the situation of cultural entrepreneurship is affected by internal as well as external factors. As concerns interpretation of the data, references to possible relations, which may influence the situation reflected by the indicator, have been added. The references are presented separately from the description of the situation for the reason that cause-and-effect relationship between the influencer and the situation under discussion is either complicated or impossible to indicate based on the given data. As all influencing factors have not been indicated in the section of data interpretation, the persons interested in the given topic can always interpret the indicators on the basis of their own knowledge and experiences.

1.1. Share of the cultural units in overall economy

Definition

The indicator reflects the share of enterprises and organisations of the cultural sector among all enterprises and organisations.

Enterprises are companies. Organisations are non-profit institutions – non-profit associations, foundations, state authorities, local government authorities.

For distinguishing of the Estonian cultural sector the list of the cultural economic activities according to ESSnet Culture framework is used, which bases on EMTAK nomenclature (Estonian national version of the NACE nomenclature) (Table 1, p. 89).

Purpose

Compare the number of units of the cultural sector with the total number of enterprises and organisations. Compare the share of enterprises and organisations of the cultural sector among the total number of units with the equivalent indicators of other European countries. Monitor the development in the total number and share of cultural enterprises and organisations over the years.

Research question

What is the total number of enterprises and organisations of the cultural sector? What is the share of enterprises and organisations of the cultural sector in the overall economy?

Data used and calculation method

The number of enterprises and organisations of the cultural sector and the total number of enterprises and organisations.

In order to calculate the share, the number of enterprises and organisations of the cultural sector is divided by the total number of all enterprises and organisations and multiplied by hundred. In order to calculate the additional indicator, the number of enterprises of the cultural sector is divided by the total number of active enterprises and multiplied by hundred.

Data source and collection method

The Commercial Register, annual reports of enterprises and organisations; administrative data

Data interpretation

The number of enterprises and organisations of the cultural sector and their share in the total number of enterprises and organisations in the country indicates the need for cultural products and services

in given region, but also the presence of conditions required for operation of the units of the cultural sector. It also refers to the direct and indirect impact of the cultural sector on other sectors. The growth of units of the cultural sector can be affected by increased demand for cultural products and services, favourable taxation conditions and other measures, as well as availability of people with required qualification and specialisation in the region, and other factors. The decrease in the number of units may be caused by overall economic recession, reduced state support measures, but also declining purchase power of the population and preferences related to people's ethnicity, age and education, as well as other factors.

Situation in Estonia in 2000–2010

There were more than 7,700 units of the cultural sector in Estonia in 2010. In 2000 the total number of units of the cultural sector amounted to 3,200, which means that over the decade the number of enterprises and organisations of the cultural sector has more than doubled. The number of operating units continued to grow even during the economic recession. The average indicator for the decade is 4,500 enterprises and organisations (Figure 1, p. 26).

In 2001–2010, the average share of the units of cultural sector among all active units was 6.1%. This share decreased slightly at the beginning of the 2000s and remained stable until the onset of economic recession, followed by an increase in 2008–2010. In 2010 the share of units of the cultural sector among all units was 8.3%. The share of enterprises of the cultural sector among economically active enterprises remained stable at 4.4% during the first half of the decade, but in 2007 it decreased to 4.2%, which means that the increase in the total number of enterprises has been more rapid than the increase of enterprises in the cultural sector in 2007. In 2008 the number of enterprises in the cultural sector began to increase more rapidly and their share in the total number of enterprises started to grow again. If in 2001 the share of cultural enterprises was 4.3%, then in 2010 it was 4.7%. The average share of cultural enterprises in the total number of enterprises during the decade was 4.4% as well (Figure 2, p. 26).

In 2000–2010, the number of enterprises and organisations increased in all domains of the cultural sector. The most rapid growth was observed in the number of units engaged in visual arts – from about 25 in 2000 to 1,700 in 2010. This was followed by the number of units engaged in performing arts, which increased from ca 230 to almost 1,600. Next is the number of books and press units, which increased from ca 440 to 980. The increase was the lowest in case of units engaged in art crafts, growing from ca 90 to 130.

More rapid growth in some domains has brought about changes in the distribution of the cultural sector by domains. At the beginning of the millennium dominant domains included heritage, libraries and archives. They accounted for nearly 20% of the cultural sector in 2000. Despite the fact that these represent consolidated data of three domains (museums, archives and libraries) their share dropped to almost 10% by 2010.

On the other hand, there has been an increase in the proportion of units engaged in performing arts (live performances and concerts), which rose from 7.3% at the beginning of the decade and exceeded 20% by the end of the decade. Yet the most rapid increase was observed in the proportion of units of visual arts that rocketed from 7.7% in 2000 to 22% in 2010 (Figures 3, 4, p. 27).

Certain changes have also occurred in the functional distribution of the cultural sector. Speaking of functions, one has to keep in mind that in some cultural domains different functions cannot be separated, and therefore some units can be listed under several functions simultaneously, meaning that their total is more than 100% of the cultural sector.

Despite the actual increase in the number of units under all functions, some enterprises and organisations under certain functions have shown more rapid growth, which has led to decline in the share of some functions the in cultural sector.

Although the share of museums, archives and libraries has declined, the share of units with preserving function has actually increased from 21% to 24%. The share of units engaged in production and publishing function (production of shows, concerts and films and publishing books, music and computer games) has increased from 40% to 51%. The greatest increase has been observed in the share of units under creation function, which increased from 47% to 68% (Figure 5, p. 28).

1.2. Share of the cultural enterprises in the service sector

Definition

Share of the enterprises of the cultural sector in the service sector. Pursuant to the Estonian classification of economic activities (EMTAK), the service sector comprises sections from J to S (i.e. sections from information and communication to other service activities). Enterprises are companies.

For distinguishing of the Estonian cultural sector the list of the cultural economic activities according to ESSnet Culture framework is used, which bases on EMTAK nomenclature (Estonian national version of the NACE nomenclature) (Table 1, p. 89).

Purpose

Compare the number of enterprises of the cultural sector with the total number of active service enterprises. Compare the share of enterprises of the cultural sector in the service sector with the equivalent indicators of other European countries. Monitor the number and share of enterprises in the cultural sector over the years.

Research question

What is the number of enterprises of the cultural sector and their share among the enterprises of the service sector?

Data used and calculation method

The number of enterprises of the cultural sector and the total number of active enterprises of the service sector.

In order to calculate the share, the number of enterprises of the cultural sector is divided by the total number of active enterprises of the service sector and multiplied by hundred.

Data source and collection method

The Commercial Register, annual reports of enterprises and organisations; administrative data

Data interpretation

The service sector represents a leading sector in many regions. The share of the enterprises of the cultural sector indicates its role in the economic activity of the service sector. The increase in the number of enterprises of the cultural sector can be affected by increased demand for cultural products and services, favourable taxation conditions and other measures, as well as availability of people with required qualification and specialisation in the region, and other factors. The decrease in the number of enterprises may be caused by overall economic recession, reduced state support measures, but also declining purchase power of the population and consumption preferences related to people's ethnicity, age and education, as well as other factors.

Situation in Estonia in 2000–2010

From 2004 to 2008 the share of cultural enterprises in the service sector declined, because the number of units in other sectors grew faster. In 2010 there were about 2,900 enterprises of the cultural sector and approximately 24,000 enterprises of the service sector in Estonia. In 2005–2010, the average share of enterprises of the cultural sector was 13%. Throughout the years their share has decreased: if in 2005 it was almost 15%, then in 2010 12% (Figures 6, 7 pp. 29, 30).

1.3. Share of the sales revenue of enterprises of the cultural sector in the overall economy's sales revenue

Definition

The sales revenue is the income gained from the sales of all products, services and goods provided by principal or ancillary activities.

Enterprises are companies. Organisations are non-profit institutions – non-profit associations, foundations, state authorities, local government authorities.

For distinguishing of the Estonian cultural sector the list of the cultural economic activities according to ESSnet Culture framework is used, which bases on EMTAK nomenclature (Estonian national version of the NACE nomenclature) (Table 1, p. 89).

Purpose

Compare the sales revenue of the enterprises of the cultural sector with the overall economy's turnover. Compare the share of the cultural sector's sales revenue in overall economy with the equivalent indicators of other European countries. Monitor the changes in the sales revenue of cultural enterprises over the years.

Research question

What is the share of sales revenue of enterprises of the cultural sector in the overall economy's turnover?

Data used and calculation method

The sales revenue of the enterprises of the cultural sector and overall economy's sales revenue.

In order to calculate the share, the cultural sector's sales revenue is divided by the total sales revenue of all active enterprises and multiplied by hundred.

Data source and collection method

The Commercial Register, annual reports of enterprises and organisations; administrative data.

As an additional indicator, it is also possible to calculate the sales revenue of organisations of the cultural sector^a

Data interpretation

The share of the sales revenue of cultural sector's enterprises in overall economy indicates the proportion of the sales of cultural services and products among the total sales of all products and services. Changes in the cultural sector's sales revenue can be affected by the number of enterprises in the cultural sector and its share in business, the demand for cultural products and services, prices of cultural products and services, favourable taxation conditions and other measures related to production, publishing, dissemination and trade of cultural products, as well as the presence of people interested in culture in given region, and other factors. The decrease in the number of enterprises may be caused by overall economic recession, reduced state support measures, but also declining purchase power of the population and consumption habits, preferences related to people's ethnicity, age and education as well as other factors.

Situation in Estonia in 2001–2010

According to the data gained from annual reports of the sales revenue of cultural sector's enterprises in 2010 was 451 million euros. In 2000 it was 303 million euros. The highest sales revenue during

^a Since 2009 the non-profit institutions are also required to submit annual reports, which allow gaining information about their income as well.

the period under observation was in 2007 when it reached 673 million euros. The average sales revenue in 2001–2010 was also 451 million euros.

In 2001–2010, the sales revenue of cultural sector's enterprises was on average 1.4% of the total sales revenue of enterprises. It was slightly below 1.2% in 2010 and 1.6% in 2001. The decrease in the share of cultural sector's sales revenue in the total sales revenue of all enterprises indicates either more rapid increase in total sales revenue or, as shown by halted increase in the sales revenue of all enterprises in 2008, the cultural enterprises' sales revenue had already come to decline, meaning that e.g. the economic recession had relatively more rapid impact on the activities of cultural enterprises as relatively small and flexible part of enterprises than all enterprises. Despite the decrease in the share of cultural enterprises' sales revenue in the long run, it has also had short boosts in 2004–2006 and in 2009 (Figures 8, 9, 10, pp. 31, 32).

The greatest sales revenue is seen in case of the enterprises engaged in publication of books and press. In 2001–2010 the annual average amounted to 172 million euros. The sales revenue of enterprises engaged in books and press was 188 million euros in 2010 and it hit the ceiling in 2008 when it exceeded 230 million euros. In terms of average sales revenue, the domain of books and press was followed by advertising with the average sales revenue of 103 million euros in 2001–2010. These two were followed by audiovisual and multimedia with the average sales revenue of 84 million euros, architecture with 47 million euros, visual art with 26 million euros and performing arts with 9 million euros (Figures 11, 12, 13, 14, pp. 33, 34).

1.4. Share of the sales revenue of the cultural sector's enterprises in the service sector

Definition

Pursuant to the Estonian classification of economic activities (EMTAK), the service sector comprises sections J to S (i.e. sections from information and communication to other service activities).

The sales revenue is the income gained from the sales of all products, services and goods provided by principal or ancillary activities. Enterprises are companies.

For distinguishing of the Estonian cultural sector the list of the cultural economic activities according to ESSnet Culture framework is used, which bases on EMTAK nomenclature (Estonian national version of the NACE nomenclature) (Table 1, p. 89).

Purpose

Compare the sales revenue of the cultural sector's enterprises with the total service sector sales revenue. Compare the share of the cultural sector's sales revenue in the service sector with the equivalent indicators of other European countries. Monitor the changes in the sales revenue of the cultural sector's enterprises over the years.

Research question

What is the share of the sales revenue of enterprises of the cultural sector in the sales revenue of the service sector?

Data used and calculation method

The sales revenue of the enterprises of the cultural sector and the sales revenue of the service sector.

In order to calculate the share, the cultural sector's sales revenue is divided by the sales revenue of all enterprises in the service sector and multiplied by hundred.

Data source and collection method

The Commercial Register, annual reports of enterprises and organisations; administrative data

Data interpretation

The share of the sales revenue of cultural sector's enterprises in the sales revenue of the service sector indicates the proportion of the sales of cultural services and goods in the sales of services and goods of the service sector. Changes in the cultural sector's sales revenue can be affected by the number of enterprises in the cultural sector and their share in business, the demand for cultural products and services, prices of cultural products and services, favourable taxation conditions and other measures related to production, publishing, dissemination and trade of cultural products, as well as the presence of people interested in culture in given region, and other factors. The decrease in the number of enterprises may be caused by overall economic recession, reduced state support measures, but also declining purchase power of the population and consumption habits, preferences related to people's ethnicity, age and education as well as other factors.

Situation in Estonia in 2005–2010

In 2010 the cultural sector's sales revenue accounted for nearly 10% of the sales revenue of the service sector. In 2005 this indicator was 14%. The share of the cultural sector was the highest in 2006 – above 15%. In 2005–2010 the average share of the cultural sector was 12.5%, i.e. almost one eighth.

According to the annual reports the cultural sector's sales revenue was 451 million euros in 2010 and 448 million euros in 2005. Within the period under observation, the sales revenue hit the ceiling in 2007 when it amounted to 673 million euros. The average cultural sector's sales revenue in 2005–2010 was 522 million euros.

In 2006 the cultural sector's sales revenue increased by 21% when compared to the previous year, whereas the sales revenue in the service sector increased by 16%. The increase in the sales revenue of the service sector accelerated further until it reached 19%, and then started to slow down and was declining in 2009. On the other hand, the cultural sector's sales revenue started to drop already in 2008, decreasing by 22% compared to 2007. After the economic recession, the cultural sector's sales revenue increased by 3% in 2010 compared to the previous year and the sales revenue in the service sector by 2%. Once again, it supports the idea that the cultural sector is smaller and more flexible in comparison with the service sector, and thus gives quicker response to various influences. On the one hand the overall deteriorating economic situation influences the cultural sector sooner, but on the other hand it also starts to recover faster (Figures 15, 16, p. 35).

1.5. Share of micro-units in the cultural sector

Definition

Micro-units are enterprises/organisations with less than ten employees. Units with 1–5 employees have been presented separately.

Enterprises are companies. Organisations are non-profit institutions – non-profit associations, foundations, state authorities, local government authorities.

For distinguishing of the Estonian cultural sector the list of the cultural economic activities according to ESSnet Culture framework is used, which bases on EMTAK nomenclature (Estonian national version of the NACE nomenclature) (Table 1, p. 89).

Purpose

Examine the share of micro-units in the cultural sector. Compare the share of micro-units in the cultural sector with the equivalent indicators of other European countries. Monitor the number of micro-enterprises and organisations in the cultural sector over the years.

Research question

What is the number and share of micro-units in the cultural sector?

Data used and calculation method

The number of micro-enterprises and organisations in the cultural sector and the total number of enterprises and organisations in the cultural sector.

In order to calculate the share, the number of micro-units in the cultural sector is divided by the total number of units in the cultural sector and multiplied by hundred.

Data source and collection method

The Commercial Register; administrative data

Data interpretation

The share of cultural micro-enterprises and organisations in the cultural sector indicates their role in the cultural sector. The number of micro-enterprises and organisations can be affected by favourable business environment, but also the demand for cultural products and services, availability of people with required qualification and specialisation in the region, and other factors. The decrease in the number of enterprises may be caused by overall economic recession, reduced state support measures, but also declining purchase power of the population and preferences related to people's ethnicity, age and education, as well as other factors. The abundance of micro-enterprises ensures cultural diversity and provides hotbed for innovative business ideas.

Situation in Estonia in 2000–2010

On average, the share of enterprises/organisations with one to nine employees is 85%, but this indicator is almost 91% in the cultural sector. In 2010, a total of 7,323 out of 7,760 enterprises and organisations of the cultural sector had less than ten employees (Figure 17, p. 37).

The share of micro-enterprises has constantly increased over the decade. The proportion of units with less than ten employees has increased from approximately 87% to almost 94%. The proportion of units with 1–5 employees, however, has grown from 79% to 90%. The average share of units with less than ten employees was 89% in 2001–2010 and the share of units with 1–5 employees was 82% (Figure 18, p. 37).

With some fluctuations, the share of micro-enterprises has increased across all domains of the cultural sector. The growth has been the quickest in micro-units engaged in visual arts, approaching 100%. The greatest fluctuations have been observed in the domain of art crafts. This is caused by relatively low number of units, which is the reason why already small changes in the number cause significant fluctuations (Figures 19, 20, p. 38).

1.6. Share of micro-enterprises in the cultural sector compared to the service sector**Definition**

Micro-enterprises are enterprises/organisations with less than ten employees. Enterprises are companies.

Pursuant to the Estonian classification of economic activities (EMTAK), the service sector comprises sections J to S (i.e. sections from information and communication to other service activities).

For distinguishing of the Estonian cultural sector the list of the cultural economic activities according to ESSnet Culture framework is used, which bases on EMTAK nomenclature (Estonian national version of the NACE nomenclature) (Table 1, p. 89).

Purpose

Examine the share of micro-enterprises in the cultural sector compared to the share of micro-enterprises in the service sector. Compare the share of cultural micro-enterprises in the service sector with the equivalent indicators of other European countries. Compare the share of cultural micro-enterprises with the long-term development of micro-enterprises in the service sector.

Research question

What is the share of micro-enterprises in the cultural sector compared to the share of micro-enterprises in the service sector?

Data used and calculation method

The number of micro-enterprises in the cultural sector. The total number of enterprises in the cultural sector. The number of micro-enterprises in the service sector. The total number of enterprises in the service sector.

In order to calculate the share, the number of micro-enterprises in the respective sector is divided by the total number of enterprises in the sector and multiplied by hundred.

Data source and collection method

The Commercial Register, annual reports of enterprises and organisations; administrative data

Data interpretation

The share of micro-enterprises in the total number of sector's enterprises indicates their role in the cultural or service sector. The number of micro-enterprises can be affected by favourable business environment, but also demand for cultural products and services, availability of people with required qualification and specialisation in the region, and other factors. The decrease in the number of enterprises may be caused by overall economic recession, reduced state support measures, but also declining purchase power of the population and preferences related to people's ethnicity, age and education, as well as other factors. The abundance of micro-enterprises ensures cultural diversity and provides hotbed for innovative business ideas.

Situation in Estonia in 2000–2010

The average share of micro-enterprises with less than ten employees in the service sector was 91% during 2005–2010. In 2005, the respective indicator was 89% and in 2010 slightly less than 94%. The share of micro-enterprises in the service sector increased at slightly quicker pace, approximately 1% a year.

The average share of micro-enterprises of the cultural sector is left behind by only 1%. It was smaller in 2005, when 87% of the enterprises in the cultural sector had less than ten employees. By 2010 their share was slightly over 94% or slightly more than in the service sector (Figures 21, 22, p. 40).

1.7. Share of the self-employed without employees in the cultural sector

Definition

Here, based on the Statistical Profile, the self-employed without employees stand for units with one employee, who is most likely the same self-employed person.

Enterprises are companies. Organisations are non-profit institutions – non-profit associations, foundations, state authorities, local government authorities.

For distinguishing of the Estonian cultural sector the list of the cultural economic activities according to ESSnet Culture framework is used, which bases on EMTAK nomenclature (Estonian national version of the NACE nomenclature) (Table 1, p. 89).

Purpose

Examine the share of the self-employed in the cultural sector. Compare the share of the self-employed in the cultural sector with the equivalent indicators of other European countries. Monitor the share of the self-employed in the cultural sector over the years.

Research question

What is the share of the self-employed in the enterprises and organisations of the cultural sector?

Data used and calculation method

The number of the self-employed in the cultural sector. The total number of enterprises and organisations of the cultural sector.

In order to calculate the share, the number of the self-employed in the cultural sector is divided by the total number of enterprises and organisations and multiplied by hundred.

Data source and collection method

The Commercial Register; administrative data

Data interpretation

Although the self-employed do not provide jobs for other people, they represent a significant part of both business and employment. On the one hand, the share of the self-employed in the cultural sector refers to people, who are enterprising and do not need an employer and, on the other hand, contribute their ideas and initiative to the cultural sector and thus to entire economy. The share of the self-employed in the cultural sector indicates their role in the cultural sector. The number of the self-employed can be affected by favourable business environment, but also the demand for cultural products and services and other factors. The decrease in the number of enterprises may be caused by economic fluctuations, but also declining purchase power of the population and their consumption preferences, as well as other factors. The self-employed are characterised by cooperation with other enterprises/organisations, and thus they play an important role in dissemination of cultural diversity and innovative ideas.

Situation in Estonia in 2000–2010

Similar to the number of micro-enterprises and organisations, the number and share of the self-employed has continuously increased. In 2001–2010, the share of the self-employed in cultural the sector increased from 53% to 76% (Figure 23, p. 41).

The absolute number of the self-employed has increased from 1,700 in 2005 to 5,900 in 2010. While the number of the self-employed even decreased slightly in the first half of the decade, it grew rapidly in the other half of the decade (Figure 24, p. 42).

Speaking of domains, the proportion of the self-employed is the highest in performing arts. In 2001–2010, on an average 80% of units engaged in performing arts were self-employed. This is followed by a combined domain of heritage, archives and libraries with the average of 66%. It also represents one of the few domains with declining proportion in the cultural sector. The share of the self-employed is growing most rapidly in visual arts. Over the decade, it has increased from 32% to 92%. The share of the self-employed is also growing at a steady pace in audiovisual and multimedia and advertising domains (Figure 25 p. 42, Figure 26, p. 43).

1.8. Estimated share of the market-oriented cultural enterprises and organisations in the cultural sector**Definition**

The market-oriented enterprises and organisations earn at least 50% of their income by selling their own products or services. Here the estimated share of market-oriented units has been used, because precise information is not available for all units.

Enterprises are companies. Organisations are non-profit institutions – non-profit associations, foundations, state authorities, local government authorities.

For distinguishing of the Estonian cultural sector the list of the cultural economic activities according to ESSnet Culture framework is used, which bases on EMTAK nomenclature (Estonian national version of the NACE nomenclature) (Table 1, p. 89).

Purpose

Examine the share of market-oriented enterprises and organisations as economically significant units in the cultural sector. Compare the share of market-oriented units of the cultural sector with the equivalent indicators of other European countries. Monitor the change in the number of market-oriented cultural enterprises and organisations over the years.

Research question

What is the share of the market-oriented cultural enterprises and organisations in the cultural sector?

Data used and calculation method

The number of market-oriented cultural enterprises and organisations in the cultural sector. The total number of enterprises and organisations of the cultural sector.

In order to calculate the share, the number of the market-oriented cultural units is divided by the total number of enterprises and organisations of the cultural sector and multiplied by hundred.

Data source and collection method

The Commercial Register, annual reports of enterprises and organisations; administrative data

Data interpretation

The share of the market-oriented cultural enterprises and organisations in the cultural sector indicates their role in the cultural sector. The number of the market-oriented cultural units can be affected by favourable business environment, but also the demand for cultural products and services, availability of people with required qualification and specialisation in the region, and other factors. The decrease in the number of enterprises may be caused by overall economic recession, but also declining purchase power of the population and their consumption preferences, as well as other factors.

Situation in Estonia in 2000–2010

The estimated share of the market-oriented cultural units in the cultural sector has grown from 58% in 2001 to 73% in 2010. The average indicator of the period was 61%. Similar to micro-units, this indicator dropped a little during the first half of the decade and then started to grow at rapidly increasing pace in the second half of the decade (Figure 27, p. 44).

At the beginning of the period there were ca 1,900 market-oriented units in the cultural sector and a total of 3,200 units. In 2010, ca 5,600 out of 7,760 units of the cultural sector earned over a half of their revenue from selling their products or services (Figure 28, p. 44).

The most market-oriented units are found in advertising domain. Almost all the units operating in that domain gain revenue from the sales of their services or products. Estimated over 90% of market-oriented units are also present in the domains of architecture, visual arts, art crafts and books and press as well as audiovisual and multimedia (Figure 29, p. 45).

Cultural domains are generally divided into two groups. In one case the share of market-oriented units is over 90% and in the other case this indicator is below 25%.

The average indicator below 25% includes domains such as performing arts, cross-domain cultural education and management, and heritage, archives and libraries. Despite a significant leap of performing arts in terms of its share of market-oriented units (from 9% to 63%), the average share of market-oriented units in this domain has over the decade still remained around 24% (Figure 30, p. 45).

1.9. Export of cultural products and services

Definition

Export of cultural products and services indicates the proportion of cultural products and services sold abroad among total export. For distinguishing the export of products and services of the cultural sector, the units of the cultural sector according to EMTAK nomenclature (Estonian national version of the NACE nomenclature) and the list of the cultural economic activities according to ESSnet Culture framework are used.

Enterprises are companies. Organisations are non-profit institutions — non-profit associations, foundations, state authorities, local government authorities.

For distinguishing of the Estonian cultural sector the list of the cultural economic activities according to ESSnet Culture framework is used, which bases on EMTAK nomenclature (Estonian national version of the NACE nomenclature) (Table 1, p. 89).

Purpose

Examine the share of cultural sector in the export of products and services. Compare the share of export of cultural sector with the equivalent indicators of other European countries. Monitor the changes in the share of export of cultural sector over the years.

Research question

What is the share of cultural sector in total export?

Data used and calculation method

The number of units exporting cultural products and services and export capacity. The number of units exporting all products and services and export capacity.

In order to calculate the share of exporting units, the number of units exporting cultural products and services is divided by the total number of enterprises and organisations of the cultural sector and multiplied by hundred.

To calculate the share of the export capacity, the export capacity of the products/services of the cultural sector is divided by the export capacity of the products/services of all exporting units and multiplied by hundred.

The units exporting products and services may partly overlap.

Data source and collection method

The Commercial Register, information regarding the balance of payments of the enterprises and organisations, information regarding the customs declarations of the enterprises and organisations; administrative data.

Data interpretation

The share of export of products and services of the enterprises and organisations of the cultural sector indicates their role in total export. The number of exporting units can be affected by favourable business environment, but also demand for cultural products and services abroad, availability of people with required qualification and specialisation in the region, entrepreneurs' ability to make contacts abroad and provide products and services suitable for foreign consumers at good price/quality ratio, state-provided export support measures and other factors. Reduced export capacity may be caused by general economic recession, but also competition on foreign markets.

Situation in Estonia in 2000–2010

In 2010, there were 322 units in the cultural sector exporting goods abroad and 652 units exporting services. It accounted for 2.6% of all units exporting services and 3% of all units exporting products.

In 2003–2010, there were on average 220 units exporting products and 469^a units exporting services (Figures 31, 32, p. 47).

Export of cultural sector was 12 million euros in 2010. Meanwhile, the capacity of cultural services was 22 million euros. The average capacity of products in 2003–2007 was 4 million euros, the annual average capacity of services, on the other hand, was about 30 million euros. The average share of services' export was about 1% of the total services' export. Export of the cultural sector accounted for average 0.06% of total export of products (Figures 33, 34, p. 48).

In terms of products' export the major exporters in the cultural sector include advertising, which accounted on average for 48% of the products' export in the cultural sector. This was followed by audiovisual and multimedia, books and press, visual arts and art crafts (Figure 35, p. 49).

Advertising and audiovisual and multimedia domains are also dominant in export of services. In 2003–2010 their average annual share in export of cultural services was 47% and 28%, respectively (Figure 36, p. 49).

^a The units exporting products and services may overlap in some cases.

2. INDICATORS OF CULTURAL EMPLOYMENT

In this chapter the employment and economic characteristics of the cultural sector have been presented. In cultural employment, the indicators of cultural sector's employment based on EMTAK nomenclature (Estonian national version of the NACE nomenclature), and employment of culturally employed persons based on the International Standard Classification of Occupations have been presented. In case of total cultural employment, both EMTAK nomenclature and Classification of Occupations have been combined. Additional information enabling better understanding of the indicators has been presented: definition, purpose, research question, data source, data used and calculation method.

As can be seen from statistics presented below, the situation of cultural employment is affected by internal as well as external factors. As concerns interpretation of the data, references to possible relations, which may influence the situation reflected by the indicator, have been added. The references are presented separately from the description of the situation for the reason that cause-and-effect relationship between the influencer and the situation under discussion is either complicated or impossible to indicate based on the given data. As all influencing factors have not been indicated in the section of data interpretation, the persons interested in the given topic can always interpret the indicators on the basis of their own knowledge and experiences.

2.1. Total cultural employment

Definition

Total cultural employment covers all persons aged 15 and over who, during the reference week, worked at least one hour for pay, profit or family gain, or were not at work but had a job or business in the cultural sector or engaged in any cultural occupation outside the cultural sector from which they were temporarily absent. This does not include the people engaged in cultural work in addition to their principal job.

Cultural employment is divided into employment of the cultural sector and employment of culturally employed persons, which partly overlap (Figure 2, p. 93).

Purpose

Compare the number of persons in cultural employment with the number of persons in total employment. Compare cultural employment in Estonia with that of the other European countries. Monitor the changes in the total number and share of persons in cultural employment over the years.

Research question

What is the total number of persons in cultural employment and what is their share in total employment?

Data used and calculation method

The total number of persons in cultural employment. The number of persons in total employment.

In order to calculate the percentage, the number of persons in cultural employment is divided by the number of persons in total employment and multiplied by hundred.

Data source and collection method

Estonian Labour Force survey; sample survey

Data interpretation

The increase of cultural employment and of its share in total employment indicates the improvement of conditions required for operation of enterprises and organisations of cultural industries. It is also a prerequisite for growing output of creative activities and diversification, i.e. the growth is

accompanied by provision of more abundant and diverse cultural products and services. Indirectly it indicates the increase in cultural spillover effects but also the increase in demand for cultural products and services. In addition to overall economic growth and economic climate, cultural employment may also be affected by regulations and legislative amendments, changes in culture financing, opening of new cultural venues and other potential factors (such as changes in the tax rates imposed on cultural products, change in purchase power of the population, variation in the level of education of the population, etc.).

The expansion of the data is based on the estimated population of Estonia aged 15–74 based on the results of the sample survey. The respective indicator may be revised in the future on the basis of updated data of the population, e.g. more precise population number.

Situation in Estonia in 2000–2010

In 2010, the total cultural employment in Estonia was 34,500 people, which is approximately the same as in 2000. Yet in the long run cultural employment indicates an upward trend which – in terms of absolute numbers – hit the ceiling in 2007, before the economic recession. The period preceding the economic recession showed rather rapid increase in cultural employment in comparison with previous years. In 2008 and 2009 the number of culturally employed persons decreased significantly, by almost 10,000 people or a quarter. However, the situation improved by 2010 and about 3,000 people were employed again in the cultural sector or in cultural occupations (Figure 1, p. 51).

In case of the share of cultural employment in total employment, its high and low points were similarly observed in 2007 and 2009. The share of cultural employment in total employment was 6.3% in 2007 and 5.3% in 2009. In 2008 there was no major decrease in total employment in Estonia, but the cultural employment decreased rapidly, continuing at more or less the same pace also in 2009, but it slowed down in percentage due to the simultaneous decrease in total employment. In 2010 both indicators started to recover, whereas cultural employment composed itself at a slightly quicker pace, which was indicated by rapid increase in the share of cultural employment in total employment. Although cultural employment was at its highest in 2007, it was preceded by another high point in 2003, when cultural employment accounted for 6.2% of total employment, which is close to the share in 2007. The share of cultural employment in service sector was about 9% in 2010. This indicator was 10.4% in 2007 and 8.2% in 2009 (Figure 2, p. 52).

While cultural domains (see page 90) are rather well defined by the classifications of economic activities and occupations, the situation is more complex in case of functions. Speaking of functions (see page 91) one has to keep in mind that in some cases (e.g. film, which is here classified under audiovisual arts) it is impossible to draw a line between creation and production function). ESSnet Culture framework is creation-centred and therefore the functions in Table 1 (p. 109) are inclined towards creation, i.e. some activities that should be simultaneously found under several functions, are in this case placed under the function which is the closest to creation. Despite major proportion of the creation function in the table, it actually means that it involves some occupations and activities from other functions that cannot be distinguished from creation. For example 'Film, theatre and other directors and producers' are placed under both creation and production function simultaneously, but considering that in this case it is impossible to distinguish between the two functions, they are both placed under creation and the space of production function has been left empty. The column "Domain total" is the most accurate in the given table (Figure 3, p. 53).

Considering the partial overlap of employment in cultural sector and in cultural occupations in cultural sector, they will not amount to the total of 100%. The share of cultural sector in cultural employment is usually bigger than the share of culturally employed persons. Yet it is remarkable that the share of cultural occupations in cultural employment diminished already before the economic recession. However, the situation improved by 2010.

Table 1. Share of cultural domains and functions in total cultural employment, 2010

Domain/Function	Creation	Production/ publishing	Dissemination/ trade	Preservation	Education	Management	Domain total
Architecture	10.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	10.0
Audiovisual and multimedia	0.0	0.0	..	8.5
Performing arts	4.4	0.0	0.0	0.0	3.8	0.0	8.2
Books and press	..	7.3	..	0.0	0.0	0.0	10.1
Heritage (incl. archives)	0.0	0.0	0.0	0.0	..
Art crafts	6.5	..	5.1	0.0	0.0	0.0	11.8
Advertising	..	0.0	0.0	0.0	0.0
Libraries	0.0	0.0	3.8	0.0	0.0	0.0	3.8
Visual arts	8.7	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	8.7
Cross-domain	..	0.0	0.0	5.4	19.6	5.6	33.1
Function total	40.5	14.0	10.7	5.4	23.4	6.0	100.0

2.2. Employment of culturally employed persons

Definition

Culturally employed persons are all persons aged 15 and over who, during the reference week, worked at least one hour for pay, profit or family gain, or were not at work but were engaged in any cultural occupation outside the cultural sector from which they were temporarily absent. This does not include the people engaged in cultural work in addition to principal job.

Culturally employed persons are distinguished on the basis of list of cultural occupations according to ESSnet Culture methodology and International Standard Classification of Occupations (ISCO 08) (Table 2, p. 94).

Purpose

Compare the number of culturally employed persons with the total number of persons employed. Compare the employment of culturally employed persons in Estonia with that of the other European countries. Monitor the changes in the total number and share of the culturally employed persons over the years.

Research question

What is the total number of culturally employed persons and what is their share in total employment and in service sector?

Data used and calculation method

The total number of culturally employed persons and the total number of persons employed.

In order to calculate the percentage, the number of culturally employed persons is divided by the total number of persons employed and multiplied by hundred.

Data source and collection method

Estonian Labour Force Survey; sample survey

Data interpretation

The increase in the number and share of culturally employed persons in total employment indicates the need for employees in these occupations. It also serves as a prerequisite for increased outcome and diversification of creative activities, as well as making cultural products and services available and preserving them, i.e. the increase in the number of culturally employed persons brings about the

provision of more abundant and diverse cultural products and services, which are also more available for population. In addition to overall economic growth and economic climate, cultural employment may also be affected by regulations and legislative amendments, changes in cultural financing, opening of new cultural venues and other potential factors (such as changes in the tax rates imposed on cultural products, change in the purchase power of the population, variation in the level of education of the population, etc.).

The expansion of the data is based on the estimated population of Estonia aged 15–74 based on the results of the sample survey. The respective indicator may be revised in the future on the basis of updated data of the population, e.g. more precise population number.

Situation in Estonia in 2000–2010

In 2010, there were nearly 21,500 culturally employed persons in Estonia. Compared to 2000 their number has decreased by more than 4,000 persons. Similar to the total cultural employment, this indicator reached its high point in 2007 (approximately 28,000 people) and hit the low in 2009 (less than 20,000 people). Unlike the total cultural employment, a remarkable decline took place in the employment of culturally employed persons in 2000–2004. In this period the number of culturally employed persons fell by about 4,000 (Figure 4, p. 54).

After 2009, the number of culturally employed persons has increased again – by almost 2,000 persons. While during the economic recession the share of culturally employed persons underwent a relatively drastic decline in the total employment and service sector employment, it has been on a rise again since 2009, meaning that after the recession the number of culturally employed persons has recovered slightly faster than that of other employees (Figure 5, p. 54).

2.3. Employment in the cultural sector

Definition

Persons employed in the cultural sector are all persons aged 15 and over who, during the reference week, worked at least one hour for pay, profit or family gain, or were not at work but had a job or business in cultural sector from which they were temporarily absent. Persons employed in the cultural sector include culturally employed persons, but also other persons working in the cultural sector (such as cleaners, security workers, etc.). This does not include people engaged in cultural work in addition to principal job.

Culturally employed persons are distinguished on the basis of list of cultural occupations according to ESSnet Culture methodology and EMTAK nomenclature (Estonian national version of the NACE nomenclature) (Table 1, p. 89).

Purpose

Compare the persons employed in the cultural sector with the total number of persons employed. Compare the employment in the cultural sector in Estonia with the equivalent indicators of other European countries. Monitor the changes in the total number and share of the persons employed in the cultural sector over the years.

Research question

What is the total number and share of persons employed in the cultural sector with regard to total employment and employment in service sector?

Data used and calculation method

The total number of persons employed in the cultural sector and the total number of persons employed.

In order to calculate the percentage, the number of persons employed in the cultural sector is divided by the total number of persons employed and multiplied by hundred.

Data source and collection method

Estonian Labour Force Survey; sample survey

Data interpretation

The growing number of persons employed in the cultural sector and the increase of their share in total employment indicates to the need for the products and services provided by the enterprises and organisations in the cultural sector. It also serves as a prerequisite for growing output of creative activities and diversification of enterprises and organisations in the cultural sector, but also for making the cultural products and services regarding the cultural sector more available and for preserving them. In addition to overall economic growth and economic climate, the total employment in the cultural sector may also be affected by regulations and legislative amendments, changes in cultural financing, opening of new cultural venues and other potential factors (such as changes in the tax rates imposed on cultural products, change in the purchase power of the population, variation in the level of education of the population, etc.).

The expansion of the data is based on the estimated population of Estonia aged 15–74 based on the results of the sample survey. The respective indicator may be revised in the future on the basis of updated data of the population, e.g. more precise population number.

Situation in Estonia in 2000–2010

In 2010 cultural facilities and organisations employed about 25,000 people, which is almost as many as in 2000. Employment in cultural sector hit the bottom in 2003 with 24,000 persons employed in the cultural sector and in 2009 with slightly over 22,000 persons. Yet prior to the economic recession, the employment in cultural sector increased up to 30,000 persons (Figures 6, 7, p. 56).

2.4. Total employment in the profit-oriented enterprises/organisations of the cultural sector**Definition**

Profit-oriented enterprises/organisations of the cultural sector stand for enterprises and organisations with the budget independent from state or local government funding (budgetary entities) and depending on their own self-sufficiency. In practice this category includes mainly companies and self-employed persons, who are most probably not receiving any additional financing in the form of subsidies or support. With certain reservation, this indicator may be viewed as the share of the market-oriented enterprises in cultural employment. According to the definition of ESA (European System of Accounts), the market-oriented enterprises are the enterprises that earn at least 50% of their turnover by selling own products or services.

Persons employed in the cultural sector are all persons aged 15 and over who, during the reference week, worked at least one hour for pay, profit or family gain, or were not at work but had a job or business in cultural sector from which they were temporarily absent. Persons employed in the cultural sector include culturally employed persons working in the cultural sector, but also other workers (such as cleaners, security workers, etc.) working in the cultural sector. This does not include the people engaged in cultural work in addition to principal job.

Additional indicator – cultural employment in the profit-oriented enterprises/organisations – comprises both cultural sector and the enterprises and organisations outside the cultural sector, providing employment to a representative of cultural occupations or total cultural employment in profit-oriented enterprises/organisations.

Purpose

Compare the number of people employed in profit-oriented enterprises/organisations with the total employment and service sector. Compare the number of persons employed in profit-oriented enterprises/organisations of Estonia with the equivalent indicators of other European countries.

Monitor the changes in the share of the employees in the profit-oriented enterprises/organisations over the years.

Research question

What is the total number and the share of persons employed in profit-oriented enterprises/organisations and in service sector?

Data used and calculation method

The number of employees in profit-oriented enterprises/organisations of the cultural sector. The number of employees in profit-oriented enterprises/organisations in total cultural employment. The total number of persons employed in service sector. The total number of persons employed.

In order to calculate the percentage, the number of persons employed in profit-oriented enterprises/organisations of the cultural sector (or of the total cultural employment) is correspondingly divided by the number of persons employed in service sector or by the total number of persons employed and multiplied by hundred.

Data source and collection method

Estonian Labour Force Survey; sample survey

Data interpretation

Although the cultural enterprises and organisations should more likely be viewed as the bearers, developers and maintainers of cultural values, as well as in the context of people's welfare, education, identity and other social dimensions, cultural activities are still linked to economic activities. The given indicator highlights the economically relevant part in the cultural sector and total cultural employment. This includes the employees in such enterprises and organisations offering products and services that allow them self-sufficiency without substantial support.

The increase in the number and share of employees in the cultural sector and profit-oriented enterprises/organisations of the total cultural employment indicate the need for the products and services provided by these enterprises and organisations, but also the ability of such entities to sell their products and services. In addition to overall economic growth and economic climate, profit-oriented enterprises/organisations in the cultural sector may also be affected by regulations and legislative amendments, changes in cultural financing, opening of new cultural venues and other potential factors (such as changes in the tax rates imposed on cultural products, change in the purchase power of the population, variation in the level of education of the population, etc.).

The increase in the number of employees in given entities refers to the need for the products and services they provide, as well as the need for and possibility to hire new staff to assist in providing such products and services.

The expansion of the data is based on the estimated population of Estonia aged 15–74 based on the results of the sample survey. The respective indicator may be revised in the future on the basis of updated data of the population, e.g. more precise population number.

Situation in Estonia in 2000–2010

In 2010 the employment in profit-oriented enterprises/organisations of the cultural sector was slightly more than 15,000 people, which is the average indicator of that decade. This indicator has undergone a small decline in comparison with 2000 when the persons employed in profit-oriented enterprises/organisations of the cultural sector amounted to 16,000. Outside the cultural sector on average 3,700 culturally employed persons are working in profit-oriented enterprises/organisations.

Unlike other indicators of cultural employment, the employment in profit-oriented enterprises/organisations was at its lowest in the first half of the 2000s (Figures 8, 9, 10, p. 58).

2.5. Percentage of culturally employed persons in the cultural sector

Definition

Culturally employed persons are those who are working in the cultural sector and are employed in any occupation included in the cultural occupations list according to ESSnet cultural employment methodology based on ISCO classification. Besides cultural occupations cultural sector comprises other occupations (such as cleaners and security workers).

Culturally employed persons in the cultural sector are all persons aged 15 and over who, during the reference week, worked at least one hour for pay, profit or family gain, or were not at work but were engaged in any cultural occupation inside the cultural sector from which they were temporarily absent. This does not include the people engaged in cultural work in addition to principal job.

Purpose

Compare the number of culturally employed persons in the cultural sector with the total number of employees in the cultural sector. Compare the share of culturally employed persons of the cultural sector in Estonia with the equivalent indicators of other European countries. Monitor the changes in the share of culturally employed persons in the cultural sector over the years.

Research question

What is the number and share of culturally employed persons in the cultural sector?

Data used and calculation method

The number of culturally employed persons in the cultural sector. The total number of persons employed in the cultural sector.

In order to calculate the percentage, the number of culturally employed persons in the cultural sector is divided by the total number of persons employed in the cultural sector and multiplied by hundred.

Data source and collection method

Estonian Labour Force Survey; sample survey

Data interpretation

The people employed in cultural occupations working in the cultural sector are those who are engaged in the substantial part of the work in the cultural sector. Representatives of other occupations in the cultural sector are necessary for performance of various technical assignments and ensuring appropriate working conditions, similar to any other sector, but also e.g. for servicing the visitors. In order to ensure appropriate working conditions it is necessary to balance the proportion of cultural occupations in the cultural sector and the proportion of other employees. Excessive decline in the share of other employees means that their work has to be performed by e.g. creative workers, which reduces the time required for the creative workers to focus on their principal job. Excessive reduction in cultural occupations as the substantial workforce means that greater emphasis is placed on sales or dissemination of the existing cultural products and services and less new creations are produced. The natural balance between cultural occupations and other occupations may differ across different domains of the cultural sector.

The expansion of the data is based on the estimated population of Estonia aged 15–74 based on the results of the sample survey. The respective indicator may be revised in the future on the basis of updated data of the population, e.g. more precise population number.

Situation in Estonia in 2000–2010

In 2010, about 12,000 culturally employed persons were employed in Estonian cultural sector and their share accounted for 48%. In 2000 the number of people employed in the cultural sector was 17,000, i.e. 69%. Although one may suggest that the representatives of cultural occupations in the cultural sector have an advantage over the representatives of other occupations to maintain their

jobs, Figure 11 (p. 60) reveals that the percentage of culturally employed persons in the cultural sector diminishes remarkably along with the generally shrinking sector. In 2000–2010, the average number of culturally employed persons in the cultural sector was 13,000 and their average share was 52%. Although it is difficult to find the required optimum balance of cultural and non-cultural occupations, it seems that in the long run it would set somewhere around 50/50.

Figure 12 (p. 60) indicates the percentages of the representatives of some cultural occupations in the cultural sector in 2010. As this is a sample survey and the distribution by domains leaves only a few respondents in various domains, a statistical error should be considered. For example the fact that 100% of the people are employed in cultural occupations in case of performing arts does not mean that there are no representatives of non-cultural occupations working in theatres, but that, in this case they have not been included among the respondents for several reasons. These days it is a common practice that some services, such as cleaning and security services, are bought in. This in turn means that although people employed in these occupations work in theatre or concert hall, they are not included among the persons employed in the cultural sector. Unfortunately, the Labour Force Survey does not allow ascertaining whether the person employed in a security company works in the shop or in the theatre. In this case the statistics of cultural employment do not have the rules that would involve contractual partners from non-cultural economic activities. Should it be possible in the future, then they should be considered as related activities (NB! Not to be confused with culture spillover effects which refer to the impact of culture on the non-contractual activities).

2.6. Percentage of culturally employed persons working in profit-oriented enterprises and organisations of the cultural sector

Definition

Culturally employed persons are those employed in a cultural occupation in the cultural sector included in the list of cultural occupations indicated in ESSnet cultural employment methodology by ISCO classification. Besides that they work for profit-oriented enterprises/organisations of the cultural sector, not in the agencies subject to state or local government budget.

Culturally employed persons of the cultural sector are all persons aged 15 and over who, during the reference week, worked at least one hour for pay, profit or family gain, or were not at work but had a job or business in the cultural sector, from which they were temporarily absent. This does not include the people engaged in cultural work in addition to principal job.

Purpose

Compare the number of people employed in profit-oriented enterprises/organisations of the cultural sector with the total number of employees in the cultural sector. Compare the number of persons employed in profit-oriented enterprises/organisations of Estonia with the equivalent indicators of other European countries. Monitor the changes in the share of the employees in the profit-oriented enterprises/organisations over the years.

Research question

What is the total number and the share of culturally employed persons employed in profit-oriented enterprises/organisations of the cultural sector?

Data used and calculation method

The number of culturally employed persons in profit-oriented enterprises/organisations of the cultural sector. The total number of culturally employed persons in the cultural sector. The total number of persons employed in the cultural sector.

In order to calculate the percentage, the number of culturally employed persons in profit-oriented enterprises/organisations of the cultural sector is divided by the total number of persons employed in the cultural sector and multiplied by hundred.

Data source and collection method

Estonian Labour Force Survey; sample survey

Data interpretation

The number and share of persons employed in cultural occupations in profit-oriented enterprises/organisations of the cultural sector indicates the share of these people in the economically meaningful aspect of the cultural sector. Similar to cultural occupations in cultural sector in general, importance is attributed to the balance between persons performing substantial work (representatives of cultural occupations) and persons performing support activities (representatives of other occupations). This suitable relation may differ by different domains. Excessive inclination towards one or the other side will certainly reduce the ability of these entities to offer their goods and services to those interested. The decrease in the number of creative workers generally means reduction of new products and services and reduction of support staff means worse opportunities for delivering these products and services to the consumers.

The expansion of the data is based on the estimated population of Estonia aged 15–74 based on the results of the sample survey. The respective indicator may be revised in the future on the basis of updated data of the population, e.g. more precise population number.

Situation in Estonia in 2000–2010

In 2010, approximately 6,400 culturally employed persons were employed in profit-oriented enterprises/organisations of the cultural sector of Estonia. Compared to the average of the 2000s, this number has decreased by more than 1,000 employees. The number of culturally employed persons in profit-oriented enterprises/organisations of the cultural sector was high at the turn of the millennium and in 2006, when it exceeded 10,000. The indicator was at its lowest in the period 2002–2004 and during the economic recession in 2009 (Figure 13, p. 62).

The percentage of culturally employed persons working in profit-oriented enterprises/organisations of the cultural sector in 2000–2010 has followed the general trends applicable to culturally employed persons in the cultural sector in general. Culturally employed persons working in profit-oriented enterprises/organisations of the cultural sector have been subject to slightly greater fluctuations, which may be due to their lower number (i.e. addition or removal of some people may result in major fluctuations) (Figure 14, p. 62).

The share of culturally employed persons in profit-oriented enterprises/organisations also indicates greater fluctuations than the percentage of culturally employed persons in total cultural employment. A remarkable low was reached in 2003–2004, when their share dropped below 50%. The average share of culturally employed persons in profit-oriented enterprises/organisations over the decade is 60% and the relevant indicator in total cultural employment is 66%. These indicators in cultural sector are around 50%. In general the percentage of culturally employed persons in the profit-oriented enterprises is slightly lower than in budgetary enterprises and organisations (Figure 15, p. 63).

2.7. Share of the employees among the culturally employed persons**Definition**

The employees among the culturally employed persons are people with employer either in the cultural sector or in some cultural occupation outside the cultural sector, who received remuneration for the work performed for such employer. Non-employees among the culturally employed are self-employed, freelancers or those working for free in family enterprise or farm.

Culturally employed persons cover all persons aged 15 and over who, during the reference week, worked at least one hour for pay, profit or family gain, or were not at work but were engaged in any cultural occupation either inside or outside the cultural sector from which they were temporarily absent. This does not include the people engaged in cultural work in addition to principal job.

Purpose

Compare the number of employees in cultural employment with the number of employees in total employment. Compare the share of employees among culturally employed persons in Estonia with that of the other European countries. Monitor the changes in the share of employees among culturally employed persons over the years.

Research question

What is the total number of employees among culturally employed persons and what is their share in total employment?

Data used and calculation method

The number of employees among culturally employed persons. The total number of persons in total employment.

In order to calculate the percentage, the number of employees among culturally employed persons is divided by the number of persons in total employment and multiplied by hundred.

Data source and collection method

Estonian Labour Force Survey; sample survey

Data interpretation

The number of the employees is an important indicator when looking at activities offering jobs when the level of unemployment is high. On the other hand the number of employees shows the employers' opportunities and need to hire. Employees in the cultural sector may include both the representatives of cultural occupations and other occupations. Outside the cultural sector these involve only culturally employed persons working for some other employer. Therefore cultural employment provides remunerative work for job-seekers with rather limited range of skills, at the same time it covers an important part of the total employment. The number of the employees among culturally employed persons is affected by general economic status of the state and people's will to and financial means for consuming the cultural goods and services. The number of employees can also be affected by good conditions for engaging in business, or freelancing. Considering that the counterparts of remunerated employees are those engaged in enterprise and freelancers (there are relatively few family entrepreneurs and farmers in cultural employment), it also indicates their wish to work as a freelancer or self-employed person.

The expansion of the data is based on the estimated population of Estonia aged 15–74 based on the results of the sample survey. The respective indicator may be revised in the future on the basis of updated data of the population, e.g. more precise population number.

Situation in Estonia in 2000–2010

From 2000 to 2010, the average number of employees among the culturally employed was 32,000. The total number of persons in cultural employment usually exceeded it by 3,000–5,000 persons, i.e. on average 36,000 persons. The number of employees among the culturally employed was 29,000 in 2000 and approximately 32,000 in 2010 (Figure 16, p. 64).

While the variation in the share of the employees in the total employment is relatively low and usually ranges from 91% to 92%, the share of the employees among the culturally employed shows greater variation and during 2000–2010 ranged from 85% to 92%. The average share of the employees among culturally employed persons is 88%, which is ca 2.5% lower than the total cultural employment, meaning higher share of freelancers and self-employed people (Figure 17, p. 65).

2.8. Share of persons with temporary contract in cultural employment

Definition

Persons with temporary contract in cultural employment are the employees who are not employed on the basis of employment contract entered into for unspecified term or who are not employed on the basis of contract of service, including those in public service. Persons with temporary contract may include people working on the basis of written fixed-term employment contract, contract for services, authorisation agreement, or contract with a labour rental company or oral agreement.

Total cultural employment covers all persons aged 15 and over who, during the reference week, worked at least one hour for pay, profit or family gain, or were not at work but had a job or business in the cultural sector or engaged in any cultural occupation outside the cultural sector from which they were temporarily absent. This does not include the people engaged in cultural work in addition to principal job.

List of economic activities serves as a basis for designating the cultural sector and culturally employed persons are distinguished on the basis of list of cultural occupations according to ESSnet Culture methodology.

Purpose

Compare the share of persons with temporary contract in cultural employment with the same indicator in total employment. Compare the share of persons with temporary contract in cultural employment (total and share) with the equivalent indicators of other European countries. Monitor the development of the share of persons with temporary contract in cultural employment over the years.

Research question

What is the number of persons with temporary contract in cultural employment? What is the share of persons with temporary contract in cultural employment and in total employment?

Data used and calculation method

The number of persons with temporary contract in cultural employment. The total number of persons employed in cultural employment.

In order to calculate the share, the number of persons with temporary contract in cultural employment is divided by the total number of persons in the cultural employment and multiplied by hundred.

Data source and collection method

Estonian Labour Force Survey; sample survey

Data interpretation

People are employed on the basis of temporary contract for performing short-term (or fixed-term) works, but it can also be used in cases where e.g. budgetary agencies do not have fixed means for hiring employees for unspecified term, but certain works need to be done. On the one hand, using fixed-term contracts gives the employer greater flexibility for optimum use of labour costs, on the other hand, using contracts for unspecified term gives the employees greater confidence in keeping their job and securing their future. High share of temporary contracts may indicate the need for employees, but it may also show short-term perspective in performing works, which is currently a characteristic feature of project-based jobs. Using employment contracts entered into for an unspecified term usually refers to established work methods of enterprises or organisations and position in their operating environment as well as established annual budget. The number of persons with temporary contract in cultural employment can be affected by general economic status of the state and people's will and financial means for consuming the cultural goods and services, as well as overall cultural policy for making certain cultural services available for the people or preserving and fostering national (or regional) culture.

The expansion of the data is based on the estimated population of Estonia aged 15–74 based on the results of the sample survey. The respective indicator may be revised in the future on the basis of updated data of the population, e.g. more precise population number.

Situation in Estonia in 2000–2010

During the period 2000–2010, the average number of persons with temporary contract in cultural employment amounted to 5,600. This indicator has been slightly lower in cultural sector, i.e. 4,400 persons. In general, the number of persons with temporary contract in both divisions has been more than 1,000 higher in the second half of the decade, meaning that in the long run the number of persons with temporary contract in cultural employment is increasing. The number of persons with temporary contract was the lowest in 2001–2002 when their number among culturally employed totalled 3,700 and in the cultural sector even less than 2,500. A certain decline was also noticed in the number of persons with temporary contract during 2005–2007, when the overall cultural employment has been on the rise for a while. Thus one may say that the decrease in the number of persons with temporary contract was a sign of good times (Figure 18, p. 66).

In 2005–2007, the share of persons with temporary contract among culturally employed persons decreased remarkably from 17% in 2005 to 13% in 2007, whereas their share among total employment had stabilised at ca 12%. Thus, cultural employment responds to changes more rapidly and flexibly than the rest of the employment. The share of persons with temporary contract among culturally employed persons is also slightly higher when compared to the average indicator of total employment. In 2000–2010, the share of persons with temporary contract among culturally employed was 16% whereas the same indicator was 12% in total employment (Figure 19, p. 67).

2.9. Culturally employed persons by gender

Definition

Gender-specific distribution means the share of men and women in cultural employment and the balance between these shares. It is also expressed by bringing forth one sex (e.g. the share of women), whereas the rest would refer to the opposite sex.

Total cultural employment covers all persons aged 15 and over who, during the reference week, worked at least one hour for pay, profit or family gain, or were not at work but had a job or business in cultural sector or engaged in any cultural occupation outside the cultural sector from which they were temporarily absent. This does not include the people engaged in cultural work in addition to principal job.

Purpose

Compare the share of men and women among culturally employed to the same indicator for total employment. Compare the share of men and women among culturally employed (total and share) to the same indicators in other European countries. Monitor the change in the share of men and women among culturally employed over the years.

Research question

What is total number of men and women in cultural employment? What is the share of men and women in cultural employment in comparison with total employment?

Data used and calculation method

The number of men and women in cultural employment. The total number of people in cultural employment.

In order to calculate the share of men and women, the number of persons of one sex in cultural employment is divided by the total number of persons in cultural employment and multiplied by hundred.

Data source and collection method

Estonian Labour Force Survey; sample survey

Data interpretation

The share of men and women in cultural employment indicates the impact of cultural employment on gender balance in total employment. The share of women is generally more dominant in culture consumption and in cultural practices. Cultural employment also indicates greater share of women, which could be considered as normal balance in case of cultural employment.

The expansion of the data is based on the estimated population of Estonia aged 15–74 based on the results of the sample survey. The respective indicator may be revised in the future on the basis of updated data of the population, e.g. more precise population number.

Situation in Estonia in 2000–2010

In 2000–2010, the average number of culturally employed persons consisted of 12,000 men and 24,000 women, i.e. roughly one man per two women. While the number of women in cultural employment has increased during 2004–2007, the number of men has remained rather unchanged over the decade. The number of men in the cultural sector hit the bottom in 2009 along with economic recession, dropping to ca 10,000 persons. The share of women in cultural employment was also at the lowest level of the decade, but it was more than 21,000. In 2000–2004 the number of women grew remarkably, reaching above 28,000 in 2007, whereas the number of men remained below 13,000 (Figure 20, p. 68).

While the share of women in total employment has been rather close to 50%, the share of women in cultural employment ranged from 60% to 70%. The share of women was the lowest in 2003, when it was slightly above 60% and the highest in 2007, reaching 69%. The share of men was the highest in 2003, when the percentage of men in cultural employment was above 39% and the lowest in 2009, when the share of men in cultural employment was below 33% (Figure 21, p. 68).

2.10. Share of persons with tertiary education in cultural employment**Definition**

Persons with tertiary education stand for the employees with higher education or vocational secondary education after general secondary education.

Total cultural employment covers all persons aged 15 and over who, during the reference week, worked at least one hour for pay, profit or family gain, or were not at work but had a job or business in cultural sector or engaged in any cultural occupation outside the cultural sector from which they were temporarily absent. This does not include the people engaged in cultural work in addition to principal job.

Purpose

Compare the share of persons with tertiary education in cultural employment with the same indicator in total employment. Compare the share of persons with tertiary education in cultural employment (total and share) with the equivalent indicators in other European countries. Monitor the development of the share of persons with tertiary education in cultural employment over the years.

Research question

What is the total number of the persons with tertiary education in cultural employment? What is the share of persons with tertiary education in cultural employment in comparison with their share in total employment?

Data used and calculation method

The number of culturally employed persons by level of education. The total number of people in cultural employment.

In order to calculate the share, the number of persons with tertiary education in cultural employment is divided by the total number of persons in cultural employment and multiplied by hundred.

Data source and collection method

Estonian Labour Force Survey; sample survey

Data interpretation

The share of persons with tertiary education in cultural employment indicates the impact of cultural employment on the share of persons with tertiary education in total employment. Similar to the culture consumption and cultural practices, the share of persons with tertiary education is also higher in cultural employment.

The share of persons with tertiary education in cultural employment is affected by the need for people with cultural specialisation, which often involves higher education; it can also be affected by overall wage level in cultural employment in comparison with wage level elsewhere. In addition to the wage level, the persons with tertiary education attribute importance to working conditions and the opportunity to work in chosen and acquired area of specialisation. The reduction in the number of persons with tertiary education may thus refer to shortage of representatives of relevant specialisation as well as poor working conditions.

The expansion of the data is based on the estimated population of Estonia aged 15–74 based on the results of the sample survey. The respective indicator may be revised in the future on the basis of updated data of the population, e.g. more precise population number.

Situation in Estonia in 2000–2010

In 2000–2010, the average number of persons with tertiary education in the cultural sector was 22,000. It reached almost 26,000 before the economic crisis, in 2007. During the recession this number dropped below 20,000 (Figure 22, p. 70).

In 2000–2010, the average share of persons with tertiary education in the cultural sector accounted for 54% whereas it remained around 32% in total employment. The average difference was 1.7 times in favour of cultural employment, it almost doubled in some years. In 2000–2010, the share of persons with tertiary education in cultural employment did not fall below 53%. Thus the cultural employment can be characterised by its increased need for employees with higher education in total employment (Figure 23, p. 70).

2.11. Share of non-Estonians in cultural employment

Definition

The share of non-Estonians in cultural employment stands for the share of people of other ethnic nationality in cultural employment.

Total cultural employment covers all persons aged 15 and over who, during the reference week, worked at least one hour for pay, profit or family gain, or were not at work but had a job or business in cultural sector or engaged in any cultural occupation outside the cultural sector from which they were temporarily absent. This does not include the people engaged in cultural work in addition to principal job.

Purpose

Compare the share of the representatives of other ethnic nationalities in cultural employment with the same indicator in total employment. Compare the share of the representatives of non-indigenous persons in cultural employment (total and share) with the equivalent indicators of other European countries. Monitor the development of the share of non-indigenous persons in cultural employment over the years.

Research question

What is total employment of non-Estonians in cultural employment? What is the share of non-Estonians in cultural employment in comparison with the same indicator in total employment?

Data used and calculation method

The number of non-Estonians in cultural employment. The total number of people in cultural employment.

In order to calculate the share, the number of non-Estonians in cultural employment is divided by the total number of persons in cultural employment and multiplied by hundred.

Data source and collection method

Estonian Labour Force Survey; sample survey

Data interpretation

The number of non-indigenous employees and their share in cultural employment is one of the indicators of cultural diversity. If the data allow analysing the detailed information of non-indigenous employees in the context of relevant country, it may also refer to the mobility of culturally employed persons. The share of non-Estonians may be affected by e.g. support from international projects and other measures favouring cooperation projects, as well as the interest of non-Estonian residents in various cultural activities. The share of non-Estonians may also differ by different cultural domains.

The expansion of the data is based on the estimated population of Estonia aged 15–74 based on the results of the sample survey. The respective indicator may be revised in the future on the basis of updated data of the population, e.g. more precise population number.

Situation in Estonia in 2000–2010

In 2000–2010, the average share of non-Estonians in cultural employment was slightly below 7,000 people. This indicator was the lowest, around 5,000 people, in 2006 and the highest, around 8,000 people, in 2004 (Figure 24, p. 71).

While in 2000–2010 the average share of non-Estonians in total employment has been constantly above 32%, the average indicator in cultural employment was only slightly less than 20% (Figure 25, p. 72).

2.12. Deciles of the net salary of the cultural employment**Definition**

Deciles are used to divide the employees in ten equal groups. The first decile indicates the amount of remuneration, where 10% of employees receive lower and 90% higher remuneration. The fifth decile also represents the median, where half of the employees receive higher and half lower remuneration.

Total cultural employment covers all persons aged 15 and over who, during the reference week, worked at least one hour for pay, profit or family gain, or were not at work but had a job or business in cultural sector or engaged in any cultural occupation outside the cultural sector from which they were temporarily absent. This does not include the people engaged in cultural work in addition to principal job.

Purpose

Compare the distribution of other culturally employed persons by different deciles of the net salary with the distribution of total employment by deciles of the net salary. Compare the distribution of deciles of the net salary of the cultural employment with the equivalent indicators of other European countries. Monitor the changes in the deciles of the net salary of the cultural employment over the years.

Research question

What is the distribution of cultural employment by deciles of the net salary? What is the distribution of cultural employment by deciles of the net salary in comparison with the distribution of total employment by deciles of the net salary?

Data used and calculation method

Wages and salaries in cultural employment. The total number of people in cultural employment by deciles of the net salary.

Distribution of culturally employed persons between 10 equal deciles of the net salary.

Data source and collection method

Estonian Labour Force Survey; sample survey

Data interpretation

Deciles of the net salary refer to the distribution of people with different wage level in cultural employment, which allows examining the distribution of people by different wage levels. It also allows monitoring the share of employees with the lowest and the highest wage level in cultural employment. Differences in total employment on the background of the deciles of the net salary indicate to the impact of wage levels of culturally employed persons on total employment.

The expansion of the data is based on the estimated population of Estonia aged 15–74 based on the results of the sample survey. The respective indicator may be revised in the future on the basis of updated data of the population, e.g. more precise population number.

Situation in Estonia in 2009 and 2010

Deciles of the net salary of the cultural employment show major dissimilarities compared to total employment. While in total employment the shares of employees with different deciles of the net salary range from 8% to 12%, then in cultural employment such differences range from 5% to 15%, reaching even up to 20% in one case in 2010. In cultural employment it is noticeable that there are more employees in lower decile of the net salary compared to total employment, and similarly, there are less employees in higher decile of the net salary compared to total employment, meaning that the overall wage level of the culturally employed persons is more likely lower than in total employment. In addition to the lowest decile of the net salary, there are more people in cultural employment in the seventh decile of the net salary, indicating – in this case – to the larger share of employees with slightly above average wage level (Figures 26 and 27, p. 73).

SUMMARY

The present publication highlights some general tendencies of employment and economic characteristics of the cultural sector of Estonia during 2000–2010. To understand them better, it is recommendable to compare single years or shorter periods (two–three years) of the indicators presented in the publication.

2000–2010 was an interesting period for cultural industries. During the first half of that decade the cultural sector faced certain low point, but overall rapid development in other sectors brought about good opportunities for the development of cultural enterprises and organisations, followed by economic crisis that affected the small cultural sector offering no staple goods somewhat quicker than other sectors. Therefore, throughout the decade, it is possible to observe the steady growth of the number of institutions and organisations of the cultural sector on the one hand and fluctuations in their economic and employment indicators on the other hand.

Perhaps the low point of the cultural sector in the first half of the decade was best manifested in reduced number and share of employees, especially cultural employees, but it also concerned cultural funding, indicated by e.g. discontinuation of the support amounts allocated by the Culture Endowment of Estonia in 2003^a. In cultural sector, particular decrease was observed in case of employment in the profit-oriented enterprises/organisations, meaning that despite steady rise in the number of enterprises and organisations of the cultural sector, several entities, including those providing employment outside the cultural sector, had to reduce the number of employees. This was followed by the suspension of growth of cultural sector's turnover in 2004, at the same time when it started to speed up in other sectors. This means that the share of enterprises and organisations of the cultural sector in 2004–2005 was also at its lowest compared to its average indicator. The decline in the number of employees suspended the growth of turnover, which most likely affected the decrease of the number of new products and services, which in turn hindered the increase in income. Major changes were observed in the turnover of books and press and advertising domain, of which the latter's share in the total turnover even encountered a small decline in 2004.

The fall was followed by a rise, which was clearly seen in 2005–2007. At the time when Estonian gross domestic product increased at the quickest pace of the decade, good times arrived to the cultural domain as well. During that period the income of cultural sector increased by a half, i.e. from 448 million to 673 million. By 2007 the cultural employment had exceeded 40,000 people, which is most likely the highest ever. There was a decline in the number of persons with temporary contract among all employed persons in the cultural sector, the share of women in cultural employment increased by up to two thirds and the number of employees with higher education almost increased to 26,000.

Although the number of enterprises and organisations of the cultural sector has grown constantly, their share in the total number of active enterprises and organisations remained stable (slightly below 6%) until the onset of economic recession in 2008, and it has been growing at rapid pace ever since. The proportion has grown quickly due to continuing increase in the number of enterprises and organisations of the cultural sector, but it has also contributed from the discontinuation of increase in the number of other enterprises in 2009. The decreasing share of the enterprises and organisations of the cultural sector in the service sector during 2005–2007 was even more acute. It dropped from 32% in 2004 to 25% in 2008, followed by even quicker growth in 2009 and 2010, eventually the share of the enterprises and organisations of the cultural sector exceeded 32%. In other words, while in many other sectors starting a new enterprise seemed like a bad idea during the low of the economic recession, it was seen as a potential way out in the cultural sector.

While the share of small enterprises in the cultural sector was almost always on a rise during the decade (90% of the enterprises and organisations of the cultural sector had one to five employees in 2010), the growth stopped in 2008. This means that if prior to the economic recession more and more small enterprises and organisations emerged, then during the first year of the recession the

^a Eesti statistika aastaraamat. 2011. *Statistical Yearbook of Estonia*. <http://www.stat.ee/49281> page 95.

increase in the number of such small enterprises continued at the same pace as medium and large-scale enterprises, but in 2009 the growth in the number of small enterprises accelerated again.

The share of cultural sector's turnover in the total turnover increased until 2006 and stopped at 1.5% until 2007. The turnover of most activities in the cultural sector began to decline after 2007 with the exception of books and press domain, the total turnover of which continued to grow in 2008, amounting to 230 million euros. Until 2009, when Estonian gross domestic product decreased, the growth continued in the domain of performing arts, although the turnover of that domain was significantly lower than books and press, amounting on average to just 25 million euros. This means that the income from organising drama performances and concerts started to decrease only after the economic crisis hit the rock-bottom. On the one hand it speaks of good job done by the people organising drama performances and concerts, but on the other hand also frugality induced by the crisis.

Export of cultural services and its share among total service export capacity was also rising until 2007, when it amounted to 48 million euros, which is approximately 1.5% of the total export of services. Despite downwards trend of the export capacity of cultural services in 2008, reaching 22 million euros by 2010, the number of enterprises and organisations exporting cultural services doubled over the next two years, amounting to 809. This means that entrepreneurs started to search for a solution from outside Estonia, which in the long run might revive the cultural sector, because as the domestic conditions were tightening, they decided to expand to foreign markets. The number of enterprises and organisations exporting other (non-cultural) services also increased rapidly, and thus the growth of the cultural sector is not reflected in the share of exporting enterprises and organisations in total export. Goods export was rising already in 2010. In 2010, the export of products of the cultural sector rocketed from five million to approximately twelve million euros. Considering that the export capacity of cultural products increased more rapidly than other products, the share of cultural products in total export also increased. The most important domains in export of the cultural sector include advertising and audiovisual and multimedia. The share of each of those domains in the cultural services export was approximately 40% in 2010. Books and press, performing arts and other cultural domains certainly have potential as well.

Difficult times of the cultural sector under economic recession manifest more likely through the decrease in the sales revenue of the enterprises and organisations. The share of the sales revenue of cultural enterprises and organisations declined significantly in 2008, when it dropped from 1.5% to 1.2%. It then increased again to 1.3%, and decreased in 2010, this time being slightly below 1.2%. Thus the share of cultural sector's sales revenue in the total sales revenue of enterprises has remained almost the same. The share of cultural sector's sales revenue in the service sector decreased until 2009, and then maintained its position slightly below 10%.

In 2008 and 2009 there was also a decrease in the share of cultural employment in total employment, but it started to rise again in 2010. Thus the cultural employment started to decrease earlier than total employment and its recovery in 2010 was slightly quicker than total employment. On the one hand it indicates the need for cultural products and services as the components required for increasing social welfare, and on the other hand it indicates the importance of culture in reducing employment.

Hence, although the cultural sector is smaller than other sectors and external factors often cause greater fluctuations than in other sectors, the cultural sector is eager to restore its position. The changes taking place during the economic recession, such as movement towards foreign markets, are undoubtedly good prerequisites for new growth in the long run.

DEFINITIONS

Administrative data – in this publication the data of the Commercial Register or the data of the databases that are created on the basis of the reports. Unlike sample survey data, the administrative data are census data.

Sample survey data – data that are collected from the sample and expanded over population. In this publication the data of the Estonian Labour Force survey are used. The target population of the survey are the working-age residents of Estonia (aged 15–74). Up to 2002, the respondents were classified as falling in or out of the working age population only according to the year of birth: the working age population is the population between the ages of 15 and 74 on 1 January of the reference year. Since 2002, the date of birth is taken into account when calculating the age of the respondent: the working age population is the population between the ages of 15 and 74 in the reference week. The expansion of the data of the Labour Force Survey is based on the estimated population as of 1 January of the reference year. The expansion coefficients have been calculated according to the county, sex and five year age groups.

Employed – a person who during the reference period worked and was paid as a wage earner, entrepreneur or a freelancer; worked without direct payment in a family enterprise or on his/her own farm; or who was temporarily absent from work.

Part-time worker – an employed person whose usual working time per week is less than 35 hours, except the occupations where a shortened working time is prescribed by the law.

Working-age / labour-age population – the part of the population that is used as the basis when examining the economic activity of the population, or in other words, the population of the age that is the object of the Labour Force Survey (population between the ages of 15 and 74).

Educational levels according to ISCED-97 codes

Below upper secondary education 0–2

no primary education 0, primary education 1

basic education 2

Upper secondary education 3–4

vocational education after basic education 3C

general secondary education 3A

vocational education with general secondary education 3A

vocational education after general secondary education 4B

postsecondary technical after basic education 3A

Tertiary education 5–6

postsecondary technical after secondary education 5B

higher education 5A, master's degree 5A and doctor's degree 6

MÄRKIDE SELETUS

EXPLANATION OF SYMBOLS

..	mõiste ei ole rakendatav <i>category not applicable</i>
0	näitaja väärtus alla poole kasutatud mõõtühikust
0,0	<i>magnitude less than half of the unit employed</i>